

**T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ**

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ
TY 9940 NUMARADA KAYITLI NAZİRE MECMUASI (2a-62b):
İNCELEME-ÇEVİRİYAZILI METİN**

Elif Ezgi KARA

EKİM 2019

E. F. KARA

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2019

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ
TY 9940 NUMARADA KAYITLI NAZİRE MECMUASI (2a-62b):
İNCELEME-ÇEVİRİYAZILI METİN**

Elif Ezgi KARA

TEZ DANIŞMANI:
Dr. Öğretim Üyesi Erdoğan TAŞTAN

EKİM 2019

BEYAN

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde bizzat elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada özgün olmayan tüm kaynaklara eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Elif Ezgi KARA

11/10/2019

ÖZ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ
TY 9940 NUMARADA KAYITLI NAZİRE MECMUASI (2a-62b):
İNCELEME-ÇEVİRİ YAZILI METİN

KARA, Elif Ezgi

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Yöneticisi: Dr. Öğr. Ü. Erdoğan TAŞTAN

Ekim, 2019

Klasik Türk edebiyatı, yüzyıllar boyunca birçok şahsiyete ev sahipliği yapmıştır. Şairler yaşadıkları dönemin sosyal ve kültürel hayatını, intisap ettikleri çevrenin özelliklerini şiirlerine konu edinmişlerdir. Mecmualar ise şairlerin hayatlarının her yönüne bizi tanıklık eden somut kültür hazineleridir. Divanı bulunmayan ya da türlü kaynaktan adı geçmeyen şairlerin şiirlerine yer verdiği için edebiyat tarihimiz için de son derece önem arz etmektedir. Her türlü edebi ürünü bünyesinde barındıran mecmualar ilgisine birçok imkan sunar. Yazıldıkları dönemin kültürel yapısını yansıtan derleme niteliğinde eserlerdir. Dönemleri farklı zamanlarda yaşamış şairlerin seçilmiş şiirlerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulan mecmualar eski kültür hayatımızın vazgeçilmez kaynakları arasında yerini almaktadır. Dönemin edebi zevki ve şiir algısını yansıtmak için adeta cevher niteliğindeki eserlerdir. Klasik Türk edebiyatı, zamanla gün yüzüne çıkan yeni şair ve şiirlerle hak ettiği safhaya ulaşma konusunda ilerleme kaydetmektedir.

Edebiyat tarihi ve üslup çalışmalarına kaynaklık eden mecmualarla ilgili çalışmamızda İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY 9940 numarada kayıtlı olan nazire mecmuası inceleme-çeviri yazılı metin incelenerek ele alınmıştır. Şairler hakkında kısa bilgilere değinilerek 16.yüzyıl şairlerinin şiirlerini ihtiva eden mecmuanın transkripsiyonlu metin çalışmasına yer verilmiştir.

Anahtar kelimeler:Mecmua, şiir, Klasik Türk edebiyatı, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

ABSTRACT

THE REVIEW OF THE TRANSLATION OF THE WRITTEN TEXT
OF NAZİRE JOURNAL REGISTERED BY THE NUMBER TY 9940
(2a-62b): WHICH BELONGS TO THE UNIQUE WORKS OF ART OF
ISTANBUL UNIVERSITY

KARA, Elif Ezgi

Master of Arts, Turkish Language and Literature Department

Supervisor: Assistant Professor Erdoğan TAŞTAN

October 2019

Ottoman classical Turkish literature has been home to many personalities for centuries. The poets adopted the social and cultural life of the period they lived and the characteristics of the environment in which they lived. Mecmuas, on the other hand, are concrete cultural treasures that testify to every aspect of the lives of poets. Since it includes the poems of poets who do not have a divan or which are not mentioned in various sources, it is very important for our history of literature. All kinds of literary product within the magazine offers many opportunities to the relevant magazines. They are compilation works reflecting the cultural structure of the period in which they were written. It is an ore-like work to reflect the literary taste and perception of poetry of the period. Classical Turkish literature is making significant progress in reaching the stage it deserves with the new poets and poems that emerge through time through magazines.

In this study, which is the source of literary history and stylistic studies, Nazire Mecmua, which is registered in Istanbul University Rare Books Library TY 9940, is examined as a written text. Short information about the poets was mentioned and the transcription text of the journal written in the 16th century was included.

Key Words: Mecmua, poem, Classical Turkish Literature, University Rare Books Library.

ÖN SÖZ

Eski Türk Edebiyatında divanlar, mesneviler, tarih kitapları ve tezkireler kadar şiir mecmuaları da önemli kaynaklardandır. Osmanlı döneminde oldukça rağbet gören bir tür olması hasebiyle çokça örneği olan şiir mecmuaları, dönemlerinin edebî zevklerini yansıtmakla beraber kaybolmaya yüz tutmuş pek çok şiiri gün yüzüne çıkarmaktadır.

Çalışmamıza konu olan eser, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY 9940 numarada kayıtlı nazire mecmuasıdır. Mecmua 135 varak olup çalışmamızı yaptığımız kısım 60 varak, 362 şiiri ihtiva etmektedir. Bu çalışmada şiirlerin çeviriyazı (transkripsiyon) yöntemiyle Latin alfabesine çevirisi ve incelemesi yapılmıştır. Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Türk edebiyatında mecmua başlığı altında mecmualar hakkında bilgilere yer verilmiştir. İnceleme kısmı olan ikinci bölümde tezimizin tanıtımı yapılmış, imla özellikleri, mecmuanın şekil özellikleri ve şairlerle ilgili bilgilere yer verilmiştir. Metin tesisinde takip edilen yol ve eserin muhteva özellikleri üzerine durulmuştur. Üçüncü bölümde ise metnin transkripsiyon yöntemiyle Latin alfabesine aktarımı yapılmıştır.

Çalışmamı yürüttüğüm süreç içerisinde desteklerini bir an olsun esirgemeyen, şüphesiz her anımda yanımda olan kıymetli aileme en kalbî duygularıyla teşekkür ederim. Yol arkadaşım Recep YILMAZ'a, bu yola çıktığımdan beri bana yârenlik eden kıymetli arkadaşım Elif ERTUNA'ya ve tezimin oluşmasında sonsuz hoşgörüsüyle desteğini ve inancını hiç esirgemeyen, bu alana olan inancımı şevklendiren hocam Dr. Öğr. Üyesi Erdoğan TAŞTAN'a teşekkürlerin en kıymetlisini, en azizini sunuyorum.

Elif Ezgi KARA

Ekim, 2019

Kırklareli

İÇİNDEKİLER

BEYAN	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vi
KISALTMALAR VE SEMBOLLER	ix
TABLO LİSTESİ	x
Tablo 1: Şairler.....	
.....	x
Tablo 2: Vezinler.....	
.....	x
Tablo 3: Kafiye/Redif	
.....	x
Tablo 4: Şairlerin Kafiye/Redif Tercihleri	
.....	x
Tablo 5: Mecmuadaki Zemin ve Nazire Şiirler.....	
.....	x
ÇEVİRİYAZI ALFABESİ	xi
GİRİŞ	2
1. Konu.....	2
2. Amaç	2
3. Kapsam	2
4. Yöntem.....	2
I. BÖLÜM	3
TÜRK EDEBİYATINDA MECMUA	3
II. BÖLÜM	11
2.1. MECMUANIN TANITIMI VE FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ	11

2.2. MECMUANIN ÖNEMİ	12
2.3. MECMUANIN İMLÂ ÖZELLİKLERİ.....	13
2.4. MECMUADA ŞİİRLERİ BULUNAN ŞAİRLER	14
2.5.MECMUANIN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ	18
2.5.1. MECMUADA KULLANILAN ARUZ KALIPLARI	18
2.5.2. MECMUADAKİ ŞAİRLERİN KAFİYE/REDİF KULLANIMI	22
2.5.3. MECMUADA NAZİRE OLARAK KAYDEDİLMİŞ ŞİİRLER.....	26
2.6. MECMUANIN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ.....	35
2.6.1. Mecmuada Yer Alan Deyimler	36
2.6.2. Mecmuada Geçen Özel İsimler	37
2.6.2.1. Kişi İsimleri:	37
2.6.2.2. Telmih Kullanımı:.....	40
2.6.2.3. Yer İsimleri:	44
2.7.METİN TESİSİNDE TAKİP EDİLEN YOL	46
III. BÖLÜM.....	49
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY 9940 NUMARADA KAYITLI NAZİRE MECMUASI (TRANSKRİPSİYONLU METİN).....	49
SONUÇ	215
KAYNAKÇA.....	216
EKLER	1
EK 1: Mecmuanın Cildi	1
EK 2: Mecmuanın İç Kapağı ve 2a Sayfası	2
EK 3:26a ve 26b Sayfaları	3
EK 4: 29a ve 29b Sayfaları	4

KISALTMALAR VE SEMBOLLER

Bkz.	:Bakınız
C	:Cilt
DİA	:Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
N.	:Nazire
S.	:Sayı
s.	:Sayfa sayısı
ss.	:Sayfa sayıları
TDK	:Türk Dil Kurumu
Y	:Yazma
Yay.	:Yayınları, yayıncılık
YÖK	:Yükseköğretim Kurulu
vr.	:Varak
vb.	:ve benzeri
vs.	:vesaire
Z.	:Zemin şiir
“ ”	:Alıntı
[]	:Yazmada eskik bırakılan ve tarafımızca tamamlanan bölümler

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Şairler.....	15
Tablo 2: Vezinler	19
Tablo 3: Kafiye/Redif.....	23
Tablo 4: Şairlerin Kafiye/Redif Tercihleri	25
Tablo 5: Mecmuadaki Zemin ve Nazire Şiirler.....	26

ÇEVİRİYAZI ALFABESİ

ا	A, a, E, e, '
آ	Ā, ā, a
ب	B, b
پ	P, p
ت	T, t
ث	Ṫ, ṣ
ج	C, c
چ	Ç, ç
ح	Ḥ, ḥ
خ	Ḫ, ḫ
د	D, d
ذ	Z, z
ر	R, r
ز	Z, z
ج	J, j
س	S, s
ش	Ş, ş
ص	Ṣ, ṣ
ض	Ẓ, z, Ḍ, ḍ
ط	Ṭ, ṭ
ظ	Z, z
ع	'
غ	Ġ, ġ
ف	F, f
ق	Q, q
ك	K, k, G, g, Ñ, ñ
ك	Ñ, ñ
ل	L, l
م	M, m
ن	N, n
و	V, v, O, o, Ö, ö, U, u, Ü, ü, Ū, ū, Ū, ū
ه	H, h, A, a, E, e
ي	Y, y, Ī, ī, Ī, ī
ء	'

GİRİŞ

1. Konu

Çalışmasını yaptığımız eser, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY 9940 numarada kayıtlı nazire mecmuasıdır. Mecmuada 16.yüzyılda yaşamış şairlere ait şiirlere yer verilmektedir. Tezimizin muhtevası şiirlerin çeviriyazı (transkripsiyon) yöntemiyle günümüz Latin alfabesine çevirisi ve incelenmesidir.

2. Amaç

Tezimizin konusu üzerine çalışma yapmamızın temel amacı, Nazirecilik geleneği çerçevesinde ele alınan şair ve şiirleri işlemek, devir şairlerinin kimden etkilendiğine değinmek, Divan edebiyatı şiir anlayışını gün yüzüne çıkarmak, divanlarda şiirlerine rastlamadığımız şairlerin şiirlerini ele almaktır.

3. Kapsam

Çalışmamız üç ana bölümü ihtiva etmektedir. Birinci bölümde, Türk edebiyatında mecmua ile ilgili bilgi verilmektedir. İkinci bölümde nazire mecmuası ile ilgili inceleme kısmı yer almaktadır. Tezimize konu olan İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY 9940 numarada kayıtlı olan nazire mecmuası şekil ve muhteva yönünden incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise mecmuanın çeviriyazılı (transkripsiyon) metin haline yer verilerek günümüz alfabesine çevirisi verilmiştir.

4. Yöntem

Çalışmamıza başlamadan evvel ilk olarak kaynak taraması yapılmış olup bu tarama esnasında ilgili mecmuanın başka bir nüsha kaydına rastlanmamıştır. Diğer mecmualar ve bilhassa divanlar tespit edilmiştir. Çalıştığımız müddet boyunca karşımıza çıkan bu şiirlerle mecmuadaki şiirler karşılaştırılmış, daha önceden tez olarak hazırlanan çalışmalardan da faydalanılmıştır.

I. BÖLÜM

TÜRK EDEBİYATINDA MECMUA

Sözlük anlamı “cem’ olunmuş, toplanmış, bir araya getirilmiş şey”¹ olan mecmua, seçme şiirlerin ya da muhtelif konularda kaleme alınmış yazıların bir araya getirildiği eserlerin genel adıdır. Bu eserler için “mecmua”nın yanı sıra “mecâmî”, “mecma”, “câmi” gibi aynı kökten türemiş-sadece Osmanlı türkçesinde- “cüzdan”, “defter” ve “cerîde” isimleri de aynı manada kullanılagelmiştir.²

Mecmua başlangıçta, birçok bakımdan benzediği cönk gibi ayetler, şiirler, mektuplar, latifeler, fetvalar, hadisler, ilahiler, şarkılar, hutbeler, lugaz ve muammalarla, faydalı bilgiler (fevâid), tarihi belge ve kayıtların (tevârih) derlendiği bir not defteri halinde ortaya çıkmış iken zamanla tertip ve şekil itibarıyla bir düzene kavuşup türlerine göre farklılık gösteren bir kitap özelliğini almıştır.

Mecmualar birçok yönden edebiyatımıza katkı sağlayan eserlerdir. Mecmua türü edebiyat tarihimiz açısından büyük önem arz etmektedir. Kimi zaman bu tarihin asıl kaynaklarına yardımcı olurken kimi zaman yegane kaynak göreviyle işlev üstlenir. İçinde barındırdığı şairler ve şiirlerle dönemin okuyucu zevkini en güzel şekilde yansıtmaktadır. Bazen hiç ummadığımız bir anda karşınıza çıkan bir bilgi tarihi bir olayı aydınlatmaya, kültürel ve sosyal bir detaya vesile olabilmektedir.³

Burada yeri gelmişken şairlerin divanında, gazellerinde mecmua kavramını ele alış şekillerine ithafen aşağıdaki sözü söylemeyi yerinde buluyoruz.

¹Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2000, s.596.

²Mustafa Uzun, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, s.265.

³Şiir mecmuaları üzerine 2011 senesine kadar hazırlanmış olan çalışmaların bibliyografyası için bkz.: Kamil Ali Gıynaş, “Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası”, *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S.16 (2011), s.245-260.

Gelibolulu Mustafa Âlî şairlerin Kâğıthane'ye toplandığında orasının bir şiir mecmuasını andırdığını dile getirmektedir.

*Oldı mecma 'yine nazm ehli olan yārāna
Şi'r mecmū'asına beñzedi Kāğıd-hāne*

Mecmualar, kimi sebeplerle edebiyat tarihinde yerini alamamış şairler için birinci dereceden kaynak görevini üstlenmektedir. Nüsha eksikliği gibi sebepler dolayısıyla divan metnine girmeyen şiirleri içermesi, şairin şiir meşkinde izlediği yola ait ipuçlarını vermesi, şairin edebi zevkini oluştururken yolundan gittiği şairlere ait edebi malzeme vermesi bakımından da son derece önem arz etmektedir.

Köksal mecmuaların önemini ve edebiyat tarihine katkılarını maddeler halinde şu şekilde sıralamıştır:

1. Kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür.
2. Bilinen şairlerin bilinmeyen/divanlarda bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.
3. Şairlerin divanlardaki şiirlerinin farklı şekillerine (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs.) tesadüf edebiliriz.
4. Mecmualar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği halde nüshası tespit edilemeyen eserlerle de karşılaşılır.
5. Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen kafiye tipleri, farklı bent yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örneklerle de mecmualarda karşılaşabiliriz.
6. Mecmualarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgileri yakalama imkânı vardır.
7. Bazı şiir mecmualarında, başka şairlerin de şiirleri bulunmakla beraber, özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu görülür. Derleyeninin şair olduğu bir şiir mecmuası edebiyat tarihi araştırmalarına katkısı bakımından kuşkusuz daha kıymetli sayılır.
8. Mecmualar, -bir kısmı kendisi de şair olan- şiir sever kişiler tarafından tertip edilen eserlerdir. Bu itibarla derleyeni belli kişiler

tarafından toplanan mecmualarda o şahsın/şairin zevklerini fark ederken, dönemin genel beğenisiyle ilgili ipuçları da yakalamak mümkündür.

9. Şiir mecmualarında genel olarak dönemin zevklerini, edebî tercihlerini vs. anlamak kabil olduğu gibi ferdî temayüllerin de izini sürmek mümkündür.

10. Bütün bunlarla beraber, özelde şiir mecmualarının, genelde de bütün mecmuaların yukarıda sayılan fayda ve önemleri tek tek ve birbirinden bağımsız olarak incelendiğinde çok fazla bir anlam ifade etmezler. Ama aynı dönemde derlenmiş yüzlerce mecmuanın taranmasından ortaya çıkacak manzara devrin müşterek anlayış ve zevkini ortaya dökecektir.⁴

Mecmuaların sınıflandırılması üzerine farklı çalışmalar yapılmıştır. Bu konudaki önemli ve en kısa tasnife sahip olan Agâh

Sırrı Levend'e göre:

Edebiyat tarihimiz bakımından çok önemli mecmualar şöyle ayrılabilir:

- a) Nazire mecmuaları,
- b) Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları,
- c) Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
- d) Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
- e) Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar.⁵

Mecmualarda çokça karşımıza çıkan bir yöntem olarak, bir şâirin şiiri taklît edilerek söylenen şiir yahut şâirin manzûm bir eserine (bilhassa gazeline) bir diğer başka şair tarafından aynı kafiye ve vezinde olmak üzere yapılan benzer işlem nazirecilik geleneğinin doğuşuna imkân sağlamıştır.

⁴ Mehmet Fatih Köksal, Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi (MESTAP) için bkz.: Hatice Aynur ve öte., "Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII*, S.27 (2012), ss.1-10

⁵ Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1973, ss.166-167.

2. NAZİRE

Nazire, sözlüklerde Arapça bir kelime olup “nazara” kökünden türetilmiştir. Kelimenin sözlük anlamı başlıca sözlüklerde “Bir şeye benzemek üzere yapılan şey, örnek, misl, karşılık”⁶ şeklinde verilmiştir.⁷

Nazire kelimesinin terim anlamı da sözlük anlamından mülhem olarak kullanılmıştır. Bir edebiyat terimi olarak “nazire” ye sözlüklerde ve bazı edebiyat nazariyesi kitaplarında şu şekilde karşılık verilmiştir:⁸

“Bir şairin şiirine başka bir şairce aynı ölçü, uyak ve redifte yazılanbenzerine denir.”⁹“Bir şâirin şiirine müşâbih olmak kasdıyla nazm ve tertîb olunan şiir”¹⁰

Divan şairlerince bir şairin şiirini *tanzîr etmek*, ona karşı bir saygı duyulduğunu ve onun şiirinin ve üslûbunun beğenildiğini anlatmak içindir.¹¹ Bundan dolayı divan edebiyatında nazîreler büyük önem arz etmektedir.

Nazire kelimesinin çoğulu “nezâ’ir”dir. Nazire yazmak, yazıldığı devir içinde “tanzîr etmek, nazîre yazma, nazîre söyleme, nazîre deme, cevâb deme, cevâb yazma, cevâb verme”; nazire yazıcısı da “Nazîre-gû, nazîre-perdâz” olarak adlandırılmıştır.¹²

Nazirecilik türk şiirinin en yaygın ve köklü geleneklerinden biridir. Bu gelenek, Divan şiirinin varlığını sürdürdüğü tüm asırlarda tesirini hiç eksiltmeden devam etmiştir. Her şair, çağdaşı yahut kendinden önce yaşayan şairlerin en beğendiği şiirlerini taklit ederek kendi şairlik gücünü de ortaya koymak istemektedir. Ustaca yazılmış bir manzumeyi daha büyük bir ustalıklarla gösterme arzusu ile Klasik Türk şiirinin ilk oluşum evrelerinde

⁶ Şemseddin Sâmî, *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul: Çağrı Yayınları, 2006, s.1464.

⁷ M.Fatih Köksal, *Sana Benzer Güzel Olmaz Divan Şiirinde Nazire*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2006, s.13.

⁸ Köksal, *Divan Şiirinde Nazire*, s.13.

⁹ Cem Dilçin, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2016, s.269.

¹⁰ Hüseyin Remzî, *İlâveli Müntehabât-ı Lugât-ı Osmâniyye*, İstanbul: 1304, s.486.

¹¹ Cem Dilçin, *Türk Şiir Bilgisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2016, s.269.

¹² M.Fatih Köksal, *Divan Şiirinde Nazire*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2006, s.16.

yaygın hale gelen nazire söyleme geleneği, önemini hiçbir dönemde yitirmemiştir. Hatta gelenek, Tanzimat, Servet-i Fünun, Fecr-i Âtî şairlerince dahi devam ettirilmiştir. Tabir caizse divan şiiri dönemini tamamlamış, fakat onunla birlikte yaşayan nazirecilik geleneği yoluna devam etmiştir.¹³ Yunus'un "Cümle şair dost bahçesi bülbülü" dediği gibi, gelmiş geçmiş bütün şairler aynı mecliste toplanır. Şair, yüzyıllar önce yaşamış başka bir şaire nazire yazarak onunla sohbet eder, rahle-i tedrisine oturur. Nazire geleneği böylelikle, zamanlar üstü bir mektep olma özelliğini sürdürür.¹⁴ Bu sayede bir çeşit şiir meşki yapılmış olmaktadır. Hulâsa nazirecilik geleneği şairler adına hem bir okul hem de söz meydanı olma özelliği taşımaktadır.

Şairlerin kendini yetiştirmesi; güzel şiirlerin taklit edilmesi, sanatkârın kendini her cihetten geliştirerek ortaya özgün eserler koyması ile vuku bulmaktadır. Şair bir çırak edasıyla başladığı bu işe şiir bilgisinin genişlemesi, şairler meclisinde bulunması, hayat tecrübeleri vb. vesilelerle zaman içinde ustalık vasfıyla ayak basmaktadır. Şair bu kazanım sayesinde güzel bulduğu şiirlere sanatkârlara duyduğu hayranlıkla aynı konu, aynı vezin, aynı kafiye ve redif de şiirler yazmaktadır. Her aşık, kendinden önceki aşıkların şiirlerini okuyarak ona ait üslup, dil, ezgi, konu gibi muhtevalarda Cemal Kurnaz'ın deyimiyle "usta-çırak" geleneğini devam ettirmek istemiştir. Usta şairlerin de temel aldığı bu yol bir nevi iltifat ve takdir maksadı da taşımaktadır. Kuşkusuz bu geleneğin bu ölçüde yaygın olmasının temelinde bizzat divan şiirinin konuca fazla değişkenlik göstermeyen özellikleri yatar. Şairler şiire konu bakımından yenilikler getiremeyince aynı konuyu daha güzel işleyebilmenin yolunu aramışlar, bunun sonucu olarak da bir kuyumcu titizliğiyle işlenmiş, her kelimesi üzerinde ayrı ayrı durulmuş, manaca dolgun, fazlalıklardan arınmış şiirler ortaya çıkmıştır.¹⁵ En az aslı kadar güzelliği yakalama arzusu bu geleneğin değerinden ödünç

¹³ Köksal, *Divan Şiirinde Nazire*, s.91.

¹⁴ Cemal Kurnaz, *Osmanlı Şair Okulu*, Ankara: Birleşik Yayınevi, 2007, s.33.

¹⁵ Mustafa İsen, "Türk Şiirinde Nazire Geleneği Ve Kul Himmet'in Şiirlerinde Nazirecilik", CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi, C.11, S.16 (2013), s.2.

vermemesine vesile olmuştur. Yazılan şiir de değindiğimiz gibi “nazire” adını almaktadır. Bu kelimeyi Türk edebiyatında ilk defa Fahreddin bin Mahmud Behcetü'l-Hadaik fî-Mev'izeti'l Halâik adlı eserinde kullanmıştır.¹⁶

3. NAZİRE MECMUALARI

Edebiyat tarihimizin aydınlatılmasındaki katkıları hasebiyle son derece mühim eserlerdir. Bu mecmualar Türk edebiyatının başlangıcından günümüze değin tanınmış gazel, kaside, murabba, muhammes vb. manzumeleri bir araya toplayan antolojiler olarak da düşünülmektedir. Nazire mecmuaları edebiyat tarihinin karanlık noktalarına ışık tutacak bir kılavuz niteliğindedir. Türk şiirinin değişim ve gelişimi, kaydettiği merhaleler açısından nazire mecmualarının önemi yadsınamaz niteliktedir. Çeşitli dönemlerde rağbet gören şiir ve şairlerin teselsül bağları, devir şairlerinin zevk ve şiir anlayışları, edebi kişilikleri, kelime kadroları, vezin tercihleri, işlenen muhteva, kimi şairlerin divanında yer almayan şiirlere yer verilmesi gibi hususlarla nazire mecmualarının önemi gitgide artmaktadır. Unutulmuş yahut eserleri kaybolmuş şairler sayesinde nazire mecmuaları daha da önem kazanmaktadır. Bu mecmualar sayesinde daha önce ismi duyulmayan şairlerin varlığından haberdar olmak mümkündür. Dönem edebiyatının dil özellikleri, yüzyıl itibariyle hangi tarz konuların edebiyatımıza malzeme olduğunu öğrenmemize kaynaklık etmektedir.

Mecmû'atü'n-nezâ'ir:

Türk edebiyatında bilinen ilk nazire mecmuası Ömer b. Mezd'in H.840/M.1436'da tamamladığı Mecmû'at'ü-nezâ'ir'idir.Mecmua Latin harflerine çevrilerek yayınlanmıştır.¹⁷ Bu yönüyle tek olma özelliğini korumaktadır. Derleyeni belli ilk Türkçe nazire mecmuası olan eserinerijinal nüshası Londra'da bulunmaktadır, bu nüshadan istinsah edilen nüsha ise Türk Dil Kurumu Kütüphanesinde bulunmaktadır. “Derleyici 6

¹⁶ Kemal Yavuz, “Türk Şiirinde Nazire”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S.66 (2013), s.2.

¹⁷ Mustafa Canpolat, *Ömer bin Mezd Mecmû'atü'n-nezâ'ir*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1982

bahre ayırdığı şiirleri, uyak düzenine göre ayrıca bir sıra içerisinde düzene koymuştur. Yapıtta 84 şairden 397 şiir bulunmaktadır.¹⁸ Bu mecmua ihtiva ettiği şairler hasebiyle edebiyat tarihimize ışık tutmuştur. Derleyiciliğinin de nazire yazıcılığı gibi bir nevi gelenek haline dönüştüğü eser şüphesiz çığır açacak mahiyette önem arz etmektedir.

Câmi'ü'n-nezâ'ir:

16.yüzyılın ilk nazire mecmuası Eğridirli Hacı Kemâl'in derlemiş olduğu Câmi'ü'n-nezâ'ir'dir. H. 918/M. 1512-13'de derlenmiştir. Eserin hacimli nüshası Bayezid Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Eserde 266 şair, 3140 şiir yer almaktadır. Eser, Yasemin Ertek Morkoç tarafından doktora tezi olarak çalışılmıştır.¹⁹

Pervâne Bey'in Mecmu'a-i Nezâ'ir'i ile olgun örneklerini veren nazire mecmuaları, Türk edebiyatının zengin ve ehemmiyetli kaynakları arasındadır.

Mecma'ü'n-nezâ'ir:

Edirneli Nazmi tarafından H. 930/M. 1523'de tamamlanan mecmua 16.yüzyılın ikinci nazire mecmuasıdır. Mecmuada 243 şairin vezinlere ve kafiyele göre sıralanmış 3356 gazeli vardır.²⁰ Derleyeni belli üçüncü nazire mecmuası olan eser üzerine M.Fatih Köksal doktora tezi hazırlamıştır.

Pervâne Bey Mecmuası:

Kanunî Sultan Süleyman'ın bendelerinden Pervâne Bey tarafından H. 968= M. 1560'da toplanmış olan 641 yapraklık bu mecmuanın ilk yaprağı eksik²¹ olmakla beraber edebiyat tarihine ışık tutan bilgileri ihtiva etmektedir. Bilinen tek nüshası Topkapı Sarayı Kütüphanesi'nde bulunan eser oldukça kapsamlıdır.

¹⁸ Canpolat, *Mecmû'atü'n-nezâ'ir*, s.9.

¹⁹ Yasemin Ertek Morkoç, *Eğridirli Hacı Kemal'in Câmiü'n-Nezâir'i: Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme*, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003, YÖK: Ulusal Tez Merkezi (Tez No.135154)

²⁰ Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2014, s.168.

²¹ Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, s.168.

Nazirecilik geleneği, divan Őirinin varlığını sũrdũrdũđũ asırlar boyunca vuku bulmuŐ ve 6nemini devam ettirmiŐ, Arap edebiyatından Cahiliye devrine kadar giden bir tũr olarak farklı isimlendirmelerle anılmıŐ ve bu gelenek Cumhuriyet d6nemine kadar varlığını korumuŐtur. Nazire mecmuaları XII. yũzyılda Tũrk Şiirinde g6rũlmeye baŐlayıp edebiyatımızda dikkat 7eken Şiirleri barındırması bakımından 6nemini gũnden gũne artırıarak gũnũmũze değin gelmiştir.

II. BÖLÜM

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY 9940 NUMARADA KAYITLI NAZİRE MECMUASI

2.1. MECMUANIN TANITIMI VE FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ

Çalışmamızın konusu olan nazire mecmuası, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY 9940 numarada kayıtlıdır.

Varak Sayısı: 135

Yazı Türü: Tâ'lik

Satır Sayısı: 15

Mecmua 135 varak olup 362 şiirden oluşmaktadır. Mecmuanın tezimize konu olan kısmında (2a-62b) 63 şaire ait 362 gazel bulunmaktadır. Mecmuadaki numaralandırma sistemine göre müstensih, son varaklarda yer alan 11 varağın belirsiz sebeple kaybolmasından dolayı varak numaraları üzerinde değişikliğe gitmiştir. Mecmuanın fiziksel şartlarına göre olması gereken son varak numarası 135 iken müstensih'in eski numaralandırması 146 olarak yer almaktadır. Varaklar üzerinde her iki numara sayısı da bulunmaktadır. Müstensih bu durumu eski numaralandırmanın üzerini çizerek düzeltme yoluna gitmiştir. Mecmuada boş varak bulunmamaktadır. Bazı sayfalarda daha az şiir bulunmakla beraber ekseriyetle her varakta 6 gazele yer verilmiştir.

Mürettip ve Te'lif Tarihi: Mecmuanın derleyeni belli olmamakla birlikte te'lif tarihi de bilinmemektedir. Ancak mecmuada yer alan şairlere baktığımızda mecmua derleyicisinin 16. yüzyıl şairlerini ele aldığı görülmektedir.

Eserdeki başlıkların neredeyse tamamına yakını “Nazire-i ...” ve “Gazel-i ...” şeklindedir. Tüm şiirler gazel nazım biçimiyle yazılmıştır. Şairlerin mahlasları son beyitte yer alıp koyu renkle belirtilmiştir. Eserde zemin şiirler ve nazireler bulunmaktadır. Şiirleri bulunan şairlerin

yaşadıkları dönemler düşünüldüğünde mecmuanın 16. yüzyılda yazılmış şiirleri ihtiva ettiği görülür. Eserin yazılı ilk beyiti:

Çadem başıup gele çün kabr-i Çaysa nâka-i Leylâ

Mezârı üstine örter deve tabanı bir kemhâ

Cilt ve Kağıt Özellikleri: Eser karton kapakla ciltlenmiştir ve sağlam durumdadır. Genel itibariyle sayfalarda nem ve yıpranmadan kaynaklı lekeler meydana gelmiştir. Mecmuada tüm başlıklar kırmızı mürekkeple yazılırken metin siyah mürekkeple yazılmış ve noktalama işaretlerine yer verilmemiştir. Sarı aharlı kağıt kullanılmıştır. Şiirler çift sütuna yazılmıştır. Bazı sayfalarda haşiyeler bulunmaktadır.

Tertîb: Mecmua elifbâ sırasına göre düzenlenmiştir. Fakat müstensih bir farklılıkla bu sıralamada başlıkları ele alırken Fî-harfi'l-elif..'i atlayarak ilk olarak Fî-harfi'l-bâ.. ibâresiyle başlamıştır. Ardından o harfteki ilk zemin şiiri şairiyle birlikte kaydetmiştir. Her yeni harfe geçildiğinde ve her şiirde şiirin vezni verilmiştir. Müstensih bir zeminden diğer zemine geçeceği zaman arada zemin şiire yazılmış olan nazirelere yer vermiştir.

2.2. MECMUANIN ÖNEMİ

Nazire mecmuaları edebiyat tarihimize kaynaklık eden son derece önemli eserlerdendir. Bu eserler dönemin edebî zevkini yansıtmakla kalmayıp kaybolmaya yüz tutan şiirleri de gün yüzüne çıkarmaktadır. Dönemleri farklı zamanlarda rağbet gören şair ve şiirleri ele alan nazire mecmuaları edebiyat tarihimize ait birçok konuyu aydınlatacak niteliktedir. Kanaatimizce şuarâ tezkirelerinden sonra Klâsik Türk edebiyatına ışık tutan yegâne eserlerdir.

Mecmualarda divan sahibi şairlerin her nasılsa divanlarına girmemiş şiirlerine rastlamak kabildir. Bu bağlamda ele alacak olursak çalışmamızın en ehemmiyetli yönü kimi şairlerin yayımlanmış divanlarında yer almayan şiirlerine yer veriyor olmasıdır. Aynı zamanda sayıca çok az da olsa biyografik kaynaklarda adı geçmeyen şairlerin şiirlerini ihtiva etmesi mecmuayı değerli kılan bir diğer unsurdur. Divanı olmayan ya da

bilinmeyen bir şairin şiirlerini tespit etmek ve çalışmamızda yer vermek kuşkusuz mecmua çalışmaları nezdinde önem arz edecektir.

Mecmuada divanlarda yer almayan şiirleri bulunan ve mecmua içerisinde en fazla şiire yer verilen şair Rızâyî'dir. Kendisine ait divan yayımlanmakla beraber çalışmamızda yer alan şiirleri içerisinde mevcut değildir. Bu şiirlerin nazirecilik geleneğinde yerini bulacak olması çalışmamızı mühim kılmaktadır. Ecrî, Âgehî, Meylî, Gıyâsî, Helâkî, Hatemî, Sa'yî, Sâbirî, Rumûzî, 'Îzârî, 'Ahdî, Fazlî, 'Atâ, Sırrî gibi şairler de divanı olmayan yahut şiirlerine rastlayamadığımız isimlerdendir. Ecrî isimli şaire biyografik kaynaklarda, Pervâne Bey'de de rastlanılmamıştır, az bilinen şair isimleri de geçmektedir. Kimi zaman Emrî gibi divanı olan şairlerin de mecmuamızda şiirleri yer almasına rağmen bu şiirler farklılık arz etmektedir. Gazelin bir beyiti divandaki bir şiirde geçerken diğer beyiti yahut beyitleri başka bir şiirde geçmektedir. Yahut divandaki gazelde yer almayan beyitlere rastlanılmaktadır.

F.Köksal'ın deyimiyle "söz meydanı" adını verdiği nazirecilik geleneği, 16. yüzyıla ait olan şair ve şiirlerin ihtiva ettiği mecmuamızda hem dönemin panoramasını sergilemesi hem de bu geleneğin izlerini devam ettirmesi hasebiyle şüphesiz ehemmiyet kazanmaktadır.

2.3. MECMUANIN İMLÂ ÖZELLİKLERİ

▪ Yazmada ج ile yazılması gereken kelimenin ج ile yazıldığı görülmektedir.

حضر اكر لعلوكه قرشوجشمة حيوان اكا

صورتہ كلمز كورنمز جشمة حيوان اكا

(5.4/1)

▪ Yazmadasıklıkla kullanılan iyelik ekleri, bildirme ekleri ve birtakım zaman eklerinin ekseriyetle yuvarlak ünlülü şekilleri görülmektedir. Bu kelimelerde eklerin günümüz imlâsına yakınlığını bilhassa görmekteyiz.

بر يلك يزلو قولن بويئومه صالحى سانورم

کردنمه کلدکنجه تیغک ای مالک رقاب

(14.8/3)

▪ Mecmuada karşımıza çıkan bir diğer imla unsuru dilbilgisinde metatez-diğer bir tabirle göçüşme- adını verdiğimiz, bir kelime içerisinde birbirini izleyen iki ünsüzün yer değıştirmesi, iki sesin sıralanışının değışmesi hadisesidir.

کیرکمدن سایل اشکم الوب دستینه جوپ

دیده غمدیدهن یانینه کچکل طاقتور

(42.1/4)

▪ Mecmuada göçüşme örneğinden sonra karşımıza çıkan ses olayı n>m değışimi-diğer bir tabirle benzeşme-adını verdiğimiz, bazı kelimelerde b ünsüzünden önce gelen n ünsüzünün m'ye dönüşmesidir.

کلشن سینمده اطفال سرشکم مجدیا

ینبیه پر خون داغمدن قرنفل طاقتور

(42.1/5)

2.4. MECMUADA ŞİİRLERİ BULUNAN ŞAİRLER

Üzerine inceleme yaptığımız mecmuada 362 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin büyük çoğunluğu Rızâyî, Mecdî, Emrî, Bâkî ve 'Ubeydî' ye aittir. Mecmuada toplamda 63 farklı şaire ait zemin şiir ve nazire yer almaktadır. Sadece zemin şiir yazan şairlerin sayısı 27 iken, zemin şiire ait nazire şiir yazan şair sayısı 32'dir. Başta ilk varakta bulunmak kaydıyla mecmuada eksik olan varaklar sebebiyle yer almayan zemin şiir sayısı ise 2'dir. Zemin

şairlerine yazılan nazirelerin sayısına baktığımızda ilk sırada Rızâyî gelmektedir. Mecmuada gazellerin şairleri hakkında herhangi bir kayıt mevcut değildir. Aşağıdaki tabloda mecmuadaki şiir numaralandırma sırasına göre şairlerin mahlası, şiir numaraları ve nazım biçimleri gösterilmiştir.

Tablo 1: Şairler

Şairin Mahlası	Mecmuadaki Şiir Sayısı	Şiir Numaraları	Nazım Biçimi
'Ahdî	32	3, 2.7, 5.4, 6.3, 9.1, 11.1, 14.6, 15.4, 16.2, 17.2, 19.8, 20.1, 28.5, 39.8, 40.4, 43.1, 45.2, 46, 47.2, 58.1, 59.1, 62.5, 63.5, 65.1, 66.1, 67.4, 68.4, 72.3, 79.1, 88.4, 89.4	Gazel
Emrî	36	4, 5, 6, 7, 8, 21, 22, 24, 29, 35, 36, 42, 48, 49, 58, 59, 63, 85, 86, 87, 88, 89, 2.2, 14.3, 19.1, 19.9, 27.1, 28.2, 37.1, 40.5, 46.1, 69.2, 70.4, 74.1, 83.4	Gazel
Bâkî	24	9, 23, 57, 58, 64.1, 66, 67, 68, 69, 75, 76, 80, 81, 2.6, 6.2, 15.1, 33.2, 36.2, 40.1, 50.1, 51.1, 55.6, 66.1, 77.1	Gazel
Nihânî	11	10, 32, 3.1, 4.1, 19.2, 34.1, 39.3, 63.1, 69.6, 70.3, 79.2, 88.2	Gazel
Fuzûlî	14	11, 16, 17, 82, 84, 87, 91, 92, 12.1, 16.1, 72.4, 80.1, 88.3, 93.1	Gazel
Mecdî	36	12, 31, 33, 39, 56, 70, 73, 83, 1.2, 2.4, 3.2, 5.3, 7.1, 13.1, 14.5, 19.5, 19.11, 26.1, 27.2, 28.1, 29.1, 30.1, 34.3, 35.2, 37.2, 38.1, 42.1, 48.2, 49.3, 55.3, 62.2, 63.3, 69.1, 71.1, 81.1, 86.1	Gazel
Fânî	6	13, 15.6, 48.5, 49.5, 66.2, 79	Gazel
Nişânî	4	15, 43, 14.10, 53.1	Gazel
'Ubeydî	24	18, 25, 26, 61, 62, 71, 77, 81, 89, 2.3, 6.1, 14.2, 19.7, 22.2, 39.2, 49.1, 55.1, 63.2, 69.5, 70.2,	Gazel

		73.2, 83.2, 84.1	
Nev'î	13	19, 30, 64 7.2, 8.1, 12.2, 13.2, 19.12, 31.3, 48.1, 51.4, 55.2, 79.1	Gazel
Ecrî	4	20, 56.1, 67.1, 68.1	Gazel
Âgehî	1	27	
Rızâyî	42	28, 37, 38, 41, 54 2.1, 5.1, 10.1, 19.3, 19.10, 21.1, 22.1, 31.2, 34.2, 35.1, 36.1, 39.4, 44.1, 47.1, 55.4, 59.1, 60.1, 61.1, 62.1, 69.3, 70.1, 70.3, 71.1, 71.2, 72.2, 73.1, 74, 74.1, 79, 85.1, 86.1, 86.2, 87.2, 88.1, 89.1, 89.2	Gazel
Fikrî	1	34	Gazel
Rûhî	2	40, 23.1	Gazel
‘Âşık	8	44, 1.1, 32.2, 34.4, 36.4, 37.4, 55.5, 69	Gazel
Revânî	1	45	Gazel
Dânişî	9	47, 19.4, 28.6, 39.1, 54.1, 69.4, 71.3, 73.3, 83.3	Gazel
Muhibbî	2	50, 51	Gazel
Meylî	1	52	Gazel
Müslimî	1	53	Gazel
‘Ulvî	4	55, 11.2, 66.2, 67.2	Gazel
‘Îzârî	13	5.2, 6.4, 19.6, 31.1, 39.5, 41.1, 49.2, 52.2, 69.7, 71.4, 83.1, 60, 90	Gazel
Rumûzî	1	65	Gazel
Hâtemî	1	67	Gazel
Rahmî	3	72, 17.1, 25.2	Gazel
Helâkî	1	76	Gazel
Fânî	4	15.6, 48.5, 65.2, 78	Gazel

Sa'yî	4	93, 14.7, 18.1, 87.2	Gazel
'Alî	2	94, 35.4	Gazel
Ref'î	12	23.3, 28.4, 32.1, 39.7, 46.2, 50.2, 51.2, 56.2, 57.1, 62.1, 70.5, 88.5, 89.1	Gazel
Mecnûn	1	10.2	Gazel
Fevrî	8	14.4, 36.5, 37.5, 48.4, 79.3, 84.2, 84.3, 89.2, 90.1	Gazel
Sun'î	5	14.8, 55.8, 76.1, 78.2, 84.3	Gazel
Firdevsî	6	14.11, 15.7, 38.2, 72.1, 81.2, 94.1	Gazel
Re'yî	3	15.2, 23.2, 62.4	Gazel
Sırrî	2	15.3, 55.9	Gazel
Sabrî	2	15.5	Gazel
Sânî	2	18.1, 40.11	Gazel
Ümidî	2	23.5, 57.3	Gazel
Vâlihî	7	25.1, 28.3, 35.3, 36.3, 37.3, 39.6, 48.3	Gazel
Hayâlî	2	29.2, 30.2	Gazel
Fazlî	1	35.5	Gazel
Hayretî	1	87.1	Gazel
Misâlî	2	23.4, 40.3, 45.1	Gazel
Hüsrev	1	40.9	Gazel
Gıyâsî	1	45.3	Gazel
Cildî	1	49.5	Gazel
Behiştî	3	52.1, 62.3, 91.1	Gazel
'Atâ	1	52.3	Gazel
Selmân	3	40.8, 51.5, 58.2	Gazel
Sürûrî	1	67.3	Gazel

Garibî	1	68.2	Gazel
Sihri	1	69.8	Gazel
Sâbirî	4	40.6, 50.4, 55.7, 67.5, 82.1	Gazel
Sadrî	1	40.10	Gazel
Hûb	1	51.6	Gazel

2.5.MECMUANIN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

2.5.1. MECMUADA KULLANILAN ARUZ KALIPLARI

Çalışmamızda gazellerin vezni tespit edilip her şairin mahlasının altına *italik* olarak yazılmıştır. Mecmuada yer alan şiirlerde 15 farklı aruz kalıbı kullanılmıştır. Mecmuada incelediğimiz 362 şiir de gazel nazım şekli ile yazılmıştır. En çok kullanılan aruz vezni *fâ'îlâtün / fâ'îlâtün / fâ'îlâtün / fâ'îlün* ve *mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün* olmakla birlikte mecmuadaki şiirlerde aruz vezninin umumiyetle başarıyla kullanıldığı görülmektedir. Metinde zihaf kusuruna çok nadir rastlanılmakla beraber zaman zaman imalelere yer verilmiştir. Aşağıdaki tabloda şiirlerde kullanılan aruz kalıpları ve mecmuadaki şiir numaraları verilmiştir.

Tablo 2: Vezinler

Kullanılan Aruz Kalbı	Mecmuadaki Şiir Numarası
Mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün (+--- /+--- /+--- /+---)	1.1, 1.3, 15, 15.1, 15.2, 15.3, 15.4, 15.5, 15.6, 15.7, 16.1, 16.2, 24, 24.1, 25, 25.1, 25.2, 26, 26.1, 27, 27.1, 27.2, 27.3, 28, 28.1, 28.2, 28.3, 28.4, 28.5, 28.6, 29, 29.1, 30, 30.1, 30.2, 31, 31.1, 31.2, 31.3, 32, 32.1, 32.2, 33, 33.1, 33.2, 34, 34.1, 34.2, 34.3, 34.4, 67, 67.1, 67.2, 67.3, 67.4, 67.5, 68, 68.1, 68.2, 69, 69.1, 69.2, 69.3, 69.4, 69.5, 69.6, 69.7, 69.8, 70, 70.1, 70.2, 70.3, 70.4, 70.5, 83, 83.1, 83.2, 83.3, 83.4

<p style="text-align: center;">Fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün (-+--- / -+--- / -+--- / -+--)</p>	<p>2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 3, 3.1, 3.2, 4, 4.1, 5, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 10, 10.1, 10.2, 11, 11.1, 11.2, 12, 12.1, 12.2, 13, 13.1, 13.2, 14.1, 14.2, 14.3, 14.4, 14.5, 14.6, 14.7, 14.8, 14.9, 14.10, 14.11, 16, 17, 17.1, 17.2, 18, 18.1, 20, 20.1, 21, 21.1, 22, 22.1, 22.2, 35, 35.1, 35.2, 35.3, 35.4, 35.5, 36, 36.1, 36.2, 37, 37.1, 37.2, 37.3, 37.4, 37.5, 38, 38.1, 38.2, 39, 39.1, 39.2, 39.3, 39.4, 39.5, 39.6, 39.7, 39.8, 41, 41.1, 42, 42.1, 43, 43.1, 44, 51, 51.1, 51.2, 51.3, 51.4, 51.5, 51.6, 53, 53.1, 58, 58.1, 71, 71.1, 71.2, 71.3, 71.4, 72, 72.1, 72.3, 72.4, 77, 77.1, 78, 78.1, 78.2, 82, 82.1, 84, 84.1, 84.2, 84.3, 85, 85.1, 85.2, 86, 86.1, 86.2, 87, 87.1, 87.2, 92, 93, 93.1, 94, 94.1, 95</p>
<p style="text-align: center;">Fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilün (++++ / +++- / +++- / +++-)</p>	<p>6, 6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 19, 19.1, 19.2, 19.3, 19.4, 19.5, 19.6, 19.7, 19.8, 40, 40.1, 40.2, 40.3, 40.4, 40.5, 40.6, 40.7, 40.8, 40.9, 40.10, 40.11, 45, 45.1, 45.2, 45.3, 46, 46.1, 46.2, 47, 47.1, 47.2, 48, 48.1, 48.2, 48.3, 48.4, 48.5, 49, 49.1, 49.2, 49.3, 49.4, 49.5, 50, 50.1, 50.2, 50.3, 50.4, 52, 52.1, 52.2, 52.3, 66, 66.1, 66.2, 73, 73.1, 73.2, 73.3, 88, 88.1, 88.2, 88.3, 88.4, 88.5, 89, 89.1, 89.2</p>

<p>Mef'ûlü / fâ'ilâtü / mefâ'ilü / fâ'ilün (--+/ -+-/ +--+ / -+-)</p>	<p>7, 7.1, 7.2, 19.9, 19.10, 19.11, 19.12, 54, 54.1, 55, 55.1, 55.2, 55.3, 55.4, 55.5, 55.6, 55.7, 55.8, 55.9, 56, 56.1, 56.2, 74, 74.1, 76, 76.1, 79, 79.1, 79.2, 79.3, 80, 80.1, 81, 81.1, 81.2, 81.3</p>
<p>Fe'ilâtün / mefâ'ilün / fe'ilün (+++ / +-+ / ++-)</p>	<p>9, 9.1, 9.2</p>
<p>Fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilün (++- / +++ / +-+)</p>	<p>23, 23.1, 23.2, 23.3, 23.4, 23.5, 40, 40.1, 40.2, 40.3, 40.4, 40.5, 50, 50.1, 50.2, 50.3, 50.4, 50.5, 53, 53.1, 53.2, 53.3, 67, 67.1, 67.2, 69, 69.1, 69.2</p>
<p>Fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün (-+- / -+- / -+- / -+-)</p>	<p>54, 54.1, 72, 72.1, 72.2, 72.3, 72.4, 73, 73.1, 73.2, 73.3, 76, 76.1, 78, 78.1, 79, 79.1, 79.2, 83, 83.1, 85, 85.1, 85.2, 85.3, 86, 86.1, 86.2, 87, 87.1, 87.2, 88, 88.1, 88.2, 93, 94, 94.1, 95, 95.1, 96</p>
<p>Fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün (+++ / +++ / +-+ / +++-)</p>	<p>51, 51.1, 51.2, 51.3, 51.4, 74, 74.1, 74.2, 74.3, 89, 89.1, 89.2, 89.3, 89.4, 89.5</p>
<p>Fe'ilâtün / mefâ'ilün / fe'ilün (+++ / +-+ / +-+)</p>	<p>9, 9.1, 9.2 63, 63.1, 63.2, 63.3, 63.4, 63.5</p>
<p>Mef'ûlü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fe'ûlün (--+ / +++ / +++ / +-+)</p>	<p>59, 59.1 60, 60.1, 61, 61.1, 62, 62.1, 90, 90.1</p>

<p>Mefâ'ilün / fe'ilâtün / mefâ'ilün / fe'ilün (+--+ / +++- / +--+ / +--)</p>	1.2, 8, 8.1, 61, 61.1, 91, 91.1
<p>Mef'ûlü / fâ'ilâtün / mef'ûlü / fâ'ilâtün (--+ / -+-- / --+ / -+--)</p>	60, 60.1, 65, 65.1, 65.2
<p>Mefâ'ilün / mefâ'ilün / fe'ûlün (+--- / +--- / +--)</p>	64, 64.1
<p>Müfte'ilün / mefâ'ilün / müfte'ilün / mefâ'ilün (-+++ / +++- / -+++ / +++-)</p>	75, 75.1
<p>Mefâ'ûlü / fâ'ilâtü / mefâ'ilü / fâ'ilün (+--+ / -+--+ / +--+ / -+)</p>	57, 57.1, 57.2, 57.3

2.5.2. MECMUADAKİ ŞAİRLERİN KAFİYE/REDİF KULLANIMI

Kafiye ve redif mecmuada âhengi sağlayan öğeler arasındadır. Rediflerin gerek kelime gerek ek halinde ele alındığı görülmektedir. Kafiye kullanım şekline bakıldığında ise genel itibariyle tam kafiye ve zengin kafiye kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 3: Kafiye/Redif

KAFİYE/REDİF	ŞİİR NUMARASI
ā	1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 21.1, 33, 33.1, 33.2
-ā bir ben bir habāb	13, 13.1, 13.2
-ābdur gūyā	9, 9.1, 9.2
-ān	10, 10.1, 10.2, 17, 17.1, 17.2, 18, 18.1, 26, 26.1, 39, 39.1, 39.2, 39.3, 39.4, 39.5, 39.6, 39.7, 39.8, 40, 40.1, 40.2, 40.3, 40.4, 40.5, 40.6, 40.7, 40.8, 40.9, 40.10, 40.11, 43, 43.1, 50, 50.1, 50.2, 50.3, 50.4, 58, 58.1
-ar eyler	29, 29.1
-ān derler	40, 40.1, 40.2, 40.3, 40.4, 40.5, 40.6, 40.7, 40.8, 40.9, 40.10, 40.11
-ān getirür	50, 50.1, 50.2, 50.3, 50.4
-ān gitmez	70, 70.1, 70.2, 70.3, 70.4, 70.5, 70.6, 70.7, 70.8
-āndur kāse-bāz	72, 72.1, 72.2, 72.3, 72.4
-ān olmuş	89, 89.1, 89.2, 89.3, 89.4
-erdür baña	11, 11.1, 11.2
-īb	12, 12.1, 12.2
-āre	13, 13.1, 13.2, 36, 36.1, 36.2
-āb	14.1, 14.2, 14.3, 14.4, 14.5, 14.6, 14.7, 14.8, 14.9, 14.10, 14.11, 19, 19.1, 19.2, 19.3, 19.4, 19.5, 19.6, 19.7, 19.8, 19.9, 19.10, 19.11, 19.12, 37, 37.1, 37.2, 38, 38.1, 38.2
-ar	15, 15.1, 15.2, 15.3, 15.4, 15.5, 15.6, 15.7, 29, 29.1, 32, 32.1, 32.2, 35, 35.1, 35.2, 35.3, 35.4, 35.5, 37, 37.1, 37.2, 37.3, 37.4, 37.5, 44, 48, 48.1, 48.2, 48.3, 48.4, 48.5, 53, 53.1, 55, 56, 56.1, 56.2, 59, 59.1, 60, 60.1
-ār	46, 46.1, 46.2, 49, 49.1, 49.2, 49.3, 49.4, 49.5, 55, 55.1, 55.2, 55.3, 55.4, 55.5, 55.6, 55.7, 55.8, 55.8, 55.9

-ar <i>kevkeb</i>	15, 15.1, 15.2, 15.3, 15.4, 15.5, 15.6, 15.7
-ar <i>kadar</i>	53, 53.1
-eb	16, 16.1, 16.2
-ānun <i>görüþ</i>	17, 17.1, 17.2
-ābdur	37, 37.1, 37.2
-āt	20, 20.1, 94, 94.1
-at/-et	28, 28.1, 28.2, 28.3, 28.4, 28.5, 28.6
-īd	22, 22.1, 22.2
-ād	23, 23.1, 23.2, 23.3, 23.4, 23.5
-ūr	24, 24.1
-ālidür	25, 25.1, 25.2
-ān <i>yer yer</i>	26, 26.1
-etdür	27.4, 27.5, 27.6, 27.7, 27.8, 27.9, 27.10
-ler	31, 31.1, 31.2, 31.3, 36, 36.1, 36.2, 54
-āl	51, 51.1, 51.2, 51.3, 51.4, 51.5, 51.6
-āl <i>üstindedür</i>	52, 52.1, 52.2, 52.3, 52.4, 52.5, 52.6
-di	55, 55.1
-āne <i>arar</i>	62, 62.1
-et <i>beklerüz</i>	73, 73.1, 73.2, 73.3
-īmüz	74, 74.1, 74.2, 74.3, 75, 75.1, 79, 79.1, 79.2, 79.3
<i>cānum Kaya</i>	10, 10.1, 10.2
<i>kalmaz</i>	71, 71.1, 71.2, 71.3, 71.4, 71.5
<i>eylemiş</i>	87, 87.1, 87.2
<i>baña</i>	3, 3.1, 3.2, 4, 4.1
<i>aña</i>	5, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4
<i>olup</i>	18, 18.1

<i>murâd</i>	21, 21.1
<i>ister</i>	52, 52.1, 52.2, 52.3
<i>takınur</i>	42, 42.1
<i>öğrenür</i>	43, 43.1
<i>güler</i>	44, 44.1
<i>sanur</i>	46, 46.1, 46.2
<i>olur</i>	47, 47.1, 47.2
<i>diler</i>	54, 54.1

Aşağıda mecmuada yer alan şairlerin kafiye/redif tercihleri verilmiştir:

Bu tabloya göre en çok kullanılan harf “re”, en az kullanılan harf “dad” tır.

Tablo 4: Şairlerin Kafiye/Redif Tercihleri

Harf	Şiir Sayısı
1. Elif	39
2. Ba	41
3. Pe	5
4. Ta	6
5. Dal	11
6. Re	148
7. Za	42
8. Sin	11
9. Şin	29
10. Dad	1

2.5.3. MECMUADA NAZİRE OLARAK KAYDEDİLMİŞ ŞİİRLER

Mecmuada yer alan şiirlerin tamamı ya zemin şiir ya da nazire şeklinde kaydedilmiştir. Bununla birlikte “zemin şiir” olarak tespit edilen 94 şiir ve “nazire” başlığı adı altında toplanan şiirler yer almaktadır. Aşağıda verilen tabloda doğruluğu mecmuadaki kayda göre tespit edilen zemin şiirler ve onlara yazılan nazireler verilmiştir.

Tablo 5: Mecmuadaki Zemin ve Nazire Şiirler

Zemin Şiir Numarası	Şâirin Mahlası	Nazire Şiir Numarası	Şâirin Mahlası
Varak eksikliğinden dolayı tespit edilememiştir.	Varak eksikliğinden dolayı tespit edilememiştir.	1.1	‘Âşık
		1.2	Mecdî
		1.3	‘Alî
Varak eksikliğinden dolayı tespit edilememiştir..	Varak eksikliğinden dolayı tespit edilememiştir.	2.1	Rızâyî
		2.2	Emrî
		2.3	‘Ubeydî
		2.4	Mecdî
		2.5	Vâlihî
		2.6	Bâkî
		2.7	‘Ahdî
3	Ahî	3.1	Nihânî
		3.2	Mecdî
4	Emrî	4.1	Nihânî
5	Emrî	5.1	Rızâyî
		5.2	‘Îzârî
		5.3	Mecdî
		5.4	‘Ahdî
6	Emrî	6.1	‘Ubeydî
		6.2	Bâkî
		6.3	‘Ahdî
		6.4	‘Îzârî
7	Emrî	7.1	Mecdî

		7.2	Nev'î
8	Emrî	8.1	Nev'î
9	Bâkî	9.1	'Ahdî
		9.2	Ref'î
10	Nihânî	10.1	Rızâyî
		10.2	Mecnûn
11	Fuzûlî	11.1	'Ahdî
		11.2	'Ulvî
12	Mecdî	12.1	Fuzûlî
		12.2	Nev'î
13	Fânî	13.1	Mecdî
		13.2	Nev'î
14	Rızâyî	14.2	'Ubeydî
		14.3	Emrî
		14.4	Fevrî
		14.5	Mecdî
		14.6	'Ahdî
		14.7	Sa'yî
		14.8	Sun'î
		14.9	'Alî
		14.10	Nişânî
		14.11	Firdevsî
15	Nişânî	15.1	Bâkî
		15.2	Re'yî
		15.3	Sırrî
		15.4	'Ahdî
		15.5	Sabrî
		15.6	Fânî
		15.7	Firdevsî
16	Fuzûlî	16.1	Fuzûlî
		16.2	'Ahdî

17	Fuzûlî	17.1	Rahmî
		17.2	‘Ahdî
18	‘Ubeydî	18.1	Sâ‘yî
19	Nev‘î	19.1	Emrî
		19.2	Nihânî
		19.3	Rızâyî
		19.4	Dânişî
		19.5	Mecdî
		19.6	‘Îzârî
		19.7	‘Ubeydî
		19.8	‘Ahdî
		19.9	Emrî
		19.10	Rızâyî
		19.11	Mecdî
		19.12	Nev‘î
20	Ecrî	20.1	‘Ahdî
21	Emrî	21.1	Rızâyî
22	Emrî	22.1	Rızâyî
		22.2	‘Ubeydî
23	Bâkî	23.1	Rûhî
		23.2	Re‘yî
		23.3	Ref‘î
		23.4	Misâlî
		23.5	Ûmidî
24	Emrî	24.1	Rızâyî
25	‘Ubeydî	25.1	Vâlihî
		25.2	Rahmî
26	‘Ubeydî	26.1	Mecdî
27	Âgehî	27.1	Emrî
		27.2	Mecdî
		27.3	Vâlihî

28	Rızâyî	28.1	Mecdî
		28.2	Emrî
		28.3	Vâlihî
		28.4	Ref'î
		28.5	'Ahdî
		28.6	Dânişî
29	Emrî	29.1	Mecdî
30	Nev'î	30.1	Mecdî
		30.2	Hayâlî
31	Mecdî	31.1	'Îzârî
		31.2	Rızâyî
		31.3	Nev'î
32	Nihânî	32.1	Ref'î
		32.2	'Âşık
33	Mecdî	33.1	'Îzârî
		33.2	Bâkî
34	Fikrî	34.1	Nihânî
		34.2	Rızâyî
		34.3	Mecdî
		34.4	'Âşık
35	Emrî	35.1	Rızâyî
		35.2	Mecdî
		35.3	Vâlihî
		35.4	'Alî
		35.5	Fazlî
36	Emrî	36.1	Rızâyî
		36.2	Bâkî

37	Rızâyî	37.1	Emrî
		37.2	Mecdî
		37.3	Vâlihî
		37.4	‘Âşık
		37.5	Fevrî
38	Rızâyî	38.1	Mecdî
		38.2	Firdevsî
39	Mecdî	39.1	Dânişî
		39.2	‘Ubeydî
		39.3	Nihânî
		39.4	Rızâyî
		39.5	İzârî
		39.6	Vâlihî
		39.7	Refî
		39.8	‘Ahdî
40	Rûhî	40.1	Bâkî
		40.2	Sânî
		40.3	Misâlî
		40.4	‘Ahdî
		40.5	Emrî
		40.6	Sâbirî
		40.7	Selmân
		40.8	Rumûzî
		40.9	Hüsrev
		40.10	Sadrî
		40.11	Sânî
41	Rızâyî	41.1	‘İzârî
42	Emrî	42.1	Mecdî
43	Nişânî	43.1	‘Ahdî
44	‘Âşık	44.1	Rızâyî

45	Revânî	45.1	Misâli
		45.2	'Ahdî
		45.3	Gıyâsî
46	'Ahdî	46.1	Emrî
		46.2	Ref'î
47	Dânişî	47.1	Rızâyî
		47.2	'Ahdî
48	Emrî	48.1	Nev'î
		48.2	Mecdî
		48.3	Vâlihî
		48.4	Fevrî
		49.5	Fânî
49	Emrî	49.1	'Ubeydî
		49.2	'Îzârî
		49.3	Mecdî
		49.4	Firdevsî
		49.5	Cildî
50	Muhıbbî	50.1	Bâkî
		50.2	Ref'î
		50.3	Fevrî
		50.4	Sâbirî
51	Muhıbbî	51.1	Bâkî
		51.2	Ref'î
		51.3	Sâbirî
		51.4	Nev'î
		51.5	Selmân
		51.6	Hûb
52	Meylî	52.1	Behiştî
		52.2	'Îzârî
		52.3	'Atâ
53	Müslimî	53.1	Nişânî

54	Rızâyî	54.1	Dânişî
55	'Ulvî	55.1	'Ubeydî
		55.2	Nev'î
		55.3	Mecdî
		55.4	Rızâyî
		55.5	'Âşık
		55.6	Bâkî
		55.7	Sâbirî
		55.8	Sun'î
		55.9	Sırrî
56	Mecdî	56.1	Ecrî
		56.2	Ref'î
57	Bâkî	57.1	Ref'î
		57.2	Selmân
		57.3	Ümidî
58	Emrî	58.1	'Ahdî
59	Emrî	59.1	Rızâyî
60	'İzârî	60.1	Rızâyî
61	'Ubeydî	61.1	Rızâyî
62	'Ubeydî	62.1	Ref'î
		62.2	Mecdî
		62.3	Behiştî
		62.4	Re'yi
		62.5	'Ahdî
63	Emrî	63.1	Nihânî
		63.2	'Ubeydî
		63.3	Mecdî
64	Nev'î	64.1	Bâkî
65	Rumûzî	65.1	'Ahdî
		65.2	Fânî

66	Bâkî	66.1 66.2	Bâkî 'Ulvî
67	Hatemî	67.1 67.2 67.3 67.4 67.5	Ecrî 'Ulvî Sürûrî Ahdî Sâbirî
68	Bâkî	68.1 68.2	Ecrî Garibî
69	'Âşık	69.1 69.2 69.3 69.4 69.5 69.6 69.7 69.8	Mecdî Emrî Rızâyî Dânişî 'Ubeydî Nihânî 'Îzârî Sihrî
70	Mecdî	70.1 70.2 70.3 70.4 70.5	Rızâyî 'Ubeydî Nihânî Emrî Ref'î
71	'Ubeydî	71.1 71.2 71.3 71.4	Mecdî Rızâyî Dânişî 'Îzârî
72	Rahmî	72.1 72.2 72.3	Firdevsî 'Ahdî Fuzûlî

73	Mecdî	73.1	Rızâyî
		73.2	‘Ubeydî
		73.3	Dânişî
74	Rızâyî	74.1	Emrî
75	Bâkî	75.1	‘Ulvî
76	Helâkî	76.1	Sun‘î
77	‘Ubeydî	77.1	Bâkî
78	Fânî	78.1	‘Ahdî
		78.2	Sunî
79	Rızâyî	79.1	Nev‘î
		79.2	Nihânî
		79.3	Fevrî
80	Bâkî	80.1	Fuzûlî
81	‘Ubeydî	81.1	Mecdî
		81.2	Firdevsî
82	Fuzûlî	82.1	Sabrî
83	Mecdî	83.1	‘Îzârî
		83.2	‘Ubeydî
		83.3	Dânişî
		83.4	Bâkî
84	Fuzûlî	84.1	‘Ubeydî
		84.2	‘Ubeydî
85	Emrî	85.1	Rızâyî
		85.2	Fevrî
86	Emrî	86.1	Mecdî
		86.2	Rızâyî
87	Fuzûlî	87.1	Hayretî
		87.2	Sa‘yî

88	Emrî	88.1	Rızâyî
		88.2	Rızâyî
		88.3	Fuzûlî
		88.4	‘Ahdî
		88.5	‘Ahdî
89	‘Ubeydî	89.1	Ref‘î
		89.2	Fevrî
90	‘Îzârî	90.1	Fevrî
91	Fuzûlî	91.1	Behîşî
92	Fuzûlî	Zemin şiire ait nazire şiiir bulunmamaktadır.	Zemin şiire ait nazire şiiir bulunmamaktadır.
93	Sa‘yî	93.1	Fuzûlî
94	‘Alî	94.1	Firdevsî

2.6. MECMUANIN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

Nazire mecmuaları farklı dönemlerde rağbet gören şiir ve şairleri ihtiva etmesi açısından oldukça önemlidir. Mecmuada şiirleri bulunan bazı şairlerin, divanlarında yer almayan bazı şiirleri olduğunu tespit ettik. Mecmuada kayıtlarda adı çok fazla geçmeyen yahut divanı elimizde bulunmayan şairlerin şiirlerinin sayıca fazla olduğunu tespit ettik. Başta divanlar, Pervâne Bey Mecmuası, nazire mecmuaları vb. çeşitli kaynaklar taranarak şiirlerine rastlayamadığımız şairler: Mecdî, Rızâyî, Sa‘yî, Meylî, Rumûzî, Re‘yî, Hatemî, Helâkî, ‘Îzârî, Metâlî, Gıyâsî, Cildî, Miyânî, Seherî, ‘Âşık ’tır. Bu şairler üzerine ilmî çalışmalarda zaman zaman şairlerin beyitlerine rastlasak da bazı şiirlerinin tamamına ulaşamadık. Mecmuada yer alan şairleri yüzyıl olarak ele alacak olursak hemen hepsinin 16. yüzyıl şairi olduğu görülmektedir.

Yazmanın hâşiye kısmında da bazı şiirlerin kaydedilmiş olduğu görülmektedir. Mecmuanın genel tertibinden farklı olarak kaydedilen bu şiirlere bu çalışmada en sonda yer verilmiştir. Zira bu şiirler herhangi bir şiire nazire olarak kaleme alınmamış, bir kısmı da mecmuanın tertibinden sonra hâşiyeye kaydedilmiş şiirlerdir.

2.6.1. Mecmuada Yer Alan Deyimler

Mecmuada kullanılan deyimlerin şairlerin üslubunda önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Tespit edebildiğimiz deyimler şunlardır:

Kulağına çalınmak:

Ƙulağıma çalındı nağme-i ney nefha-i şūra

Nefes oğlıymış anuñ-çün ider ol mürdesin ihyā (1.1/3)

Baştan çıkmak:

Nice başdan çıķmasun içüp ayağ ehl-i şalāh

Sā'id-i sīmīn ile sākī nigār-ı dil-firīb(12.2/4)

Ayağına gelmek:

Destüñe Cem gibi cām al cān-ile başı senüñ

Gelmişüz ayağıña işāra bir ben bir habāb (13/3)

Yüzü kızarmak:

Yok durur bencileyin dédi yaluñ yüzlü dili

Utanup yüzü kızardı göricek yüzüñi nār (49.4/2)

Dile gelmek:

Dile geldikde şevķ-i haddüñ eksik olmadı āhum

Belī 'ādet budur āteş yanan yirden duhān gitmez (69.1/3)

Kan dökme:

Görüp kan dökdüğünü şakladı peykân-ı hûn-rîzûñ

Anuñ-çün zaħm-ı tîrûñ dilden ey kaşı kemân gîtmez (69.5/4)

Bağrına taş basmak:

Jäleler şanma ğam-ı haddüñle güller bâğda

Bağrına taşlar başar ey çeşm-i fettānum Kaya (10/2)

Taşı gedğine koymak:

Ṭöp-ı miħnetden beden kimraħnedür bir seng urup

N'ola bir taşı gedüğünde kosañ cānum Kaya(10.2/2)

Kulağına küpe olmak:

Ḳāmeti halka teni zerd olanı unutma

Ḳulağuda küpe olsun seniñ ey gül sözüñüz (73.3/3)

2.6.2. Mecmuada Geçen Özel İsimler

Metinde tespit edilen özel isimler aşağıda yer almaktadır:

2.6.2.1. Kişi İsimleri:

*Ḳadem başup gele çün kabr-i **Ḳaysa** nāka-i **Leylā***

Mezāri üstine örter deve tabanı bir kemhā (1.1/1)

*Ruħında reng-i rūdan hüsn-i **Yusūf** 'ārızı şandum*

Alındı hayli rengin oldı baña ol gül-i ra'nā (1.1/2)

O 'İsî-dem leb-i cān-baḥş ile var olsun ey 'Āşık
Görüp ben ḥasteyi kaşd étdi ahyā geldi ahyāna (1.1/5)

Nisbeti vardur belî **Hızr**'uñ ḥaṭ-ı cān-baḥşuña
Beñzeyimez kara yüzlü çeşme-i ḥayvān aña (2.7/2)

Hüsrev-i mülk-i cünūnam mūy-ı jülîdem benim
Āfitābum başum üzre sāyebān oldu baña (3.1/4)

Kār-ı **Ferhād**'ı görüp ey **Hüsrev**-i şîrîn-zebān
Kaldı tîşe aǧzına barmak koyup ḥayrān aña (5/4)

Hızr añar lâ'lüñe karşı çeşme-i ḥayvān aña
Şürete gelmez görünmez çeşme-i ḥayvān aña (5.4/1)

Vā'ize söyleñ biḥiştî baña teklîf étmesün
Kūy-ı cānān baña besdür ravza-i **Rıdvān** aña (5.4/4)

Zahmet-i 'ışkî çeküp remzini étdüm işā
Buldı **Ferhād** anı **Şîrîn** buña ḥāzır ḥalvā (6.4/1)

N'eylerem āb-ı ḥayātı sensüz ey **Hızr** isteyüp
Dem-be-dem zehr-i firākuñ çün müyesserdür baña (11.1/3)

Tāc-ı **Cemşîd** ü kabāda ser-fürü étmez gönül
Dūd-iāh-ı pür-şerer '**Ahdî** zer-efserdür baña (11.1/5)

*Küh-ken **Şirîn** 'e öz naqşın çeküp vérmış firîb
Gör ne cāhildür yonar taşdan öziyçün bir rakîb (12.1/1)*

*Gel gel ey **Yūsuf**-cemāl ol seyre bizde kāyilüz
Müşterîdür cān ile dërseñ temāşāma rakîb (12.2/27)*

*Destüñe **Cem** gibi cām al cān-ile başı senüñ
Gelmişüz ayağuña işāra bir ben bir habāb (13/3)*

***Ḳays**-ı **Leylî** bāb-ı Ka 'be halkasın alup démiş
Halka-i zülf-ile yā Rāb kıl beni bî-şabr u tāb (14.1/4)*

*Nice bir deşt-i belā vü gamda ey **Leylî**-hūrām
Vālih ü hayrān gezem **Mecnūn**-ı ser-gerdān olup (18/4)*

*Saña dil kışşa-i **Mecnūn** nefer yir eyledi şanma
Nezāketle benim 'arz itdi kendü hasb-i hālîdür (25.1/4)*

*Ṭolu içdüm sifāl-i seglerüñle pādişāh oldum
Ki yarın devletinde kāse-i **Cemden** ferāğum var (34/4)*

*Diyār-ı sözüñ oldum şem ' gibi bende serdārı
Nice **Ferhād**-ile **Mecnūn** gibi yanar çerāğum var (34.3/4)*

Dār-ı zülf-i yāra diller şöyle ber-dār oldu kim

*Ƙıldılar **Manşūr-ı Hallāci**ñ yerin dūnyāda dār (37.5/3)*

*‘Aşƙ-ı **Şirīn**’ e mu ‘āvin olalı ayrılmayup*

Bīsītūnuñ kühken destine dāmānın alur (39.5/3)

Hañcer-i ğamze-i yārān ki tīĝ-ı ħisdür

*Şafha-i ‘āriziña muşhaf-ı ‘**Oşmān** dirler (40.1/3)*

Hūblar ħayline cānā seni sultān dirler

*Mülk-i Mışr-ı ħüsn-i **Yūsuf-ı Ken‘ān** dirler (40.2/1)*

*Nakd-ı cānla dile sen **Yūsuf** idelden ikrār*

Cān virüp cān alıyor āh bu cism-i bīmār (49.5/1)

2.6.2.2.Telmih Kullanımı:

Bir edebi metinde tarihi bir olayı, bir kahramanı, meşhur bir hikâyeyi birkaç kelime ile hatırlatmak olarak tarif edebileceğimiz telmih, divan şiirinde şairlerin az söz ile çok şey anlatmak üzere kullandıkları edebî sanattır. Divan edebiyatı mefhum ve mazmunlarla yüklüdür. Böyle olmakla birlikte bu mazmun ve mefhumlar, o devre ait kanaatlere telmih yapmaktadır. Nazirecilik geleneğinde ise muhtevâ unsurları çerçevesinde değerlendirebileceğimiz telmih, nazire ile zemin şiir arasındaki bağlantının kurulmasında bize yol gösterici olmaktadır.

Hız. İsa: Nefes

*O ‘**İsī**-dem leb-i cān-baħş ile var olsun ey ‘Aşık*

Görüp ben ħasteyi ħaşd étدی aħyā geldi aħyāna (Âşık, N. 1.1/5)

Būse lutf itmiş iken şundi meger bir lebini,
Dirdi ol **‘İsī**-nefes mürdesine cān tekrār (Cildî, N. 49.5/4)

Ey şanem la ‘lūñ hayālin dilde naqş itmiş raķīb
Vāy bu kāfir deyrde **‘İsā**’yı taşvīr eylemiş (Emrî, Z. 86/3)

Hızır: Âb-ı hayât, hat

Nisbeti vardur belî **Hızır**’uñ haţ-ı cān-baħşuña
Beñzeyimez kara yüzlü çeşme-i hayvān aña (Ahdî, N. 2.7/2)

N’eylerem āb-ı hayātı sensüz ey **Hızır** isteyüp
Dem-be-dem zehr-i firākuñ çün müyesserdür baña (Ahdî, N. 11.1/3)

Hayālî haţ-ı sebzî kim mekānı dāde vü dildür
Şanın **Hızır**dur fevrî ki baħr u berde hāzırdur (Hayâlî, N. 30.2/5)

Dāyire çizmiş du ‘ā-yı **Hızır** ile tā haţ-ı yār
Emrîyā mihr ü meh-i tābānı teşhīr eylemiş (Emrî, Z. 86/5)

Leyla-Mecnun, Ferhat-Şirin: Aşk

Zahmet-i ‘ışkı çeküp remzini étdüm işşā
Buldı **Ferhād** anı **Şirīn** buña hāzır halvā (‘İzârî, N. 6.4/1)

Naqş-ı **Şirīn**’uñ dilin **Ferhād** étdi her bütüñ
Sikke-i mermerde kazduñ şāh-ı hūbānum Kaya (Rızâyî, N. 10.1/4)

Diyār-ı sözün oldum şem ‘ gibi bende serdârı

*Nice **Ferhād**-ile **Mecnūn** gibi yanar çerāğum var (Mecdî, N. 34.3/4)*

*Kūy-ı **Leylā**ya çeker **Mecnūn**ı tırmaz itleri*

Şanma bunda yetine geldüñ diyü dāmānun alur (Ahdî, N. 39.8/3)

*Komışdur Bî-sütün ‘da bir eşer feryādı **Ferhād**’uñ*

Eger kim haşre dek söyletseñ ey şîrîn-dehān gitmez (‘Îzârî, N. 69.7/2)

*Şu kim şöret bula **Mecnūn**-sıfat şehr içre ‘ışkuñla*

Belālu başına doğunmaduğ senün belā kalmaz (Ref‘î, N. 70.5/4)

*Dimeñ **Mecnūna** gelmiş ‘akābet **Leylādan** istiğnā*

Belā-yı ‘ışk o ser-gerdānı cānından uşandurmuş (Bâkî, N. 83.4/3)

*Taşa çekmiş halk için **Ferhād Şîrîn** şüretin*

‘Arz kılmış halka maḥbūbun ‘aceb bî-‘ār imiş (Fuzûlî, Z. 87/3)

Yusuf: Ken‘ân ili, Yusuf’un güzelliği

*Gel gel ey **Yūsuf**-cemāl ol seyre bizde kāyilüz*

Müşterîdür cān ile dërseñ temāşāma rakīb (Nev‘î, N. 12.2/2)

Hūblar hayline cānā seni sultān dirler

*Mülk-i Mısr-ı hüsn-i **Yūsuf**-ı Ken‘ân dirler (Sânî, N. 40.2/1)*

*Nağd-ı cānla dile sen **Yūsuf** idelden ikrār*

Cān virüp cān alıyor āh bu cism-i bīmār (Cildî, N. 49.5/1)

*‘Azîzim hüsniñi görüp şararan **Yūsuf**-ı Mısrî*

Esîr olup seniñ çāh-ı zenağdānuñda qalmışdur (Ahdî, N. 67.4/4)

Cem: Cām-ı Cem

*Destüñe **Cem** gibi cām al cān-ile başı seniñ*

Gelmişüz ayağuña iřāra bir ben bir habāb (Fānî, Z. 13/3)

Ŧolu içdüim sıfāl-i seglerüñle pādiřāh oldum

*Ki yarın devletinde kāse-i **Cem**den ferāğum var (Fikrî, Z. 34/4)*

Hallāc-ı Mansûr: Dār

Dār-ı zülf-i yāra diller şöyle ber-dār oldu kim

*Ŧıldılar **Manřûr-ı Hallāc**iñ yerin dünyāda dār (Fevrî, N. 37.5/3)*

Veysel Karanî

Ŧangı dervîş ki ‘ışk iline sulţān olmuş

***Ħazret-i Veys-i Ħaren** aña şütür-bān olmuş (Emrî, Z. 88/1)*

İskender: Ye‘cüc ü Me‘cüc

Çıkar Ye‘cüc-ı haṭ véür harāba ‘ālem-i hüsnüñ

*Gerek kıl aña tīg-i āhenīnden sedd-i **İskender** (‘Âşık, N. 32.2/3)*

2.6.2.3.Yer İsimleri:

Şehr-i hüşni yine müşk-ile mu‘aṭtar kıldı

***Çin**’den geldi haṭuñ **Rūm**’a misāfir güyā (6.3/2)*

Ṭaşa çaldı şīşe-i nāmūs-ı hüsnin her bütüñ

*Ey **Rızāyī** ol leb-i lā‘l-i **Bedahşān**’um Kaya (10.1/5)*

Koyup mihrāb ebrüñ ile zünnār-ı ser-i zülfüñ

*Büt-i **Çine** ṭapanlar ey şanem bilmem ne millettür (28.1/3)*

***Çin**’den sevdā-yı zülfüñle ‘alāka kaṭ’ édüp*

Pōst-püş olmış gezer abdāluñ olmış eşk-i ter (35.5/2)

Hūblar hayline cānā seni sultān dirler

*Melik-i **Mısr**-ı hüsnün Yūsuf-ı Ken‘ān déler (40.2/1)*

*Göricék mu‘cize-i naḫşını şüret-ger-i **Çin***

Götürüp hāme-sıfat barmağın imān getürür (50.1/2)

Çehresinde lebi yâdıyla gelür gūyâ dil

*Şarkdan h'āce gelüp la 'l-i **Bedahşān** getirür (50.1/3)*

Der gören cepheñ añup kan dökicek merdüm-i çeşm

*Şarka bir Hindū varup la 'l-i **Bedahşān** getirür (50.2/3)*

Mūylar kim anı hāl-i ruḥ-ı cānān getirür

*Bir **Habeş** tıflı durur sünbül ü reyḥān getirür (51.2/1)*

Sordum luğaz édüp dil-i dil-dārı kendüye

*Déyvér ne dédi senün olsuñ **Demirḥiṣār** (55.5/2)*

*Ķulağum çinlamaz baş oldı peykāndan **Dımışkı** tās*

Felek her sille urduḳça şadāsı bir zamān gitmez (69/3)

*İçelden **Çin**-i zülfüñ misk-i dekānını **Rūm** içre*

*Ķaṭın yolları bağlandı **Hitā**'ya kārban gitmez (70/4)*

'Aks-i zülf ü lebüñ ey şeh ne yire düşdi

*Parmağı misk ü tışı la 'l-i **Bedahşān** olmuş (88.2/2)*

Şāhsın mülk-i melāḥetde saña ḳullar çok

*Biri oldur ki varıp **Mısr**'da sulṭān olmuş (88.3/2)*

Nār-ı rūyuña taparken gözüñ ey kāfir Çīn

Müjeden ok götürür şanma müslimān olmış (88.4/3)

Dem-be-dem Mısr-ı ruhuñ şevkinden Bağdād-ı hüsün

Çeşmümüñ yaşıyla biri Nıl oldu biri Şat (94/3)

Esirse ger Bağdād'dan peygāmuñ ey maħl-nişīn

Göz yaşı karşı çıkup ola revān mānend Şat (94.1/3)

2.7. METİN TESİSİNDE TAKİP EDİLEN YOL

❖ Çalışmamız 135 varak olup 362 şiirden oluşan nazire mecmuasıdır. Eser, çeviriyazı (transkripsiyon) alfabesi kullanılarak latin alfabesine aktarılmıştır.

❖ Eser üzerine inceleme ve çalışma yapmaya başlamadan önce katalog taraması yapılmış ve mecmuanın farklı bir nüshasına rastlanılmamıştır. Mecmuada yer alan şiirler yayımlanmış divanlar, yayımlanmamış olan yüksek lisans ve doktora tezleri; çeşitli dergi, makale ve bilimsel çalışmalar incelenerek ele alınmıştır. Diğer mecmualar ve divanlarla mukayese yapılmış fakat benzerlik veya farklılıkları belirtmeye gerek duyulmamıştır.

❖ Mecmuada elzem görülen yerlerde metin tamiri yapılmıştır. Metin tamiri yapılırken, beyite eklenen harf veya kelimeler “[]” işaretiyle belirtilmiştir.

❖ Metnin inceleme kısmında kolaylık sağlaması adına metnin tamamında bulunan şiirlere numaralar verilmiş ve her şiirin kendi içinde beyitleri numaralandırılmıştır.

❖ Yazmada şiirlerin başında şiir numarası yer almamasına karşın metnin transkripsiyonlu hâlinde şiirlere numara verilmiştir. Mecmuanın ilk varağı eksik olduğu için kendisine nazire yazılan zemin şiir mevcut değildir. Bu yüzden sadece bu zemin şiirin ait olması gereken

numara verilmiştir. Mecmuada ilk varaktan başka eksik varaklar da mevcuttur ve aynı durum bu varaklarda da karşımıza çıkmaktadır. Bu durumda da aynı yöntem uygulanmış ve mecmuada olması gereken ancak varak eksikliğinden dolayı tespit edilemeyen zemin şiirler için sadece numara verilmiştir. Tüm zemin şiirler yeni bir numaralandırma ile koyu renkte yazılmıştır. Zemin şiirlere yazılan tüm nazireler ayrı bir numaralandırma sistemi ile belirtilmiştir. Bu sâyede hangi nazirelerin hangi zemin şiire ait olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

❖ Metinden farklı olarak mecmuanın bazı varaklarında bulunan haşiyeler metnin en sonunda verilmiştir.

❖ Eserde Farsçadaki “vâv-ı ma’dûle”ler “ v ” işaretiyle gösterilmiştir: h^vâce

❖ N’eylesün, n’ola vb. ifadeler kesme işaretiyle ayrılarak gösterilmiştir.

❖ Mecmuada “b”li şekilde yazılmış olan –up, üp zarf-fiil eki “p”li şekli ile yazılmıştır.

❖ Farsça birleşik isimler ve birleşik sıfatlar (-) işareti ile belirtilmiştir: ser-rişte, ser-fürû, dil-teşne, meh-rû

❖ Arapça ve Farsça ön ekler (-) işareti ile gösterilmiştir: bî-vefâ, bî-sabr

❖ Şiir isimleri şiir başlarında büyük harflerle yazılmıştır. Şiirlerin başlık kısmının altına şiirde kullanılan aruz kalıbı yazılmıştır. Vezni kusurlu bulunan yerler dipnotta belirtilmiştir. Vezinler şiir başlıklarının altında *italik* şekilde yazılmıştır.

❖ Mecmua klâsik dönem imlâ özellikleri temel alınarak oluşturulmuştur. Eserde ağırlıklı olarak 16. asırda yaşamış şairlerin şiirleri mevcut olduğundan Eski Anadolu Türkçesi’nin dil hususiyetleri dikkate alınarak döneme ait söyleyiş özellikleri muhafaza edilmiştir.

❖ Şiirlerin transkripsiyon çevirisi yapılırken MEB İslâm Ansiklopedisi transkripsiyon sistemi esas alınmıştır.

❖ Metin teşkili yapılırken metnin anlam birliği ve vezin yönünden doğru olan kelime esas alınmıştır. Anlam birliği ve vezin yönüyle her ikisi de doğru kabul edilen kelimeler için metnin aslına sadık

kalmıştır. Bu bağlamda müstensih'in aruz kusuru ve imlâ hatalarını oldukça asgarî düzeyde yaptığı dikkat çekmektedir. Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalarda İsmail Ünver tarafından kaleme alınan “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”²² isimli makaledeki tekliflere uyulmaya gayret edilmiştir.

²² İsmail Ünver, “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” *Ankara Üniversitesi DTCTF Türkoloji Dergisi XI (1)*, C.11, S.40 (1993), ss. 1-40.

III. BÖLÜM

3.1. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY 9940 NUMARADA KAYITLI NAZİRE MECMUASI (TRANSKRİPSİYONLU METİN)

1²³

1.1

NAZİRE-İ ‘AŞIK

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Kadem başup gele çün kabr-i Kaysa nāka-i Leylā
Mezārı üstine örter deve tabanı bir kemhā
2. Ruhında reng-i rüdan hüsni-i Yusūf ‘arızı şandum
Alındı hayli rengin oldı baña ol gül-i ra‘nā
3. Kulağuma çalındı nağme-i ney nefha-i şūra
Nefes oğlıymış anuñ-çün éder dil mürdesin ihyā
4. ‘Āceb mi vesme-i ebrūsı üzre zer-varağ olsa
Berāt-ı hüsne ‘unvāndur ki rīg-ālūd ola tuğrā
5. O ‘İsī-dem leb-i cān-bağş ile var olsun ey ‘Aşık
Görüp ben hasteyi kaşd étدی ahyā geldi ahyāna

1.2

NAZİRE-İ MECDİ

Mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. Şeher bezm-i çemende jāle-y-ile gonca-i hamrā
Mey-ile şubha kalmış şışedür ağzında bir elma

²³ Mecmuanın ilk varığı eksik olduğu için kendisine nazire yazılan zemin şiir mevcut değildir. Bu yüzden sadece bu zemin şiirin ait olması gereken numara verilmiştir. Mecmuada ilk varaktan başka eksik varaklar da mevcuttur ve aynı durum bu varaklarda da karşımıza çıkabilmektedir. Bu durumda da aynı usul uygulanmış ve mecmuada olması gereken ancak varak eksikliğinden dolayı tespit edilemeyen zemin şiirler için sadece numara verilmiştir. Böylece hangi nazirelerin hangi zemin şiire ait oldukları doğru olarak tespiti çalışılmıştır.

2. Maḥabbet burcı üstinden felek bir gök kebüterdür
Aña hürşid-ile meh iki dâne beyze-i beyzâ
- 3 Görüp kendüñ haṭ-ı cānāna beñzetme ḥazer eyle
Seni āyīne saña gösterür ey tūṭī-i gūyâ
4. Gelüp meclisde yan başı yaḫar pervâne miskīni
'Aceb ḫan yaḫı olmuşdur anuñla şem'-i bezm-ārâ
5. Ğam-ı ḫālūñle **Mecdī** ölse cānâ ḫabr-puş eyle
Mezârı üstine perr-i megesten bir siyeh ḫārâ

1.3

NAZĪRE-İ 'ALĪ

Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün

1. Ḳabâ-yı lâle-gūnuñ üzre zerrīn ḫançerüñ cānâ
Şafaḫdan āşikâr olmuş hilâl-i 'iddür gūyâ
2. Dédüm cān naḫdine zülfüñ ḡamın bāzâr éder göñlüm
Dédi ḫor ḫara çöllerde seni bī-çāre bu sevdâ
- 3 O māhuñ zülf-i bālāsı ki bir cīm ü elifdür kim
Dem-â-dem 'āşık-ı bī-çārenüñ cānında eyler cā
4. Anuñ-çün kendüyi ārāyiş eyler ol elif ḫāmet
Bilür bu nükteyi kim zīb-ile olur elif zībâ
5. 'Alī'nüñ sīnesinden zāhir olan nevk-i peykānlar
Meger nevres çemenlerdür ki olmuş ḫākden peydâ

2

2.1

NAZĪRE-İ RIZĀYĪ

Fâ 'ilātün fâ 'ilātün fâ 'ilātün fâ 'ilün

1. Ger hevâ-yı 'ışık-ile āḫ eylesem ey bī-vefâ
Ét ḫazer andan şaḫın şanma anı bād-ı hevâ
2. Her gedâ kim mülk-i 'ışka beg ola ey sīm-ten
Ḥāşıl aña naḫd-i eşk ü āḫ olur bād-ı hevâ

- 3 Çok sükûnı vardı öykünmezdi serv-i kıddüñe
Étmese ey şāh-ı gül taḥrīk şimşadı şabā
4. Ka'be rūyuñ üzre sa'y édüp ḥicāb-ı kākülün
Merve ḥaḳḳı görene 'ömre sürer kıblem şafā
5. Ḥāk deñlü raġbet étmez gevherine şī'rümün
Nazmum ol şeh ey **Rızāyī** étđi menşūr u hebā

2.2

NAZĪRE-İ EMRĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Naḳd-i eşküm gördi ol pīr olası söġdi baña
Bu meşeldür kierenler naḳde eylerler du'ā
2. Dédiler başuñ yarar ol yār-ı sengīn-dil şaḳın
Başumı teklīf édüp dédüm ki yararsa n'ola
- 3 Ey kaşı yā ṭayanup mülk-i fenāya gitmege
Cānuma tīrūñ-durur ucı demürlü bir 'asā
4. Baġlayayın zülfi zencīrine dil-dāruñseni
Eyleyeyin ey dil-i dīvāne bu bendi saña
5. Çeşm ü ruḥsārına öykünse n'ola nergisle gül
Anlaruñ yüzün gözün açmışdur ey **Emrī** şabā

2.3

NAZĪRE-İ 'UBEYDĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Dūd-ı āhum géce étđi ṭas-ı çarḫı ḳapḳara
Şubḫ aña vérese raşāş-ı mihr-ile ṭañ mı cilā
2. Gün getürmişdür yañağından ḥaber cām-ı güle
Aña naḳd-i jāleyi ayak teri vérese n'ola
- 3 'Anberīn ġīsūlaruñ gerçi vérürsün destine
Alur ammā ḥāmdur 'ömrüm nesīm-i misk-sā
4. Ben gedā-y-içün der-i dil-dārda buldum déyü
Bulduġın söyler ele dā'im 'adū-yı bed-liḳā
5. Ol güzeller şāhına şundum '**Ubeydī** sözlerüm
Üstüme ḥışm-ile atup nice söz atdı baña

2.4
NAZĪRE-İ MECDĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Tūfī-i gūyā ne deñlü söylese andan yaña
Nisbet étmez rüyuñı āyīneye ehl-işafā
2. Tāze tāze dāğ şanma āteş-i sīnem benüm
Kaatre-i bārān-ı eşkümden qarardı cā-be-cā
3. Tavq-ı zencīr-i cünūnuñ sen bilürken derdini
Ey gönül dīvāne mi olduñ boyun urduñ aña
4. Cān ile gönülüm belādan nice olsunlar halāş
Kim niķāb içre haţuñ oldu görünmez bir belā
5. Hāk-i rāh-ı yārı iltüp girdi servüñ gönline
Beñzer ey **Mecdī** yolından geldi gülzāra şabā

2.5
NAZĪRE-İ VĀLİHĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Levh-i 'ālemde şaķın bir naķşa harf étme dilā
Kilk-i Şāni' çekmez ol haţtı k'ola anda haţā
2. Kendüñüz görmeñ déyü halka naşīhat eyleme
'Ārif-iseñ anları ço kendüñi gör nāşīhā
3. Sīne diken tīg-ı tīzüñ açamaz zaħmum velī
Açar oldum kim ola ey şāh anlardan cüdā
4. Biri birine şarılmış mārıldur Hāk bilür
Pādişāhum hasret-i zülfüñle her tuğrā baña
5. Şanma hınnā **Vālihī** pāy-ı semendinde añun
Cüybār-ı hūn-ı eşkümden bulaşdı kan aña

2.6
NAZĪRE-İ BĀĶĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Baña çok cevr étdüğüñ-çün ey sipihri-bī-vefā
Āhumuñ dūd-ı kebūdı uydı ulaşdı saña

2. Eşkümüñ gevherlerin dizdüm eşigi taşına
Yäre ‘arz édem déyü silmiş raķīb-i bed-liķā
- 3 Gömgök étدی sille-i āhum sipihruñ şüretin
Gökyüzine baķ inanmazsañ eger ey meh-liķā
4. Gözüme ‘ālem görünmez görmesem ruhsāruñı
‘Ārizuñ mir’ātıdur āyīne-i ‘ālem-nümā
5. Ruħlaruñ vaşfinda **Bāķī** bir ğazel nazm étدی kim
Ehl-i diller dédiler adına mir’ātü’ş-şafā

2.7

NAZĪRE-İ ‘AHDĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Kāmetüm ger ħam éderse n’ola her dem bir belā
Ehl-i dil eyler tevāzu‘ rāst gelse āşinā
2. Nisbeti vardur belī Hızr’uñ ħaṭ-ı cān-baħşuñā
Beñzeyimez ħara yüzlü çeşme-i ħayvān aña
- 3 Yeg gelür mihr ü vefādan şehd ü şekkerden lezīz
Ey lebi sükker baña senden gelen cevır ü cefā
4. Āh senden ṭa‘ne düşmenden cefā eyyāmdan
Devletüñde gör neler şāhum çeker miskīn gedā
5. Zümre-i ‘uşşāķda ‘**Ahdī** hezārān şükr kim
Küşte-i ‘ışķ olalıdan bulmuşam ‘ayn-ı beķā

3

ĠAZEL-İ ĀHĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Gözlerüm yaşı şarāb-ı erguvān oldı baña
Senden ayru içdügüm ey dōst ħan oldı baña
2. Seyre vardum yārı aġyār-ile gördüm nāgehān
Vay bu kāfir ħōş belā-yı nāgehān oldı baña
- 3 ‘Āķl u şabrum kārbānın urdı bir kāfir benüm
Ey müselmānlar meded kim çok ziyān oldı baña
4. Cām u meyden añladım ‘aks-i lebüñ esrārını
‘Ālem-i esrārdan bu sırr ‘ıyān oldı baña

5. Tutmayınca ‘ālemi āhum ben **Āhī** olmadum
Kendü āhum ‘ākıbet nām u nişān oldı baña

3.1

NAZĪRE-İ NĪHĀNĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Şol zamān kim meclis-i ‘ışkuñ mekān oldı baña
Eşk-i hūnīnüm şarāb-ı erguvān oldı baña
2. Hāk-i pāyuñ cevherin gözden götürdi gitdi eşk
Gözüme dünyā görünmez çok ziyān oldı baña
3. Bezm-i ğamda nār-ı hecrüñden yanup yaqılmağa
Tende her dāğ-ı maħabbet bir dehān oldı baña
4. Hüsrev-i mülk-i cünūnam müy-ı jülīdem benüm
Āfitābum başum üzre sāyebān oldı baña
5. Ey **Nihānī** feyż-i Hāq mir’āt-i tab‘um açalı
Anda eşkāl-ima‘ānī hep‘ıyān oldı baña

3.2

NAZĪRE-İ MECDĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Şerhamı şerh étmege zaħmum dehān oldı baña
Anda hūn-ālūd peykānuñ zebān oldı baña
2. Gülşen-i sīnemde qanlı dāğlarla her elif
Pür-şüküfe bir nihāl-i erguvān oldı baña
3. Şāh-ı ‘ışkam küy-ı çarhı tōp-veş oynatmağa
Māh-ı nev destümde sīmīn savlecān oldı baña
4. Yoğ-iken pīrāhenüm götürmege cismümde tāb
Penbe-i dāğ-ı tenüm bār-ı girān oldı baña
5. Kāmet-i ħam-geşte **Mecdī** qanlı qanlı dāğ-ile
Şemse-i zerle müzeyyen bir kemān oldı baña

ĠAZEL-İ EMRİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Şeh-süvâr-ı 'ışķ[am] āhum dūdıdur çevgān baña
Çarḥ meydān gūy-ı sīmīndür meh-i tābān baña
2. Kaşduma nāvek ki ol kaşı kemān atar olur
Hālūmi görüp ıraḡdan ney gibi nālān baña
3. Görinen encüm degül dendānlarıdur şöyle kim
Her géce giryem görüp bu çarḥ olur ḡandān baña
4. Derd oķı peykānlarından cānuma geçdi benüm
Cānumı al ey ecel tek eyle bir dermān baña
5. Nice ġam-nāk olmayam **Emrī** o māhuñ 'ārızı
Kendü ḡaṭṭı-ile yazmış nāme-i hicrān baña

4.1

NAZİRE-İ NİHĀNİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Gördi ebr-i dūd-ı āhum ağladı bārān baña
Seyr édüp seyl-i sirişķüm acıdı 'ummān baña
2. Künc-i endūh-ı belāda almağ ister cānumı
Bilmezem yā Rab ne vérdi miḡnet-i hicrān baña
3. Bir şafā cāmıyla ben pāmāli ayaklandurup
Sāķī-i devrān dirīġā vérmedi meydān baña
4. Hūsrevā menşūr-ı ḡüsñünde kaşuñ tuġrāsına
Ser-figende bende olduġum yéter 'unvān baña
5. Sīnemüñ gördükde na'l ü güllerin çarḥ u hilāl
Ey **Nihānī** ağız açup ḡaldılar ḡayrān baña

5

ĠAZEL-İ EMRİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Ġam çeker göñlüm gözümdür keffe-i mīzān aña
Sīmden dirhemler étđi eşķ-i dūr-efşānaña

2. Göricek kaşuñ hamın barmaq ışırdı mäh-ı nev
Ey hilâl-ebür şafak şanma bulaşdı kan aña
- 3 Kimse görmez merdüm-i çeşmüñ güle baqduğın
‘Arızuñ’ arz eylemezseñ ey gül-i handân aña
4. Kâr-ı Ferhâd’ı görüp ey Hüsrev-i şîrîn-zebân
Qaldı tîşe ağızına barmaq qoyup hayrân aña
5. **Emrî**-i dil-ğaste derdüñle za‘îf olmış-durur
Höşça tutsun teb ecel irgürmesün hicrân aña

5.1

NAZİRE-İ RİZÂYİ

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. Derd-i ‘ışq-ı yâr kim ölmek-dürür dermân aña
Hastelerine kırılmış gibi vérür cân aña
2. Gülgül étmiş nañl-i gül bezmi çemen ter ser-te-ser
Bir güle baqsun déyü sen nergis-ifettân aña
- 3 Şan berât-ı pâdişâhî izdiyâd-ı hüsnine
Nâme-i hüsni kim oldıñâl ü hañ ‘unvân aña
4. Sensüz ey gonca gönül gül-geşt-i gülzâr eylese
Nâlesin güş eyleyüp bülbül olur nâlân aña
5. Çeşm-i ser-mestin görenler vâlîh ü medhüş olur
Ey **Rizâyî** nice olmasun cihân hayrân aña

5.2

NAZİRE-İ ‘İZÂRİ

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. Küyün añup n’ola uçmaq étse murğ-ı cân aña
Bâl u per olmuş-durur her yañadan peykân aña
2. Başdı şeb-dîz-i hañ-ı sebzüñ ruñ-ı gül-günüñ
‘Arız-ı âlüñ vérelden hüsrevâ meydân aña
- 3 Şefkat édüp âstîn-ile yaşum sildi felek
Ey güneş qavs-i qazañ şanma bulaşdı kan aña
4. Şanma müjgândur görünce mâcerâ-yı eşkümi
Qaldı çeşmüm ağızına barmaq qoyup hayrân aña

5. Ğamzeñ ucından ‘İzārī şöyle bīmār oldu kim
Merg olur olursa ey hūnī eger dermān aña

5.3

NAZĪRE-İ MECDĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Mahmil-i ğam ceresdür bu dil-i nālān aña
Dildür ey ebrū-kemānum urduĝuñ peykān aña
2. Mihr-i ruhsāruñ yaķardı çeşmümüñ merdümlerin
Ķurmasa çetr-i siyeh ey māh-rū müjgān aña
- 3 Devletüñde h^vāceyem çeşmüm baña reşk eyledi
Çok gelir bu sīm-i eşk ü dürr-i bī-pāyān aña
4. Şöyle hāmdur sen kemān-ebrū ğamıyla ķāmetüm
Ķaldı zih-gīr aĝzına barmaķ koyup hayrān aña
5. Cānını étsün revān **Mecdī** saña tek ey ecel
Derd-i cānān-ile ķıl cān vérmegi āsān aña

5.4

NAZĪRE-İ ‘AHDĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Hızr añar lā‘lüñe karşı çeşme-i hayvān aña
Şürete gelmez görünmez çeşme-i hayvān aña
2. Rūz u şeb h^vān-ı ‘aķasında konulmuş kāsedür
Āfitāb-ı feyz-baħş-ile meh-i tābān aña
- 3 Lālezār-ı dilde bitmez nev-şüküfte ĝoncalar
Nāvek-i ğamzeñ eger yaĝdurmasa bārān aña
4. Vā‘ize söyleñ bihişti baña teklīf étmesün
Kūy-ı cānān baña besdür ravza-i Rıđvān aña
5. Rūy u zūlfüñ fikr ü zikri ‘Āhdī’ye vird olalı
Bir görünür rūz-ı vaşl-ile şeb-i hicrān aña

ĠAZEL-İ EMRİ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Dil düşüp fūrķate eyler ĥat-ı dil-dārı recā
Ecelin ister o kim ola giriftār-ı belā
2. Rā şanur pīrehen içinde görenler tenümi
Eyleyelden beni ebrū-yı ĥamuñ derdi dü-tā
3. Pend-güş eylemeyüp gūşuña öykümdi meger
Ki ĥulağın eline vérdi gülüñ bād-ı şabā
4. Öldürür 'aşıkını ĥana şokardı elini
Al édüp tütmasa ger dest-i nigārı ĥınnā
5. 'Aksine sāyesine ĥālümi dérdim nideyin
Anları göremezin yārdan ey **Emrī** cüdā

6.1

NAZİRE-İ 'UBEYDİ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Şanma encüm dolanup nāvek-i āhumla dilā
Oldı çarĥ atlasınuñ penbesi yer yer peydā
2. Vérme dil naĥdini bir tāzeye dérdüm yāre
Göñlümüñ sen mütevellīsi misin dédi baña
3. Hīç diñlenmedi meclisde 'adū-yı nā-sāz
Tırmadı ırladı étđi géce bīhüde şadā
4. Yoğ-idiyse güle nāzuñ ĥaberi rüyuñdan
Ne fısıldardı ĥulağına gelüp bād-ı şabā
5. Getürüp sīm kef-i mevci ele ĥalkındı
Āhumuñ bād-ı hevāsıyla '**Ubeydī** deryā

6.2

NAZİRE-İ BĀĶİ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Béliñi ĥoçmadadur ol şanemüñ derd ü belā
Yohsa 'aşıklara şirīn lebi ĥāzır ĥelvā

2. Ser-i zülfiyle haşın örter imiş dırler o şuş
Açmadı kimseye ammā burayı bād-ı řabā
3. Āteř urmiş yüzi gül ĥırmenine ol māhuñ
Devr-i sāğarda rūĥı ‘aksini kılmıř peydā
4. Kızarup ruşları gül-güne-i tāb-ı mülden
şu‘le-i sāğar-ı mey destine yaķmıř ĥınnā
5. Lüle-i ĥāme ile çeşme-i dilden **Bāķī**
Eyledi ķā‘ide-i āb-ı ĥayātı icrā

6.3

NAZĪRE-İ ‘AHDĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Teşne dil mīve-i vařluñ dıdüm ister cānā
şundi sīb-i zeķanın dıdı ki işte alma
2. şehr-i ĥüřni yine müşk-ile mu‘atşar kıldı
Āĥn’den geldi ĥařuñ Rūm’a misāfir gūyā
3. Nāfesin zūlfüñe nisbet gözüñe āhū gözin
Édeli eyledi bilmezlık-ile āhū ĥařā
4. Zūlfüñi kesme benim kıлма ĥayātum kūtāh
‘Ömrüm oldur dilerin ola uzun anı řehā
5. Ayağı ehl-i řafā şöyle getürdi gitdi
Devrde ‘**Ahdī** ararsa bulamaz ehl-i řafā

6.4

NAZĪRE-İ ‘İZĀRĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Zaĥmet-i ‘iřķı çeküp remzini étdüm ifřā
Buldı Ferĥād anı řīrīn buña ĥāzır ĥelvā
2. Al-ile řolamaķ ister ayaķ ehl-i bezme
Pāyına cām yaķup tābiř-i meyden ĥınnā
3. Jāle seng-ile başın yardı kızıl ķana yudı
Öykünelden lebüñe ĥonce-i ĥamrā cānā
4. Ġirye-i bülbüle ter düşmeye gül dıyü seĥer
Ķulağıını şuvarur şebnem ile bād-ı řabā

5. K lz m-i eŐk me beŐzer d seler Őevkından
C Ő  d p sıŐmaya d ny ya ‘** z r ** dery 

7

 AZEL-  EMR 

Mef‘ l  f  ‘il t  mef  ‘il  f  ‘il n

1. La‘l n  abaŐla ‘arz-ı zer eyleser g l saŐa
Başında p reler  abaŐın hışm  d p Őab 
2. Z lf iÇre ŐabŐabuŐda g rinen beŐ n mid r
Y  beyzeden  ıŐardı başın beŐŐe-i h m 
3. B r n-ı eŐk m eyledi ter serd gi budur
Misk   ab sını g neŐe z lf-i m ŐŐ-s 
4. Eng Őti ile n Őunı bir ‘ c destel 
 y ned r ki anda g riner dile Őaf 
5. **Emr ** mu‘aŐtar eylemege c n dim Őını
Bir top benefŐed r zek n-ı p r-ŐaŐun  n 

7.1

NAZ RE-  MECD 

Mef‘ l  f  ‘il t  mef  ‘il  f  ‘il n

1. Olmasa enc m iÇre meh-i nev yeŐi yaka
BaŐıŐlamazdı c me-i zer  fit b  n 
2. Şanma Őer re od Şaşar aÇup deh nını
Bu  humun zeb nesi m nend-i ejdeh 
3.  ki g z m olursa da y zine baŐmayam
G rmezse h k-i p y nı her kim kit tiy 
4. TeŐb h  tse ehl-i Őaf   n  r y nı
T Ő  ne deŐl  s ylese  y neden yaŐa
5. Bu  anlı zaŐm-ı n Őun-ile s ne **Mecdiy **
Bir meŐŐd r ki s rŐ-ile yazıldı  arf  n 

7.2

NAZİRE-İ NEV'İ

Mef'ülü fâ 'ilätü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. Gelse havâ-yı gönlüme lâ'lüñ vérür şafâ
Keyfiyyetin şarābuñ egerçi bozar hevâ
2. Güftâr-ı raṭb u yābisi ḥarc étme ey ṭabīb
Ölmekden özge derd ü ğam-ı 'ışka yok devâ
3. Geh rāst ṭıdđı sāġarı geh kec o türk-i mest
Étdürdi cilve şāḥ-ı güle şanasın şabâ
4. Kıadr ü şerefde étmeye hūrşide ser-fürü
Bir gece bālişin o şehüñ yaşdanan gedâ
5. Almaz dehāna ma'nî-i ḥāyide ehl-i dil
Teşbîh kıılma la'lini ḥelvāya **Nev'iyâ**

8

ĠAZEL-İ EMRİ

Mefâ 'ilün fe 'ilätün mefâ 'ilün fe 'ilün

1. Ġam-ı ḥaṭuñla ġubâr olsam ey ġül-i ra'nâ
Mezâruma çemenüm örte bir yeşil ḥārâ
2. Ruḥına karşı ağarmış gözüm olur pür-eşķ
Könılsa āteşe beyze éder 'araķ peydâ
3. Yaturdı ġarķa-i hün sāķıyâ ḥabâb degül
Hevâ-yı la'l-i nigâr-ile kıalkdı şahbâ
4. Bu süzen-i müjeme ṭaķdı rişte-i mā'î
Ne dem ki çarḥa kıazâ dikdi āsumānî kıabâ
5. Yüzüñde hün-ile yazsun ġam āyetini yaşıñ
Ki mu'teber olur **Emrî** olursa ḥaṭ hünâ

8.1

NAZİRE-İ NEV'İ

Mefâ 'ilün fe 'ilätün mefâ 'ilün fe 'ilün

1. Pür olsa ḥāk-i fenâ-y-ile çeşm-i nâ-bînâ
Hemîşe dide-i cānum 'izâr-ı yāra baķa

2. İşin iletmege dār-ı fenāda başa kişi
Kesilmesün resen-i zülf-i yārdan aşlā
- 3 Dil almış-idi ezel bŷy-ı zülf-i dil-dārı
Dağı yabanda eserdi o dem nesīm-i şabā
4. Kenāra çekmiş işitdüm o mŷ-miyānı raķīb
‘Aceb mi eyler isem gözlerüm yaşın deryā
5. Yitürdi rehber-i şabrı dŷkendi zād-ı karar
Güm oldı rāh-ı maħabbetde Nev‘ī-i şeydā

9

ĠAZEL-İ BĀĶĪ EFENDİ

Fe ‘ilātŷn mefā ‘ilŷn fe ‘ilŷn

1. ‘Ārızuñ āb-ı nābdur gŷyā
Zekānuñ bir ħabābdur gŷyā
2. Dilde envār-ı mihr-i ruħsāruñ
Ābda māh-tābdur gŷyā
- 3 Naķş-ı ħŷsn-i ħaţuñla şafħa-i dil
Bir muşavver kitābdur gŷyā
4. Tŷtdı mihr-i cihānı ol māhuñ
Pertev-i āfitābdur gŷyā
5. **Bāķiyā** ħāl-i ‘anberīn[i] anuñ
Nāfe-i misk-i nābdur gŷyā

9.1

NAZĪRE-İ ‘AHDĪ

Fe ‘ilātŷn mefā ‘ilŷn fe ‘ilŷn

1. Ķameri bir ķatre ābdur gŷyā
Dişleri dŷrr-i nābdur gŷyā
2. Ķatre ķatre ‘arak lebinde añun
Cām-ı meyde ħabābdur gŷyā
- 3 Zŷlfini pertev-i ruħıyla gören
Dér şeb-i māh-tābdur gŷyā
4. İki zŷlfıyle ‘arız [u] ħaţı
Bir mücedvel kitābdur gŷyā

5. Deheni hoşka-i nebāt anda
'**Ahdī** beñler zübābdur gūyā

9.2

NAZĪRE-İ REF'Ī

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. Gözümüñ yaşı ābdur gūyā
Felek anda habābdur gūyā
2. Kamerī yaqası o mäh-ruhuñ
Maṭla'-ı āfitābdur gūyā
3. Çetr-i çeşme şeh-i hayāl-içün
Her müje bir tınābdur gūyā
4. Rāz-ı la'l-i lebin su'āl édeyin
Ağzı yarı cevābdur gūyā
5. Saña açıldı '**Azmī** bāb-ı sūḥan
Her sözüñ bir kitābdur gūyā

10

ĠAZEL-İ NĪHĀNĪ

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Seng-i cevr-ile yaqup dil hānesin cānum Qaya
Resm-i zulmi eyleme bünyād sulṭānum Qaya
2. Jāleler şanma ğam-ı haddüñle güller bāğda
Bağrına taşlar başar ey çeşm-i fettānum Qaya
3. Atduğıñ taşlar ser-i kūyuñda ben dīvāneñe
Hūblarla merḥabādan hoş gelür cānum Qaya
4. Qanlı yaş-ile boyanmış seng-i kūyuñ 'aşıka
Lā'l-i terden yeg-dürür ey mihr-i raḥşānum Qaya
5. Serdlük étmek-dürür kāruñ **Nihānī**'ye müdām
Süz-ı ahından şağın aşüb-ı devrānum Qaya

10.1

NAZĪRE-İ RİZĀYĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Hüb-rular içre yeksün āfet-i cānum Qaya
Key yaraşur taşuña kara benüm hānum Qaya
2. Hoş gelür reddüñ eliyle atduğuñ taş başına
Merhem-i cerrāhdan ey derde dermānum Qaya
3. Éşigüñde bālišüm taş pisterüm hāk eyledüm
Hasteyem bak hālüme ey çeşm-i fettānum Qaya
4. Naqş-ı Şîrîn'üñ dilin Ferhād étدی her bütüñ
Sikke-i mermerde qazduñ şāh-ı hūbānum Qaya
5. Taşa çaldı şîşe-i nāmūs-ı hūsnin her bütüñ
Ey **Rizāyī** ol leb-i lā'l-i Bedahşān'um Qaya

10.2

NAZĪRE-İ MECNŪN

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Hātem-i hūsnüñ nigīnisün n'ola cānum Qaya
Hūblar tutsa seni el üzre sulţānum Qaya
2. Töp-ı miñnetden beden kim rahnedür bir seng urup
N'ola bir taşu gedüginde qosañ cānum Qaya
3. Cismümi hāk étdüğüñ yéter yaqup göñlüm dahı
Gel harāb-ender-harāb étme meded cānum Qaya
4. Ağzumı luţf eyleyüp bir seng-ile tutsañ dēdüm
Dişüñe taş yok dēdi ol derde dermānum Qaya
5. Bu ğazel kim aduña dēdi senüñ **Mecnün** quluñ
Sikke[y]i qazmış-durur mermerde sulţānum Qaya

11

ĠAZEL-İ FUZŪLĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Faqr mülki taht ü 'ālem terki efserdür baña
Şükr-li'llāh devlet-i bāqī müyesserdür baña

2. Vêrdi bād-ı şubḥ bir hūrşīd-ṭal‘at müjdesin
Şem‘-veş veh kim bu dem ölmek muḳarrerdür baña
3. Zahmlardan biñ ağız açdum edā-yı şükre kim
Her oḳuñ bir ni‘met-i ğayr-ı mükerrerdür baña
4. Zülf ü ruḥsāruñ ḥayāliyle nedür ḥālūñ déme
Eyleyem kim géce vü gündüz berāberdür baña
5. Ey **Fuzūlī** cem‘ olur peyveste él nezzāreme
‘Arşa-i deşt-i cünün şahrā-yı maḥşerdür baña

11.1

NAZĪRE-İ ‘AHDĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Ağzuma alsam zebānuñ şehd ü sükkerdür baña
Leblerūñ ḥod her biri ḳand-ı mükerrerdür baña
2. Ḥasret-i ḳadd ü ruḥuñla şāḥ-ı güldür her müjem
Ḳatre ḳatre ḥün-ı eşküm verd-i aḥmerdür baña
3. N‘eylerem āb-ı ḥayātı sensüz ey Hızr isteyüp
Dem-be-dem zehr-i firāḳuñ çün müyesserdür baña
4. Gün yüzüñ eṭrāfını ḥaṭṭuñ ser-ā-ser ṭotalı
Rüz-ı vaşl-ile şeb-i hecrūñ berāberdür baña
5. Tāc-ı Cemşīd ü ḳabāda ser-fürü étmez göñül
Dūd-ı āh-ı pür-şerer ‘**Ahdī** zer-efserdür baña

11.2

NAZĪRE-İ ‘ULVĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Düşdügümce ‘ışḳa hem-dem hecr-i dilberdür baña
Her zamān bir bī-vefā sevmek muḳarrerdür baña
2. Ğam belā fūrḳat belā ḥasret belā ğurbet belā
Ḳanda gitsem bu belālar cümle rehberdür baña
3. Cānı teslīm eyledüm şevḳ-i ruḥ-ı dil-dār-ile
Seyr-i dīdār umaram Ḥaḳ‘dan müyesserdür baña
4. Birdür ey ḥ‘āce yanumda şadr-ile şaff-ı ni‘āl
Pādişā[h]lükle gedālük hep berāberdür baña

5. La‘l-i yāra beñzedüp mest-i şarāb olduñ déyü
Gözlerüm yaşı yeñilmez ‘Ulviyā terdür baña

FĪ-ḤARFĪ'L- BĀ'Ī

12

ĠAZEL-İ MECDĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Āfitābı istemem mi olsam ol māha qarīb
Kim éder yanumca peydā sāye gibi bir raķīb
2. Qanda olur yār gibi [bir] gonca-fem lāle-‘izār
Söyleyüp oturmasun gülzār içinde ‘andelīb
3. Pister-i miñnetde yaturken dil-i bī-çāreyi
Görmege vardı hayāl-i gābgabuñ iletdi sīb
4. Düşse zülfüñ ‘arızuñ üzre sirişküm cūş éder
Serd germ olur kaçan şuya bırağılsa şalīb
5. **Mecdiyā** eflākde döker melāyik şeh-perin
Süz-ı āhumdan eger peydā olursa bir lehīb

12.1

NAZĪRE-İ FUZŪLĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Kūh-ken Şīrīn’e öz naqşın çeküp vérmiş firīb
Gör ne cāhildür yonar taşdan öziyçün bir raķīb
2. Qaşlaruñ yayı bir oq luţf eylemiş her ‘āşıqa
Ben hem andan eylerem bir oq temennā yā naşīb
3. Tūtiyā-yı hāk-i pāyuñ feyzine yol bulmuşam
Nūr-ı çeşmüm ‘ayb kıлма kör olur dérler gārīb
4. Mużtaribdür çāre-i derdümde veh kim bilmeyüp
Bir devāsuz derde uğratmış özin miskīn tabīb
5. Ey **Fuzūlī** incime senden teğāfūl kılsa yār
Resmdür kim göstere aħbāba istiğnā ḥabīb

12.2

NAZĪRE-İ NEV'Ī

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Nāz-ile 'arz-ı hilāl étse irakdan ol ḥabīb
'Āşık-ı maḥzūn umar 'īd-i vişālin 'an-ḳarīb
2. Gel gel ey Yūsuf-cemāl ol seyre bizde ḳāyilüz
Müşterīdür cān ile dērseñ temāşāma raḳīb
3. Jāle şanmañ taḳdı tıfl-ı goncaya göz boncuğı
Ḳılmağa yavuz naẓar def'in sirişk-i'andelīb
4. Nice başdan çıkmasun içüp ayağ ehl-i şalāḥ
Sā'id-i sīmīn-ile sākī nigār-ı dil-firīb
5. Minber-i şāḥ üzre bülbüller şalā-yı 'ayş éder
Sāḳıyā mey şun degül Nev'ī ne va'iz ne ḥaṭīb

13

GAZEL-İ HŪB-I FĀNĪ

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Devr-i la'lüñde senüñ mey-ḥvāre bir ben bir ḥabāb
Baş açık yalıñ ayağ āvāre bir ben bir ḥabāb
2. Şāde-dil şāfī-derūnuz eylerüz āyīne-vār
Pāk-i çeşm-ile naẓar dīdāra bir ben bir ḥabāb
3. Destüñe Cem gibi cām al cān-ile başı senüñ
Gelmişüz ayağıña işāra bir ben bir ḥabāb
4. Raḥt u baḥtın şuya şalmış bāda vérmiş varını
Bī-dil [ü] bī-ḥānumān āvāre bir ben bir ḥabāb
5. Kāyinātı hīçe şatmış dehr[i] almaz 'aynına
Var mıdur dērlerse **Fānī** zāra bir ben bir ḥabāb

13.1

NAZĪRE-İ MECDĪ

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Sāğarı elden ḳomaz mey-ḥvāre bir ben bir ḥabāb
Bī-dil ü ser-geşte vü āvāre bir ben bir ḥabāb

2. Dīdesi pür-hūn dimāğında hevā bağrında baş
Mey-perest ehl-i hevā bī-çāre bir ben bir ḥabāb
- 3 Saña karşı sākıyā elde tutup mir'āt-ı cām
Eyleyen dīdāruña nezzāre bir ben bir ḥabāb
4. Bāda vérmış devri almaz rūzgārı ‘aynına
Bakmamış bu günbed-i devvāre bir ben bir ḥabāb
5. Başı ditrer ayağ üzre turımaz mest-i müdām
Mecdiyā rind-i cihān mey-h^vāre bir ben bir ḥabāb

13.2

NAZĪRE-İ NEV‘Ī

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Cāmdan gitmez gözi mey-h^vāre bir ben bir ḥabāb
Baş koşar şahbā ile āvāre bir ben bir ḥabāb
2. ‘Ayşu dünyā göz açup yummuşca gelmez ‘aynına
Nüş éder peymāne[y]i hem-vāre bir ben bir ḥabāb
- 3 Kāsesi elde kadeḥ cerrārı müflis mey-perest
Devr-i meyde sāyıl-i bī-çāre bir ben bir ḥabāb
4. Bāda vérmış varını cümle kalup bir baş-ile
Bağmamış bu cübbe vü destāre bir ben bir ḥabāb
5. Zīr-i dāmānında pinhān eylemiş rindāne mey
Çan gözinde **Nev‘iyā** mey-h^vāre bir ben bir ḥabāb

14

14.1

NAZĪRE-İ RİZĀYĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Çaşr-ı ‘ayşa pür-şafā bir şuffedür cām-ı şarāb
Görinür hep ‘ālem anda top-ı āyine ḥabāb
2. Hecr-i la‘linden gözüm bu kaçre kaçre çan-ile
Bezm-i çamda nice çoncayla çolu cām-ı şarāb
3. Başını çaldurmadı bālīn-i h^vāb-ı nāzdan
Ol mehūñ düşdi şabūḥı ayağına āfitāb
4. Çays-ı Leylī bāb-ı Ka‘be çalkasın alup démiş
Çalka-i zūlf-ile yā Rāb kıl beni bī-şabr u tāb

5. Āhumuñ tūmār-ı şevķin atdı kūyından o meh
Şanma gerdūnda **Rızāyī** atılan her şeb şihāb

14.2

NAZĪRE-İ ‘UBEYDĪ

Fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilūn

1. ‘Aks-i la‘lūñden geyindi cāme-i la‘līn şarāb
Tügme-i yāķūtıdur anuñ degül sākī ħabāb
2. Tāķ-ı zer-kār-ı sipihri āhum oynatdı géce
Saķfinuñ düşdi bir altun şīşesi şanma şihāb
3. Jāleler rüz-i ħisāb olunca aķçe dökseler
Édemezler naķd-i eşküñ biñde birini ħisāb
4. Yüzüñe ben zerre her gün baķsam olmaz mı dēdüm
Baķ yere āvāre dēdi ħışm édüp ol āfitāb
5. Ey ‘**Ubeydī** ħayme-i sultān-ı miĥnetdür başum
Ķāmetüm aña sūtündür reglerüm oldu tınāb

14.3

NAZĪRE-İ EMRĪ

Fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilūn

1. Ağzınuñ ben yarayın déyü lü‘āb étmiş cevāb
Ter düşürmiş leblerin olmuş arada şekker-āb
2. Ķanda bir al ince ibrişim egirse rindler
Meclisinde anlaruñ tügme düger yelden ħabāb
3. Görđi sensüz eşk-i şebnem gül yüzün yaş eylemiş
Şemsī dülbendi ucıyla sildi yaşın āfitāb
4. Çarĥa āhum sille çaldı gözlerinden çıkdı od
Géce encüm arasından şanmaatıldı şihāb
5. Dehri ibrişim elekle süzse **Emrī** bulımaz
Dil leb-i bārīk-i dilber gibi bir ince şarāb

14.4

NAZİRE-İ FEVRİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Nār-ı Һasret cānuma Һol deҺlū vērđi sūz u tāb
Kim kaçan āh eylesem dilden gelür bŷy-ı kebāb
2. BaҺr-ı eҺkŷmden benŷm deryā-yı aҺzar bir Һabāb
'Aks-i rŷy-ı yārdur anda görinen āfitāb
3. Dāmen-i ҺarҺa od urmaқ ister āhumdur benŷm
Her gece gökler yüzinde Һanma ey māhum ҺiҺāb
4. Bezm-i ğamda baҺa eҺk ü nāle vŷ efgān ü zār
Biri meydür biri neydür biri def biri rebāb
5. Bezm-i ğamda āteҺ-i Һem'-i cemāl-i yār-ile
Fevriyā pervāne-veҺ dōne dōne oldum kebāb

14.5

NAZİRE-İ MECDİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Sāķıyā bir kaçr-ı mīnā-fāmdur cām-ı Һarāb
Kim Һıķup baҺı kabā kesb-i hevā eyler Һabāb
2. Muķrib-i bezm-i belā gör sen nice olur enīn
Üstŷhānum yay kılsun reglerŷm tār-ı rebāb
3. Āsitānın öpmegi ŷmmīd édelden ol mehŷñ
'Āşıķ-ı ŷftāde-veҺ kendin bıraķmıҺdur ҺiҺāb
4. Heer-i zŷlf-i yār-ile cān vērđŷgŷmde ŷstŷme
Eylesŷn yārān dŷm-i tāvŷsdan kāҺı kıbāb
5. Étmesem perr-i semenderden eger evrāķını
Şi'r-i āteҺ-bār **Mecdī** cem' olup olmaz kitāb

14.6

NAZİRE-İ 'AHDİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Gün yüzŷnden Һin seHER ref' eylesen ey meh niķāb
HaҺre dek baҺın Һicābından Һıķarmaz āfitāb

2. Cem' idi zülfünde diller çün perîşân étدی bād
Şiddetinden rûzgâruñ buldı diller inķılâb
- 3 Reşk-i dendânuñ delüpdür bağrını lü'lü'lerüñ
La'l-i nâbuñ ĥasretinden ķan yudar la'l-i müzâb
4. Ol lebi mey-gün lebine érgüre déyü beni
Döne döne sâķīnüñ ayağına düşdi şarâb
5. Ĥaţtı fermânına étmişdür benefşe ser-fürü
Zülfi ķılmış 'Ahdiyâ sünbülleri pür-piç ü tâb

14.7

NAZĪRE-İ SA'YĪ

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Görđi kim eţfâl-i eşküm ĥânesin eyler ĥarâb
Âşiyân-ı dîdemi terk étđi uçdı murğ-ı ĥ'âb
2. Döne döne inleyüp dölâb-veş döksem gerek
Pâyına bir serv-ķaddüñ yaşımı mânend-i âb
- 3 Gökde âhum işidüp yer yer melekler ağlaşur
Gözleri yaşıdur aşan şanmañuz her şeb şihâb
4. Bir münakķaş âsumânî ĥaymedür ey şeh felek
Tutdı âh-ı âteşinüm yer yerin zerrin tınâb
5. Tâb u tebden la'l-i dilberde görenler âbile
Şandılar câm-ı şarâb üstinde ey Sa'yî ĥabâb

14.8

NAZĪRE-İ ŞUN'Ī

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Câmda peydâ vü pinhân olanı şanmañ ĥabâb
Göz kıpar nâzüklük-ile sâķiye câm-ı şarâb
2. Göz açup yummişcadur ancaķ bu 'âlem varluğı
Tırma 'ayş ét déyü söylerler saña her bir ĥabâb
- 3 Bir yalıñ yüzlü ķolın boynuma şaldı şanuram
Gerdenüme geldüginde tîguñ ey mâlik-riķâb
4. Çarĥa girmiş mihr-i ruĥsar-ile yâruñ zerre-vâr
Baş açuķ dîvânesi olmış o mâhuñ âfitâb

5. Şiddet-i ‘aşr-ile şöyle sâyil oldu **Şun‘iyā**
Géce de gündüz de kâfir apusın bekler şarāb

14.9

NAZĪRE-Ī ‘ALĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Ey atūñ kâfirlerinden kişver-i ĩmān arāb
Gevher-i mihr ü vefā dürc-i lebūñde teng-yāb
2. Hāne-i cismüm arāb oldu belā-yı hecr-ile
Nā-tüvān göñlüm sorarsañ ol arāb-ender-arāb
- 3 Cennet-i kūyına teşbĭh étدی gülşen kendüsin
Ol sebebden tĭğ çekdi gülsitān üstine āb
4. Nuka geldi leblerin tarĭk édüp cānān yine
‘Āşĭk-ı dil-astenüñ cānına düşdi ıztırāb
5. Āsitānına érişmez nice efġān eyleseñ
Ey ‘**Alĭ** niçün severdüñ dilber-i ‘ālĭ-cenāb

14.10

NAZĪRE-Ī NĪŞĀNĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Ağladuğum gördi cānān yüzine tıtdı niāb
Olsa bārān gizlenür görünmez olur āfitāb
2. Nūr-ı dĭdem eksilür ger görmesem ruhsāruñı
Lā-cerem māhĭ çeker şu bulmasa çok ıztırāb
- 3 Şām-ı hicrān oldu āır şub-ı vaşl isterseñol
Lāyĭk-ı cennet olur bir bende gerçekte ‘azāb
4. Tāb-ı dĭdāruñ gören meh-rūda almaz zĭb ü fer
Mihr-i tābān zāhir olsa mehde almaz sūz u tāb
5. Ey leb-i şĭrĭn **Nişānĭ**’ye igen zulm étme kim
Dādını senden alur bir hūsrev-i ‘ālĭ-cenāb

14.11
NAZİRE-İ FİRDEVSİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Étme ağıyāra vefā 'āşıqlara cevr ü 'itāb
Raḥmet olmaz kāfire çekmez şehīd olan 'azāb
2. Şordüğüm 'ayb olmasun la'lūñ şarābı dōstum
Baña nāfi' dēdiler luṭf ét buyur şāfī cevāb
- 3 N'ola dērsem kākül-i ḥōş-būy-ı yāre nāfesin
Lāyık oldur ola a'lāya ḥiṭāb-ı müsteṭāb
4. Dest ü pāyuñ şeh-süvārum öpemez üftādelər
Érmedi bu devlete illā 'ināyetle rikāb
5. Hīç gün yoḫdur ki cevrüñden bir ādem ölmeye
Yılda kaç ḳan étdüğüñ **Firdevsī** étmişdür ḥisāb

15

GAZEL-İ NİŞĀNĪ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Géce sāyil gibi kūyuñ ṭavāfina gezer kevkeb
Gözi ṭoymaz elinde var-iken bir ṭōp-ı zer kevkeb
2. Benüm gibi uyumaz tā seḫer olunca āvāre
Gözümden ögrenüpdür var-ise yılduz şayar kevkeb
3. Gelince āfitābum sen görünmez cümle meh-rūlar
Muḳarrerdür güneş ṭoḫsa nihān olur ḳaçar kevkeb
4. Firāḳuñdan ḳaçan āh eylesem cānā ḳıḳar şu'le
Şihāb oldı şanurlar āteş-i āhum şaçar kevkeb
5. Raḳīb-ile alışmaz yılduzı cānā **Nişānī**'nüñ
Yüzi māhum ḳamer yanında 'arz étmez hüner kevkeb

15.1

NAZİRE-İ BĀḲĪ EFENDİ SELLEMEHU'LLĀH

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Ayağın ṭoprağın özler bulurken gökde yér kevkeb
Éşigüñ cānibin gözler zihī 'ālī-naḳar kevkeb

2. Egerçi gök yüzinde ahter -i ferhunde-fer çokdur
Kanı hâl-i ruhuñ mánendi bir rüşen güher kevkeb
- 3 Ne bilsünler karañuda anuñ göz kıpduğın iller
Géce hâl-i ruhuñla bahş için gelmiş meger kevkeb
4. Ne taşlar başdı seng-endâz-ı āhum deyr-i gerdüna
Düşen altun kayalardur degül vaqt-i seher kevkeb
5. Maħabbet dāğı yaq sīneñde ferr-i devlet isterseñ
Bilürsin olmaz ey **Bākī** sa‘ādet-bahş her kevkeb

15.2

NAZĪRE-İ RE’YĪ RAĤMETU’LLĀH

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Meger hâl-i ruhuñ ser-geştesidür ey kamer kevkeb
Girüp şevk-ile çarha rakş urur şām [u] seher kevkeb
2. Düşer her şeb ayağuş altına bir mā’ī atlas çarh
Sirişküm gibi eyler aña ĩşār-ı dürer kevkeb
- 3 Yaqupdur nār-ı āhum odlara evrāk-ı eflāki
Şafaqudur āteş-i meh şu‘lesi yer yer şerer kevkeb
4. Senüñ seng-i cefāñ-ile kebüd olmuş tenüm gökdür
Hilāli na‘l ü mihri dāğ u ağan eşk-i ter kevkeb
5. Kõşundi kehkeşāndan géce bir sīmīn kemer eflāk
Olupdur cā-be-cā zer-şemse **Re‘yī** anda her kevkeb

15.3

NAZĪRE-İ SIRRĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Yüzüñden iktibās-ı nūr éder şām u seher kevkeb
‘Aceb mi āfitābum vërse ger āfāka fer kevkeb
2. Gözine uyhu girmez şubha dek bīdārdur her şeb
Saña ey nūr-ı dīde ‘āşık-ı şadık geçer kevkeb
- 3 Nedendür çağ bu deñlü āşināluğ rüşenāluğ kim
Saña her encümende laħza geçmez göz kapar kevkeb
4. Görünce reng-i rüyuñ beñzi uçdı kararup kaldı
Tutıldı şanma ey necm-i sa‘ādet ey kamer kevkeb

5. Siyeh vālā-yı şeb aşmaz yaşarmazdı gözi **Sırrı**
Ğubār-ı hāk-i pāyın iktihāl étse eger kevkeb

15.4

NAZĪRE-İ ‘AHDĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Olup māh-ı şeb-ārā saña öykünmek diler kevkeb
Cemālūñ mihrini göster ki tā maḥv ola her kevkeb
2. Şihābuñ pertevin saḫf-ı felekde dér gören ey meh
Yaḫupdur Ka‘be-i kūyuñda bir ḫandīl-i zer kevkeb
3. Ağardı çeşmi şanma mihr-i rüyuñsuz ‘alīl olup
Gözine beyzenūñ aḡın urur şeb tā seher kevkeb
4. Haḫ-ı sebzūñde gördi zīr ü bālā ḫatre ḫatre dürr
N’ola olursa gökde her géce zīr ü zeber kevkeb
5. Sürüp pāyuña yüz ‘**Ahdī** nişār étدی dür-i eşkin
Yaḫup yér yér çerāḡın kebkebeñ izin arar kevkeb

15.5

NAZĪRE-İ ŞABRĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Güneş yüzüñe müştāk olmasaydı géceler kevkeb
Görüp olmazdı ey meh böyle bī-ḫod her seher kevkeb
2. Felekde görünenler her géce hecrinde ol māhuñ
Şerār-ı nār-ı āhumdur degüldür ser-be-ser kevkeb
3. Ğam-ı ḫāl-i ‘izāruñla olup ey māhum eşk-efşān
Şayar tā şubḫ olunca her géce bu çeşm-i ter kevkeb
4. Nücüm-ı eşküm ol māha mü’eşşir düşmedi bir şeb
Egerçi söylenür dérler ki eyler çok eşer kevkeb
5. Dem-ā-dem oluben ol meh-cebīne **Şabriyā** nāzır
Géceler yumamaz dīde şabāḫ olunca her kevkeb

15.6

NAZĪRE-İ FĀNĪ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Şararmış beñzi geçmiş kendiden gördüm seher kevkeb
Görüp hurşîd-i ruhsâruñ taña qalmış meger kevkeb
2. Güneş şan Şems-i Tebrîzî kamer Monlâ Urümîdür
Öñünce çarha girmiş Mevlevî-âsâ döner kevkeb
3. Şeb-i deycür-ı gamda minnetüm yok mâha encümle
Hayâlün mâh-tâbumdur nazarda eşk-i ter kevkeb
4. Şeb-i fûrkat meger şâm-ı eceldür şubhı yok hergiz
Ne meh anda ziyâ-güster ne vérür zîb ü fer kevkeb
5. Müneccim tâli'üm tutdı dédi hayretle ey **Fânî**
Sitâreñ gibi hergiz görmedüm bir bed-güher kevkeb

15.7

NAZĪRE-İ FİRDEVSĪ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Şerâr-ı âteş-i âhumdur ey aln[ı] kamer kevkeb
Benüm yanar çerağumdur felek bezminde her kevkeb
2. Yaşum hâk-i rehûñ özler dem-â-dem ey gözüm nûrı
Gözüm hâl-i ruhuñ gözler zihî 'âlî-nazar kevkeb
3. Muqâbil olımaz hergiz saña hüs-n-ile bir meh-rû
Bu rüşendür güneş yanında vérmez hiç fer kevkeb
4. Şihâb-ı şâkıb-ı gerdün degüldür ey şeh-i hûbân
Olup üftâdeñ eyler saña îşâr-ı güher kevkeb
5. Senün 'ışkuñla girmiş çarh-ı **Firdevsî** gibi çarha
Senün şevküñle yakmış ey yüzi gün dâğlar kevkeb

16

GAZEL-İ FUZÛLĪ

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. Kılisa vaşluñ şâmumı subha berâber yok 'aceb
Resmdür faşl-ı bahâr olmağ berâber rûz u şeb

2. Gün ki sāyeñ düşdügi yerden durar bir vechi var
Gelse ‘ālī-ķadrler faķr ehli tırmaķdur edeb
- 3 Olmadan meyħāne-i ‘iřķuñda mest-i cām-ı zevķ
Düzmedi bezm-i felekde Zühre ķānūn-ı edeb
4. Beste-i zencīr-i řevķüñdür nesīm-i ter-mizāc
Teşne-i cām-ı viřālüñdür muħit-i huřk-leb
5. Kılma feyz-i ni‘met-i vařluñ **Fuzūlī**’den dirīg
Yokdur özge maķřadı senden seni eyler taleb

16.1

NAZĪRE-İ FUZŪLĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Ğayra eyler bī-sebeb biñ iltifāt ol nūř-leb
İltifāt étmez baña muṭlaķ nedür bilmen sebep
2. Dem-be-dem ger dürr-i eřķüm düşse gözden vechi var
Yaş uşaşlardur yetīm anlarda yok resm-i edeb
- 3 Cevr olur ‘ādet ğaźab vaķti ne ‘ādetdür bu kim
Cevrin az eyler baña ol tünd-hū kılrsa ğaźab
4. Yār bīdād eylemez ‘uřřāķa feryād étmedin
Her nice rüz[ī] muķadder olsa vācībdür taleb
5. Muṭrib aĝlatma sūrūduñla **Fuzūlī** ğasteyi
Seyl-i eşkinden řaķın ķopmaya bünyād-ı tarab

16.2

NAZĪRE-İ ‘AHDĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Bülbül-i nālān gibi zār aĝlar-istem ne ‘aceb
Gül gibi güler dem-ā-dem ğayr-ile ol ğonca-leb
2. Bendesine luṭf édüben nāz-ile düşnām éder
Her ķaçan la‘l-i lebinden eylesem büse taleb
- 3 İltifātuñ kesme benden bī-sebeb zīrā begüm
İltifātın bendelerden řāh kesmez bī-sebeb
4. Bī-edebdür ol sebebden düşdi gözden tıfl-ı eřķ
Merdümüñ düşer gözinden ķanda olsa bī-edeb

5. Miñnete olsa bedel ‘ayşuñ yéme ğam ‘**Ahdiyā**
Bākī qalmaz çün cihān içre ne miñnet ne tarab

17

ĠAZEL-İ FUZŪLİ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Pāy-bend oldum ser-i zülf-i perişānuñ görüp
Nuṭqdan düşdüm leb-i lā‘l-i dür-efşānuñ görüp
2. Oda yaqdum şem‘-veş cānum baqup ruhsāruña
Çarha çekdüm dūd-ı dil serv-i hırāmānuñ görüp
3. Bir zamān geçmez ki dil tıġuñdan olmaz çāk çāk
Açılır her dem tütulmuş göñlüm ihsānuñ görüp
4. Gönlümi tenhāluq eylerdi perişān sīnede
Olmasaydı cem‘ her yanında peykānuñ görüp
5. Ey **Fuzūlī** bunca kim tütduñ nihān hāl-i dilüñ
‘Ākıbet fehm étدی él çāk-ı girībānuñ görüp

17.1

NAZİRE-İ RAHMİ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Dil perişāndur yine zülf-i perişānuñ görüp
Lāle-veş yandı ciger bu verd-i handānuñ görüp
2. Bülbül ey dil haylice germ-idi dün hengāmda
Şıklığı diñdi bugün feryād u efgānuñ görüp
3. Gözine görünmez oldı nergisüñ qadd-i çenār
Bāġda ey gonca-leb serv-i hırāmānuñ görüp
4. Ejder-i āhum çekilür çarha her dem ey melek
Genc-i ruhsāruñdaki bu zülf-i şu‘bānuñ görüp
5. Gülşen-i nazm içre teşbīh éttiler bir goncaya
Ehl-i diller **Rahmiyā** bu tāze dīvānuñ görüp

17.2
NAZİRE-İ AHDİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Teşnedür dil şu umar şemşîr-i bürrānuñ görüp
Cān atup érmek diler çāh-ı zenaḥdānuñ görüp
2. Sünbül-i bāğı perîşān étse āhum tañ mıdur
Dil perîşān oldı bu zülf-i perîşānuñ görüp
3. Şalınur bād-ile her sū şanma serv-i bōstān
Ḥayretinden baş şalar serv-i ḥırāmānuñ görüp
4. Fitneden ḥālī degüldür ğamze-i cādūlaruñ
Nice meftūn olmasun dil çeşm-i fettānuñ görüp
5. Ṭab'-ı dür-pāşuña 'Ahdî āferînler dédi yār
Dür dişi vaşfında nazm-ı gevher-efşānuñ görüp

18

GAZEL-İ 'UBEYDİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Ağlayayın bülbül-āsāben gülüm nālān olup
Sen cihān bāğında gül-i ğonca-leb ḥandān olup
2. Ayda bir kez görmez oldım yüzüñi ey māh-rū
Gün gibi hercāyî olduñ āfet-i devrān olup
3. Götürürdüñ ḥākden ben zerreyi ey āfitāb
Bir gece ğam-ḥāneme başsañ ḳadem mihmān olup
4. Nice bir deşt-i belā vü ğamda ey Leylî-ḥırām
Vālih ü ḥayrān gezem Mecnūn-ı ser-gerdān olup
5. Ḳayd-ı miḥnetden 'Ubeydî ger ḥalāş isterse dil
'Ālem-i ıtlāḳa düş abdāl-ı bî-sāmān olup

18.1

NAZİRE-İ SA'Yİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Başum üzre berḳ-i āh-ı āteşîn raḥşān olup
Gözlerüm aḳıtdı yaşum her ṭaraf bārān olup

2. Ğarķa v3rdi kend3 ü kend3 üyi ü m3nend-iħab3b
Yařumuñ her ķatresi bir baħr-ı b3-p3y3n olup
- 3 Varluğumdan j3le-veş bir zerre ķalmadı eşer
Pertev-i mihr-i maħabbet g3n gibi t3b3n olup
4. V3d3-i derd [3] bel3ya 3ħ kim Mecn3n g3n3l
Gitmek ister nice yıllar z3r u ser-gerd3n olup
5. Rişte-i c3n3 d3şelden Sa'yi'n3n ceng-i ğama
İñleř3r her 3st3h^v3n[1] n3y-veş n3l3n olup

19

ĞAZEL-İ NEV'İ

Fe 'il3t3n fe 'il3t3n fe 'il3t3n fe 'il3n

1. G3rinen mihr y3zinde şanem3 şanma seħ3b
Yaķmasun d3y3 y3z3n mihri sen3n aşdı niķ3b
2. 3teř-i fikr-i ruħuñ yaķdı der3n-ı s3nem
Ğam-ı ħařtuñla n'ola olsa ciger-d3da keb3b
- 3 Hecr-i la'l3nle sen3n her g3ce ey m3ħ felek
D3deden yaş y3rine ķan aķıdur şanma şih3b
4. N'ola z3lf olsa miy3nuñda miy3nuñ dilde
Genc olur m3ra vaşan mesken olur gence ħar3b
5. Ğ3l3mi ağlamağa y3re utanmaya d3y3
Nev'iy3 ehreme bu ķanlı yaşum oldu ħic3b

19.1

NAZİRE-İ EMRİ

Fe 'il3t3n fe 'il3t3n fe 'il3t3n fe 'il3n

1. Yapma g3z h3nesin 3ts3n ķo yařuñ seyli ħar3b
Yegd3r andan ki ķapusın ķapayu zabı 3de ħ^v3b
2. Leb-i c3n3neye 3yk3ndi d3y3 s3ķ3-i bezm
Meyi ķabdan ķaba ķoyduęı-y-i3n şişdi ħab3b
- 3 D3r isem derd-i ser oldu leb3n emmek baña d3r
Derd-i ser ħ3şıl 3der ise kişi tatlu şar3b
4. S3ħte d3y3 ķoc3n3 mezelen s3n la'l3n
Ķanda ise mezesid3r mey3n ey s3ķ3 keb3b

5. Bulmadılar deheni hâtemini ‘âşıklar
Hâk édüp tenlerin[i] dökdiler ey **Emrî** türâb

19.2

NAZİRE-İ NİHÂNİ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. ‘Arşa-i çeşümü kılsun ço yaşum seyli harâb
Tâ karar édemeye anda begüm leşker-i h^vâb
2. Kanlu yaşumla sebâti nice olsun çarhuñ
Hîç mey üzre dem-â-dem turabilür mi habâb
- 3 Nâr-ı miñnetle bişen yüregüme meclisde
Mezedür öykünür-ise eger ey sâķi kebâb
4. Vaşfuñı yazar-iken hayrete vardı gerdün
Düşdi zer-hâmesi destinden anuñ şanma şihâb
5. Dūd-ı âhuñ baña kâr eyleyimez dërdi o mäh
Ey **Nihânî** ruhına haç gelicek étđi hicâb

19.3

NAZİRE-İ RİZÂYİ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Āşiyân oldu tarab tayrına çün cām-ı şarâb
Beyzedür tütî-i la‘lin çıkarur âl-i habâb
2. Kâti güzelliği var bakmağa tākāt mi olur
Yüzine turesine şöyle vérüpdür ol tâb
- 3 Dil belâ baırına çarh içre batar döne döne
Çün muhîf oldu felek fülkine işbu gird-âb
4. Mantıķu’t-tayr oқıdur saña gülistân içre
Bülbülüñ her sözini diñleseñ olurđı kitâb
5. Ğamdan ayru dirilüp olma **Rızâyî** bîmâr
Bî- devâdur elem-i şabr-ı firâķ-ı aħbâb

19.4

NAZİRE-İ DĀNİŞİ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Lā'lüñüñ 'āşık-ı hünñ-dilidür cām-ı şarāb
Başlardur yüreginde görinen şanma habāb
2. Çarḥ şevküñle senüñ çāk-i girībān étدی
Şanma bīdār olan her géce ey māh şihāb
3. Nuḳl-i la'lüñsüz efendi bu géce meclisde
Ehl-i şevḳ içre 'aceb bī-meze düşdi mey-i nāb
4. Luṭf édüp yār yine seng-i cefā urdı baña
Yapdı göñlüm ḳomadı bu dil-i vīrānı ḥarāb
5. **Dānişī** pīr-i muḡān eşigini bekle müdām
Kim bilür ol ḳapudan ola saña fethü'l-bāb

19.5

NAZİRE-İ MECDİ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Kellemüz kızsā bizim düşse 'aceb mi dile tāb
Cām-ı mey manḳal-ı nārahkeridür āl-i ḥabāb
2. Bülbülüñ ḥastelügin bilmege remmāl gibi
Jāleler lafza döküp bāḡda gül açdı kitāb
3. Ḳaṭrelerdür degül encüm géce şışeyle ḳamer
Çarḥıbī-ḥod göricek hecrüñ-ile şaçdı gül-āb
4. Eşḳ şanma yüregüm yağı eriyüp aḳdı
Āteş-i ḡamda ciḡer döne döne oldı kebāb
5. Cennet-i vaşla érüp görmege dīdār ḳişi
Mecdiyā dūzah-ı hicrānda çeker ḥaylī 'azāb

19.6

NAZİRE-İ İZĀRİ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. La'lüñi öpdüḡünü bezmde sākī mey-i nāb
Ḳoydılar ḡuşına kükrerse n'ola cām-ı şarāb

2. Görmege kanda imiş yār hayālin şeb-i ğam
Eşkden noқта döküp dīdelerüm açdı kitāb
- 3 Ser-nigün eyledi āhum gece tās-ı felegi
Encümüñ katreleridür dökülen şanma şihāb
4. ‘Aql[1] alındı gülüñ ‘arız-ıālüñ göricek
Jāleler üstine düşdi yüzine sepdı gül-āb
5. Gönliñe būs-ı leb-i sākī hevāsı düşeli
Baş açup girdi ‘**İZARİ** yine meydāna ḥabāb

19.7

NAZĪRE-İ ‘UBEYDĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Yandı kül oldı firākuñda bu cism-i pür-tāb
Giymişem faşl-ı şitāda şanasun bir sincāb
2. Bahrı taḥrīk éder öykün déyü ağan yaşuma
Bāğda bād-ı seherden şogur-ise n’ola āb
- 3 Almağa sākī-i gül-çehre al-ile ‘aqlum
Başı kaldurdu kadeḥden ayağa bindi ḥabāb
4. Yapışup éşigüñe her biri yüzini sürer
Cem‘ olup pādişehüm kapuñı tıtdı aḥbāb
5. Ey ‘**Ubeydī** ayağı yér mi başar ata binüp
Kulların çignedeli ol şeh-i hūrşīd-rikāb

19.8

NAZĪRE-İ ‘AHDĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Sākīyā baḥr-ı tarab zevrağıdur cām-ı şarāb
Barmağüñ ‘aksi sütün yelkeni üstinde ḥabāb
2. Mest olup gülşene geldükde şabā şevküñ-ile
Şīşe şancup yüregın goncalaruñ étdi kebāb
3. Ğāyib olduğımı mihrüñ gece remmāl-şifat
Bilmege encüm ü meh noқта döküp açdı kitāb
4. Görmeyen zülfüñi rüyuñda ne bilsün ki nedür
Miḥnet-i şām-ı kıyāmet elem-i rüz-ı ḥesāb

5. Cennet içre kişiye çünki ‘azāb olmaz-imiş
‘**Ahdi**’ye cennet-i kūyuñda nedür bunca ‘azāb

19.9

NAZĪRE-İ EMRĪ

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. Dédüm görince ğamzeñi düşdi bu cāna tāb
Dédi olur kılıç yüzi ıssı ol āfitāb
2. Terdür gül-i ‘izār-ı ‘araķ-nāki şöyle kim
Gelse hayāli çeşme tolar şīşesi gül-āb
- 3 Öyküñdi bir hevā ile la‘line çünki mey
Bir top toķındı aña hevādan degül ħabāb
4. Alıñduğum lebine dédüm mest-ile dédi
İfşā-yı rāza başladuñ almış seni şarāb
5. Tīrin hevāya atmış idi āh-ı āteşin
Emrī ol indi şandı görenler anı şihāb

19.10

NAZĪRE-İ RIZĀYĪ

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. Düşdi ayağā dil lebi şevķiyle çün ħabāb
Başdan çıkara gibi ol āvāreyi şarāb
2. Kān dōkmeyince beñzemedi ğoncaya gözüm
Dil yanmayınca nāra yaşum olmadı gül-āb
- 3 Ĥubān kızardı ħaclet-ile yüzini görüp
Gülzāra tañ mı vērse-y-idi renk āfitāb
4. Bekle ħicābı ķo o şehūñ bāb-ı devletin
Ref‘-i ħicāb olup ola şāyed ki feth-i bāb
5. Añun hayāline baña māni‘ olur déyü
Çıķdı gözümñden añun-içün ey **Rizāyi** ħvāb

19.11
NAZĪRE-İ MECDĪ

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Bir haymedür kuruldı şarāb üstine ḥabāb
Engüşt-i yār 'aksi aña sîmden tınāb
2. Yok yere ağırdur başını ḥalk-ı 'ālemüñ
La'l-i lebüñe beñzemek olmaz şarāb-ı nāb
3. Müjgānı şanma fāş édeli rāzı gözlerüm
Barmaqların yüzine tutar eyleyüb ḥicāb
4. Yér étse n'ola şafḥa-i ḥaddinde zülf-i yār
Kim lâciverdī cedvel ile ḥüb olur kitāb
5. Zār olsa n'ola **Mecdi** kuluñ ey nigār kim
Ġam şeş-derinde qaldı bulımadı feth-i bāb

19.12
NAZĪRE-İ NEV'Ī

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Meclisde cām-ı la'lüñe qarşu şarāb-ı nāb
Derler döküp kızardı ḥayādan degül ḥabāb
2. Urdı yüzine rüyuña öykündügin nesîm
Düşse 'aceb mi āb-ı muşaffāya ıztırāb
3. Dil cām-ı meyle nuḳre-i zer gibi şāf olur
Zîrā ki ḥāmı puḥte kıılır tāb-ı āfitāb
4. Baḳmak ḥaḫā déyüp ḥaḫ-ı ruḥsār-ı dilbere
Ġavḡā éderse vā'iz-i şehrişte baḳ kitāb
5. **Nev'ī** ḥabāb-ı bādeyi gördükçe şanuram
Bezm-i mey içre fitneye baş qaldurur şarāb

20
ĠAZEL FĪ ḤARFĪ'T-TĀ'

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Ġarḳ olupdur yaşuma fülk-i felekle kāyināt
Kim bulupdur ser-nigün zevraḳla deryādan necāt

2. Nāle eylerken lebüñ-çün ğam beni hāk eylese
Ney-şeker ola türābumda biten her bir nebāt
- 3 Ağzına barmaq biraqub qara qanlar kay'eder
Ol haq-ı reyhān-içün sevdāyi olmışdur devāt
4. La'lüñüñ cānā hayāt-efzālugin güş étmese
Bir qarañlığa girüp siñmezdi hıç āb-ı hayāt
5. **Ecri-i** üftādeye gel ériş ey dilber dēdüm
Dēdi nāz-ile nigārum érmedi n'olduñ memāt

20.1

NAZĪRE-İ 'AHDĪ

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Āb-ı hayvāna Sikender érmedi érdi vefāt
Şonra bildi çeşme-i la'lüñ-durur āb-ı hayāt
2. İltifātından bulur bu haste göñlüm şıhhati
Derd budur kim bu ben-i bīmāra kılmaz iltifāt
- 3 Göñlüñi zülfine bend ét 'ışkına ol mübtelā
Ömrüñ olduqça ta'alluqdan bulam dērseñ necāt
4. Ben faqīr-i derd-mendem ol ğanīdür hüsñ-ile
Vācib olmuş baña hüsñ şadaqasın vére zekāt
5. Luţf kılsa şād olman cevr étse ğam yemen
'Ālem-i fānīde yok hıçbir şeye '**Ahdī** şebāt

21

FĪ HURŪFİ'D-DĀL ĞAZEL-İ EMRĪ

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Gördüm ey dil minnet ister vérmege dünyā murād
Aña minnet étmeden qurtuldum oldum nā-murād
2. Gerçek er oldur zen-i dehre murādın vérmeye
Bilmeye andan murād almağı hem aşlā murād
- 3 Tīğ-i tecrīd-ile qat'-ı māsivā kıldum yine
Qalması dil-dārdan ğayrı baña qat'ā murād
4. Çehresi zerd içi pür-hündur benüm gibi meger
Almamışdur bāğ-ı devrāndan gül-i ra'nā murād

5. **Emriyā** dünyā murāduñ nice hāşıl eylesün
Çün degüldür tab‘uña dünyā vü mā-fihā murād

21.1

NAZİRE-İ RİZÂYİ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Étdi çün maqşūd-ı dūna vérmegi dünyā murād
Maṭlab-ı a‘lā baña dünyāda olmağ nā-murād
2. Minnet étme bir kese‘ālemden eyle inqıṭā‘
Kes ümīdüñ ey dil umma kimseden kaṭ‘ā murād
- 3 Gāh nālān gāh lāl olmış benüm gibi meger
Almamışdur bu cihāndan bülbül-i şeydā murād
4. ‘Arz éder zerrīn ḳadeḳ içre mey-i la‘lin müdām
Beñzer aldı bāğ-ı ‘ālemden gül-i rā‘nā murād
5. Kāyināt içre **Rizāyī** ber-murād olmağı ḳo
Çün degüldür saña nisbet kevn ü mā-fihā murād

22

ĠAZEL-İ EMRİ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Eylerin zülfüñ hevāsıyla heves ‘ömr-i medīd
Tīğ-i müjgānuñ ğamıyla kesmezin cāndan ümīd
2. Ayırup biri birinden leblerüñ şorsam n’ola
Ağzuñı anlar édüpdür ara yérde nā-bedīd
- 3 Hāk-i pāyuñdan ḳaranfül eylese kühl-i başar
Çeşm-i ma‘lūlinde bitmezdi anuñ müy-ı sefīd
4. Va‘de-i vaşl eyleyüp çeşmüñ açar dil bendini
Nitekim cādūlar efsün-ile açarlar kilīd
5. Eyledi ‘azm-i sefer vaşlın umarken ‘an-ḳarīb
Veh ki oldı ol perī gitdükçe **Emri**’den ba‘īd

22.1

NAZİRE-İ RİZÂYİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Dür édüp gözden gözümü giryeden étdi sefîd
Ol siyeh çeşmümden andan yummadı çeşm-i ümîd
2. Dōstum benden ba'îd düşmene olduñ [sen] qarîb
Saña 'arz-ı hâl éderdüm düşse takrîb-i ba'îd
3. Göñlüm aldı ey perî bir buse luğf édem diyü
Şehr-i hüsn içre dehānuñ tañ mı olsa nā-bedîd
4. Sāye-i luğfuñ faķîr üstinden eksük étmedüñ
Bāreke'llāh pādişāhum 'ömr ü devlet ber-mezîd
5. Hāsret-i dīdār-ı yār-ile düşüpdür hañçere
Ey **Rizâyî** şanma düşdi āba 'aks-i berg-i bîd

22.2

NAZİRE-İ 'UBEYDİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. 'İd-i ruhsāruñ görüp göñlüm olur qurbān-ı'îd
Terk édüp kūyuñ şafāsın Ka'be'ye varmak ba'îd
2. Toli için merhabāya el uzatsayduñ baña
Keff-i pür-envāruñ ey sākî şunar verd-i sefîd
3. Gördüğüm gibi miyānuña şarılsam n'ola kim
Orta yérde güm édüp dil nağdin oldu nā-bedîd
4. Giremez üslüb-ı ebrūña hilāl-i āsumān
Gerçi kim her ay başında kullanur tavr-ı cedîd
5. Sen kaşı yānuñ elif qaddini ta'rîf édeli
Mülk-i nazm içre '**Ubeydî** bendeñ olmışdur ferîd

23

GAZEL-İ BĀĶİ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Leb-i handānuñ-ile kılduñ yād
Eyledüñ mürdelerüñ rühını şād

2. Beni yād eyledüñ ihyā étdüñ
Öldiler gıtdiler ammā ḥussād
3. Yüri ey serv-i ser-efrāz yüri
Ḳad-i bālāña yétişmez şimşād
4. Ḳāmetüñ ḳulluđına düşmeyicek
Olmadı serv-i ḥırāmān āzād
5. **Bāḳi**'ye emr nedür sultānum
Saña ḳul oldu muṭi' ü münḳād

23.1

NAZİRE-İ RŪḤİ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Bendesin şāh-ı kerem étmese yād
Elimüzden ne gelür güce ne dād
2. Güle vaşf eyler-isem diñletmez
Bülbülüñ nālelerinden feryād
3. Bendeñi pādişehüm luṭf eyle
Ḥizmetüñden meded étme āzād
4. Öykünürmiş leb-i yāre şekker
Ölmez-isem alayın andan dād
5. N'ola bed-nām-ı maḥabbet olsam
Rūḥiyā bāḳī ḳalur çün eyü ād

23.2

NAZİRE-İ RE'Yİ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Yār urup ḳaşr-ı cefāya bünyād
Eyledi ḳalb-i 'adūyı ābād
2. Érmedi gitdi elif ḳāmetüñe
Oldı biñ pāre ḥasedden şimşād
3. Nām-ı ađyārı çıkar defterden
Ki çıkarmaḳ diler-iseñ eyü ad
4. Gönderüp tırini alsun rūḥı
Deñiz ol ḥün-ise cān ise murād

5. Cān u dilden ul olur **Re'yi** saña
Eger tmezseñ efendi āzād

23.3

NAZĪRE-İ REF'Ī

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Beni bir būse ile tmedi yād
Dād la'1-i leb-i dilberden dād
2. Yūce tatalı adūñden kendin
atı alalu dūpdür ŐimŐād
3. Oldı ney-Őekker-i tĪrūñle lebūñ
Aıza dad boaza feryād
4. VaŐ ederdi lebūñi andı oyup
Azınuñ dadını bulsa annād
5. DolaŐur āmet ü zūlf-i yāre
Elif ü dalı dūp **Ref'Ī** ād

23.4

NAZĪRE-İ MİŐĀLĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Hāne-i 'ıŐı ederken būnyād
Baña ıradlu ederdi Ferhād
2. ıarup servi behāya kessek
İstemez olmaa Őāhum āzād
3. ad-i bālāña yėtiŐmek dilemiŐ
Ő'allāh riŐmeye servūm ŐimŐād
4. Yazamaz Şemse-i sĪb-i zekānın
Almasun hāme eline Bihzād
5. Cān vĕrürken görür-ise yāri
Rūhı olurdu **MiŐālĪ**'nūñ Őād

23.5

NAZĪRE-İ ÜMĪDĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Hüsrevā 'ālemi tutdı feryād
Söyle şîrîn dehenüñ kılsun dād
2. Yéle virdüñ ol iki gīsūyı
Nāzenīn 'ömrümi kılduñ ber-bād
3. Halka-i zikre gelür déyü seni
Hayli döndi yürüdi dün zühhād
4. Meh-i nev şanma dilā şevkınden
Tīşesin göklere atdı Ferhād
5. Kuluñ olalı **Ümīdī** bendeñ
Başına oldu efendi āzād

24

ĠAZEL-İ EMRĪ Fİ'R-RĀ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Bu lezzet kim senüñ şîrîn lebüñde vardur ey hūr
Nebāt olsa 'aceb olmaya 'aksi düşdügi billür
2. Bileydi hāme nāy-ı nāveküñ olur bu Çîn'dür kim
Serin eylerdi fağfūrī devāt ey kaşı yā fağfūr
3. Sipihr [ü] kehkeşān tās ile deste māh-ı nev mızrāb
Fiğānum muṭribine çalmağa dehr oldı bir tanbūr
4. Hayāl-i tīr-i gamzeñ zaḥm-nāk étmiş-durur cismüm
Beyāz-ı dīde zaḥmına urupdur merhem-i kāfūr
5. Degül ebrü olup müjgānı hāyil mihr-i rüyından
Cebīni māhınuñ bir yanı **Emrī** olmamışdur nūr

24.1

NAZĪRE-İ RİZĀYĪ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Yüzüñde kaşlaruñ tākı özüñde ruḥlaruñ ey hūr
Yanar mihrāb-ı mescidde şan iki şem'a-i kāfūr

2. Şaçı dārına yāruñ her ʔolaşan olıma ber-dār
O cān dārına şūfı her gelen şanma olur Mañşūr
- 3 Kefen ʔakmış gezer boynına kūyuñda helākūñ çok
Meger āvāze-i ‘ıřkuñ ʔalıpdur hey kıyāmet şūr
4. Hārāb olmış yaturdum künc-i ğamda çok zamān-idi
Yétüp dil-dār göñlüm oldu şimdi hāl-i dil ma‘mūr
5. Gelüp haṭṭ-ı ‘abīr-āsā yüzinde eyledi zāhir
Rızāyī ‘anber olduĝın duhān-ı şem‘a-i kāfūr

25

ĠAZEL-İ ‘UBEYDİ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Leb-i şīrīn-i sākīden cüdā ğam pāy-mālidür
Yazıklar cür‘a-i cām-ı şarāba acımalıdır
2. Görüp bām-ı sarāyı üzre hūrşīdi dédi ol şāh
Getüren bu zavallıyı buraya hep zevālidür
- 3 Görinen ʔeşm-i giryānumdaki müjĝān mıdur déerseñ
Nigāra gözde yér étدی ser-i zülfüñ hayālidür
4. Melāmet hān-ķāhında cihān abdāluñ olmışdur
Ġarañu ĝeçe ey meh-rū anuñ bir ķara şālıdır
5. ‘**Ubeydī** ol ĝüneş yüzlü mehüñ ebrūsı vaşında
Senüñ her maṭla‘uñ mānend-i dīvān-ı Hilālī’dür

25.1

NAZİRE-İ VĀLİHİ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Gözüm pür-nem dil-i şad-pāre miñnet pāy-mālidür
Beni fūrķat deminde acımalı aĝlamalıdır
2. ʔoķınmaz dōstum öz oñmaduķ başına dermānı
Ne ʔāre zaħm-ı dil bir aĝzı aķıķ baĝlamalıdır
- 3 Şerār-ı nār-ı āha sāk-ı ‘arş[1] yaķdıran yér yér
O māhuñ gerden-i sīmīn üzere şaĝma hālidür
4. Saña dil kışsa-i Mecnūn taķrīr eyledi şanma
Nezāketle begüm ‘arz étدی kendü ĝasb-i hālidür

5. Tolaşursa eger kim **Vālihī** zencīr-i zūlfūne
Sen aña qalma bir dīvāne-meşreb lā'übālīdür

25.2

NAZĪRE-İ RAĤMĪ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Vücū dum dāğ-ı hūnīnümle gūyā gül nihālīdür
Ĥam olmuş bād-ı ġamdan qāmetüm bir serv dalıdır
2. Sipīhr üzre ġören şekl-i hilāli şām-ı ġasretde
Ĥayāl eyler ki ey meh-rū senūñ kūyuñ sıfālīdür
3. Yaqasın çāk çāk étmiş yürür mestāne mestāne
Bu ġün ol şūġ-ı bī-pervā yıġıtdür lā'übālīdür
4. Fezā-yı 'ışqa dil murġı éderse n'ola reftāri
Teninde her țaraf tīr ü belālar perr ü bālīdür
5. Neyūñ baġrın delüp muřrib terāne kı l ki **Rahmī**'nūñ
Bu şı'r-i sūz-nāki ehl-i derdūñ ġasb-i ġālīdür

26

ĠAZEL-İ 'UBEYDĪ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Mezārum üzre şanmañ oldı sūnbüller 'ıyān yér yér
Yanar ġasret odı dilde çıkar andan duġān yér yér
2. Ġamuñ od şalsa cisme cān u dil Allāhü ekberdér
Ġaçan bir şehre āteş düşse oqurlar ezān yér yér
3. Degüldür çeşm-i pür-ġūnlar şeh-i ġam nice müşt urdı
Oturdı đarb-ı ġātemden ruġ-ı zerdümde qan yér yér
4. Maġabbet peykiyem şāhā ġațuñ sevdāya şalmışdur
Tenümde nāme-i ser-bestelerdür üstūġvān yér yér
5. Görüp qabrüm tehī şanma ġamı gencini defn édüp
'**Ubeydī** eyledüm üstinde taşlarla nişān yér yér

26.1
NAZİRE-İ MECDİ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Hārāb-ābād cismümde degüldür üstüh^vān yér yér
O miḥnet-hāneden bir kaç sütün kaldı nişān yér yér
2. Şaķındı çār-sū-yı çarḥ géce nār-ı āhumdan
Olupdur seb'a-i seyyāre ey meh pās-bān yér yér
3. Hāyālūñ 'askeri ķondı sevād-ı şaḥn-ı dīdemde
Görinen şanma müjgānum dikilmişdür sinān yér yér
4. Degüldür sūz-ı āh-ı 'āşıkān kūy-ı nigār üzre
Çekerler āsumāna ejder-i āteş-feşān yér yér
5. Degül müjgān-ı hūn-ālūd **Mecdī** eşk-i çeşmümde
Bitüpdür cūybār üzre nihāl-i erguvān yér yér

27

GAZEL-İ ĀGEHİ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Görelden tütüyā ḥāk-i der-i dil-dārı muğberdür
Şadā-yı seyl-i eşkümden benüm āb-ı revān terdür
2. Vişālin vā'desin ferdāya şaldum ķorķaram ammā
Senüñ ferdā dédigüñ dōstum ferdā-yı maḥşerdür
3. 'Aceb mi gülşen içre nāle vü āh u fiğān étsem
Şaķıdanın dem-ā-dem 'andelībe ol gül-i terdür
4. Nigārı bir 'aceb reng-ile taşvīr eylemiş naķķāş
Görenler dédiler şüret degül rūḥ-ı muşavverdür
5. N'ola ķand-i mükerrerden lezīz olursa eş'āruñ
Senüñ her sözlerüñ ey **Āgehi** ğayr-ı mükerrerdür

27.1

NAZİRE-İ EMRİ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Egerçi yaşumuñ her ķatresi bir necm-i ezherdür
Yine yanuñda ey māh-ı münīr adı bed-aḥterdür

2. Sen ol şāh-ı melāhatsün ki mihrüñ hānķāhında
Güneş şırma şadef tācıyla çarĥ urur ķalenderdür
- 3 Ğubār-ı rāhuña teşbīh édelden tütıyā kendin
Ayaġuñ topraġı haķķıyçün andan dīde muġberdür
4. Leb ü ebrūsı şevķiyle gönül ‘ayş-ı müdām eyler
Şafaķ bāde meh-i nev bir hilāl[ī] sīm sāġardur
5. Özini nisbet étmez eşk-i merdüm-zādeme **Emrī**
Bilür dürr-i yetīm öksüzlüġin pākīze-gevherdür

27.2

NAZĪRE-İ MECDĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Kül oldı nār-ı miġnetde beden bī-nūr[u] bī-ferdür
Dil-i sūzān o ĥākisterde gizlü ķalmış aĥkerdür
2. Ser-i zülfüñde ĥāl-i müy-dāruñla zenaĥdānuñ
Sipendi düd peydā eylemiş āvīze micmerdür
- 3 Görüp cisminde ol sīmīn-berüñ nāfin dēdüm ġüyā
Semen-zār içre bir aķ ġonca ķonmış sīm-sāġardur
4. Ķarışma cüy-ile ey eşk-i ĥünīn iĥtilāt étme
Ki senden reng alur ol ĥayli nāzük-meşreb ü terdür
5. Ben ol şāh-ı diyār-ı ‘ışķam ey **Mecdī** ki başumda
Şerār-ile duĥān-ı āh bir altunlu şeh-perdür

27.3

NAZĪRE-İ VĀLİHĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Dil-i sūzān-ı bülbül kim derūnı içre muzmerdür
Maĥabbet āteşi ĥākisterinde ķalmış aĥkerdür
2. Beni giryān éden fikr-i kıyāmetdür démiş zāhid
İnanmañaġladan anı firāķ-ı ĥadd-i dilberdür
- 3 Şeb-i deycür-ı ġamda dūr éder necm-i hidāyetden
Benüm bu kevkeb-i baĥt-ı siyāhum bir bed-aĥterdür
4. Meger urmış ġötürmiş tütıyā-yı ĥāk-i pāyüñ o
Anuñ-çün çeşm-i nergis ey yüzi ġül böyle muġberdür

5. N'ola ger eglenirse keşti-i dil baħr-ı hecrinde
Tenümde **Valihî** her na'l-i miħnet şekl-i lengerdür

28

GAZEL-İ RIZĀYĪ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Sürüdüme bezm-i ğamda řanma fūrkatden řikāyetdür
Ĥuzūra vara dēyü ĥālümü yāra ĥikāyetdür
2. Ĥať-ı la'l-i fem-i cān-baħřını rüyında gör ğülşen
Leb-i āb-ı ĥayāta māhî-i baħr-ı melāħatdür
3. Uyr efsāne-i nālemlle baħtum rüz u şeb gerçi
Ĥuzür étmez yine andan cihān özge ĥikāyetdür
4. Bugün yarın saña ol ĥad kıyāmet ĥař olam dērse
İnanma va'desine kim o ferdā-yı kıyāmetdür
5. **Rizāyî** deyr-i ĥüsninde nigāruñ sünbül-i ĥîni
Sevād olmış Ĥıťayî berg-i naĥř-ı řun'-ı ĥudretdür

28.1

NAZĪRE-İ MECDĪ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Ğoñül sultān-ı mülk-i ğam tenüm şehr-i maħabbetdür
Elif üstinde dāĝum seng-i rāh-ı derd ü miħnetdür
2. Baña hem-demlük eyler ĝāh geh künc-i maħabbetde
Sirişk-i dīde-i pür-nem yüzüme şanki ĥasretdür
3. Ķoyup miħrāb-ı ebrüñ-ile zünnār-ı ser-i zülfüñ
Büt-i Ķîne şapanlar ey şanem bilmem ne milletdür
4. Dururken mürde-dil üftāde 'āřık ey ğül-i cennet
Varup aĝyār-ile ĥař olduĝuñ ĝāyet kıyāmetdür
5. Reh-i 'iřĥ içre dāmānına ol servüñ el irĝürmeñ
Maħabbet ehli ortasında **Mecdî** 'ayn-ı rif'atdür

28.2

NAZİRE-İ EMRİ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Diyār-ı 'ışkda sīnem beyābān-ı maḥabbetdür
Degül cismümdeki mūlar giyāh-ı derd ü miḥnetdür
2. Ruḥuñ bāğına düşmiş ḥūşe-i müşgīn-i zūlfüñden
O ḥāl-i müşg bir dāne siyāh engūr-ı misketdür
3. Görüp māh-ı nev ebrūñı bu aḥşam ḥayrete varmış
Dehān-ı çarḥda ey meh hilāl engüşt-i ḥayretdür
4. Gözi çāhuñ pür-āb olur bihüñ zerd olduğı rüyı
Bu kim ikisi de yāruñ zenaḥdānına ḥasretdür
5. Leṭāfet sībidür rüy-ı şafā-baḥş-ı nigār **Emrī**
Dehān anda nişān-ı kaṭre-i bārān-ı kudretdür

28.3

NAZİRE-İ VĀLİHİ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Dil-i 'āşık diyār-ı ğamda baḥr-ı derd ü miḥnetdür
Degüldür üstüḥvān-ı sīne emvāc-ı maḥabbetdür
2. Degül beyze ser-i Mecnūn'da yér yér āşiyān içre
Zamāne başına yağdurduğı seng-i melāmetdür
3. Ğubār édüp tenüm rāh-ı melāmetde belā vü ğam
Anı ber-bād éderse rüzgār ol baña rif'atdür
4. Çeküp şahbā-yı şebnem bāğda zerrīn kadeḥlerden
Gezer mestāne ḥürşīd-i felek pür-şevk ü ḥāletdür
5. Ṭabībüm **Vālihī** çoqdan sefer éderdi kūyuñdan
Ṭutan ol ḥasteyi ammā teb-i mihr ü maḥabbetdür

28.4

NAZİRE-İ REF'İ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Beden sengüñle şāhā kal'a-i mihr ü maḥabbetdür
Konulmuş ol beden üstinde başum ṭöp-ı miḥnetdür

2. Beni öldür kerem kıl tek cefâ étme baña dérsen
Cefâ eyler beni öldürmez ol hūnī ne āfetdür
- 3 Kenār étmek hevāsıyla seni cūş eyledi başum
Şaf-ı müjgān degüldür görünen emvāc-ı hayretdür
4. Şarardup beñzüñi kıddüñ dü tā kılmışsın ey şūfī
Yine inkār eylersün riyāña bu da ‘illetdür
5. Dirīğ étme kıdem **Ref‘ī**’nüñ eşk-ālūd hākinden
Saña nesne bulaşmaz andan ol bir pāk-tıynetdür

28.5

NAZĪRE-İ ‘AHDĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Yüzüñ dil gülşeninde bir gül-i bāğ-ı melāhatdür
Kıddüñ cān bōstānı içre bir serv-i leţāfetdür
2. Dehānuñ eylemiş bir harf-ile ‘uşşākuñı teşhīr
Maḥabbet nāmesinde var-ise mīm-i meveddetdür
- 3 Bizümle ḥaşre rāzī olmadı gitdi yine ol büt
Gelür ṭurmaz ‘azāb eyler ol āfet ne kıyāmetdür
4. Görüp görmez deminde dāne-i eşküm ğam-ı ‘ışkuñ
Dil-i vīrāneme mihmān olur şanur ‘imāretdür
5. Kef-i pāyuñ kıoyup ‘**Ahdī** baş egmez tāc-dārına
Na‘alçeñ şekli sulţānum başında dāl-ı devletdür

28.6

NAZĪRE-İ DĀNİŞĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Dil-i pūr-şūr-ı ‘āşık şan ki deryā-yı maḥabbetdür
Teninde dāğlar yér yér aña girdāb-ı miḥnetdür
2. Dilümde nār-ı hecrūñle urur dāğ üstine dāğı
Baña eflākūñ ey meh-rū cefāsı cevri kıat kıatdur

- 3 Degüldür t̄ac-ı Kisrā’da görinen la‘l-ile gevher
Zamāne yağdurupdur başına seng-i melāmetdür
4. Akıtduñ gerçi çeşmüm çeşme-sārın derd-i hecrüñle
Baña ol ey lebi āb-ı hayātum ‘ayn-ı ‘izzetdür
5. Yoluñda naqd-i cānın **Dānişī** tırılmaz nişār eyler
Hesābın şorduğuş cānā aña gāyet kıyāmetdür

29

ĠAZEL-İ EMRİ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Uzatmış zülfi kıaddi üzre şayd-ı cān-ı zār eyler
Nihāl-i verde çıkmış mār şan bülbül şikār eyler
2. Meger cādū gözüş sāhir şaçuñla bahşe düşmişler
Ki biri sihr-ile tır étse müyü biri mār eyler
- 3 Yüze yüz gelse mihre sāyesin ardına alur yār
Nedür bu rü-siyeh yanuşda déye déyü ‘ār eyler
4. Kıomaz cān u dilüm zār étmek-ile ‘ışk nerradı
Ölürsem üstühvānum hem ğamuñ dāğ-ile zār eyler
5. Ten-i **Emri** haţuñ-çün incelüpdür şöyle kim kātib
Kalem ucına bağlarsa hatın gāyet ğubār eyler

29.1

NAZİRE-İ MECDİ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Hevā-yı ‘ışk ‘uşşākı perişān-rüzgār eyler
Anuş zerrāt-veş girdini āhir tārūmār eyler
2. Güzer étse eger ol Hızr-haţ yaşıl libāsıyla
Çemenler eyleyüp peydā mezārum sebze-zār eyler
- 3 Yoluñda bahşe düşmiş gözlerüm kim kaţre-i ābı
Biri billür éderse biri dürr-i şāhvār eyler
4. Degüldür nergis-i şehlālar içre jāle kabrümde
Benüm-çün çarḥ nā-bīnālara aķçe nişār eyler

5. Ne kara günlere kaldum şeb-i fūrkatde ey **Mecdi**
Ki bile gitmege sâyem benüm yanumca ‘âr eyler

30

GAZEL-İ NEV‘İ

Mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün

1. Lebüñ cāmına beñzer yoğ dehānuñ gibi nādirdür
Bunuñ keyfiyyeti ta‘bīr olunmaz zevke dāyirdür
2. Ğaraž mihr-i cemālün dilde taşvīr étmedür ‘ömrüm
Kişi deyr-i cihānda bir iki günlük misāfirdür
3. Koyup sırr-ı dehānuñ bilmek ister cevher-i ferdi
Şu kim hikmetde kâşır oldı ‘ağlı ehl-i zāhirdür
4. Olur şā‘ir ögüp göge çıkarsa kâmetün ammā
Dehānuñla miyānuñ vaşfına geldükçe kâsırdur
5. Zamīründen geçer zāhir budur bir ‘āşık öldürmek
Ne emrün var-ise kıl Nev‘i-i bī-çāre hāzırdur

30.1

NAZİRE-İ MECDİ

Mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün

1. Elifden kaddüñün a‘lāluğı yanumda zāhirdür
Velī nā-dān yanında anlaruñ ikisi de birdür
2. Dehānuñ zevkin almışdur anuñ-çün devr éder sāğar
Aña inkār kılma sākiyā bu zevke dāyirdür
3. Hıtañ-çün vechden hāric degüldür déme sulţānum
Baña şor zulmini kuluñ bilür anı ne kāfirdür
4. Atup bir seng urayın tırle dédigüñi gerçekdür
Ne kim dërse gelür andan o şeh çok işe kādirdür
5. Yéyüp içüp geçindi itlerüñle bir nice demdür
Sirişk-i dīde vü hūn-ı cigerden **Mecdi** şākirdür

NAZİRE-İ HAYALİ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Dirîgâ kim iki çeşmüñ iki hün-h'vâre sâhirdür
İki zülfüñ iki îmânı yok bî-rahm kâfirdür
2. Tınâbı gam sütünü derd ü miñnetden dürülmüş
Dilâ bu hayme-i çarh-ı felek bir köhne çâdırur
3. Mücerred seyr-i hüsnüñ-çün çıkup şehri 'ademden dil
Ribâṭ-ı dehre gelmiş iki günlük bir misâfirdür
4. Bu gün sîm-i sirişkûñ gibi yâre harc édüp varuñ
Ġam-ı ferdâyı yeme yarına Allâh kâdirdür
5. **Hayâlî** haṭṭ-ı sebzi kim mekânı dîde vü dildür
Şanasın Hızrdur fevrî ki baḥr u berde ḥâzırdur

ĠAZEL-İ MECDİ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Maḥabbet âteşinden kim şererdür bâğda güller
Anuñ ḥâkisterinde âferîde oldu bülbüller
2. Taḫındı sâmirî maḥbûblar gibi levendâne
Başında sürḥ destâr üzre aḫ teller ḫaranfüller
3. Benüm çâre olur mı derdüme ol kim gözi bîmâr
Éder anuñla başum ḥoş degül déyü ta'allüller
4. Firâḫ-ı zülfüñ ucından döğündi seng-i şebnemle
Kebüd étdi ser-â-ser cismine gülşende sünbüller
5. Ümîd-i ḥâl-i ḥadd-i yâr-ile terk-i diyâr étdi
Ḫarardı râhda **Mecdî** gelince Rûm'a fülfüller

NAZİRE-İ İZÂRİ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Leṭâfet erzenini saçdı bâğa âl édüp güller
Maḥabbet dâmına düşsün déyü bi-çâre bülbüller

2. Batup pāyına hār-ı ğam başından uçları çıkdı
Ruḥuñ yādına şöyle geşt éder bāġı karanfüller
- 3 Fetīl-i şem‘-i ḥüsn olan ser-i zülfüñ helākiyem
Mezārüm üzre her şeb n’ola kändīl olsa sünbüller
4. Kārarsa yüzleri n’ola diyār-ı Hind’den geldi
Ziyāret étmege hāl-i ‘izār-ı yāri fülfüller
5. ‘**İZARİ** l’āl ü zülfüñ ḥasretinden ölse ehl-i şevk
Kefen yérine berg-i gül éde şu yerine müller

31.2

NAZĪRE-İ RİZĀYĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Kulaġı taldurı ögdi ruḥ-ı dil-dāri bülbüller
Kulaġına taḳarsa penbe vechi vardur aḳ güller
2. Ser-i zülfüñ perişān ét şalın sāye şalın déyü
Çemen içre o servüñ ayaġına düşdi sünbüller
- 3 Görüp kadd-ı ḥamīdem rāh-ı ğamda cūy-ı eşkümler
Gözinden yaş aḳıtdı kāmetin ḥam eyleyüp püller
4. Elüñden dād éder odlara yaḳup başına her biri
Cihān bāġında ey kaddi çenārüm ğonca vü güller
5. Döküp anı yemekden zevk olur ḥün-ı vişālinde
RİZAYİ öykünürse dāne-i ḥāline fülfüller

31.3

NAZĪRE-İ NEV‘Ī

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Şalaldan şem‘-veş pertev bisāt-ı gülşene güller
Olupdur nār-ı ‘ışka yanmaġa pervāne bülbüller
2. Belā üzre belādur kim şalındı cān-ı ‘uşşāka
Degüldür görünen ol kadd-i mevzün üzre aḳ güller
- 3 Ser-i zülfüñ gibi düşdi ayaġa pāy-māl oldu
Senüñ ġisūlaruñla gördi çıkmaz başa sünbüller
4. Nemek-dān-ı lebüñde ḥvān-ı ḥüsne vérmege lezzet
Olupdur dāne dāne ḥāller güyā ki fülfüller

5. Gören her taze dāğum oñmaduđ başumda ey Nev'î
Şanur bitmiş şikeste bir sıfâl içre қaranfüller

32

ĠAZEL-İ NİHĀNĪ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Alaldan 'îd-i destine meh-i nevden kilîd-i zer
Açıldı rūzenüñ қuflı içildi bāde-i aħmer
2. Görünmezseñ eger ey ruħları gün 'îdgāh içre
Çıkar eflāke āhum āteşinden āsumānîler
- 3 Şalıncağuß ipidür şa'sa'a mihr-i cihān enver
Şalınduß 'îdgehde göge uçduñ ey melek-manzar
4. Yüzi gün hūblarla ĥod geçer devrānı dōlābuñ
Yine gerdün-ı dūn gibi anı bilsem niye iñler
5. **Nihānî'**nüñ hilāl-i 'îd zer hāmeyle bu şi'rin
Yazarsa şafħa-i çarħa yéridür ey meh-i enver

32.1

NAZĪRE-İ REFĪ'Ī

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Şafağ üzre hilāl-i 'îd şanma ey melek-manzar
Zen-i gerdün niķābın қaldırıp saña nazār eyler
2. Yéridür gökdeki қavs-i қuzah olsa şalıncağuß
Şihāb aña resendür māh-ı nev ĥalka ceres aħter
- 3 Görüp şalınduğuß servüm düşerdi ĥāke şalıncağ
Dayanmasa-idi pāyinde ĥayretinden eger yér yér
4. İki şandūğdur dōlāb-ı gerdün üzre mihr ü meh
Döner dāyim senüñ-çün 'îdgāh-ı çarħda beñzer
5. Hilāl-i 'îd **Ref'î** gibi қaddin eylemişdür ĥam
Қıla dest-i şerîfüñ būs tā kim ey meh-i enver

32.2

NAZİRE-İ 'ĀŞİK

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Dimāğ-ı cānı müşg-āsā pür eyler bŷy ser-tā-ser
Kesilmişdür göbegi nāfe ile zülfüñüñ beñzer
2. Yeter zülf-i 'arağ-rīzūñ devā-yı ser ğidā-yı rūḥ
Gül-āb étsün şudā'ı ref^ç götürsün koquyı 'anber
3. Çıkar Ye'cūc-i ḥaṭ vérür ḥarāba 'ālem-i ḥüsñüñ
Gerek kıl aña tīğ-i āhenīnden sedd-i İskender
4. Yine 'īd oldı rindāna şalādur 'işret u 'ıyşa
Meh-i nevden felek meyhānesine aşdılar çenber
5. Başum boynumda 'Āşık başdan bār-ı girān-iken
Ne yükdür āşiyān-ı bŷm-ı zillet başuma ser-ber

33

GAZEL-İ MECDİ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. O meh-rūnuñ egerçi āfitāb-ı ḥaddi zībādur
Velīkin ḥadd [ü] ebrŷsı anuñ a'lādan a'lādur
2. Faḳīrūñ sīm-i eşkin kıлма pāmāl étme istiğnā
Ki kıalmaz genc-i 'izz ü nāz sulṭānum bu dünyādur
3. Müjem kilkiyle yazmağa ḥikāyāt-ı ğam-ı 'ışkuñ
Sirişkŷm mühresiyle şafḥa-i çehrem mücellādur
4. Ḳumāş-ı cism-i zerdŷm kim reh-i 'ışkuñda bezl étdŷm
Anuñ üstinde kıanlu kıanlu dāğum al tamğadur
5. Ser-i rāh-ı belāda ben fütāde gerçi ednāyam
Sirişk-i çeşmŷm ammā **Mecdiyā** ednādan ednādur

33.1

NAZİRE-İ 'İZĀRİ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Egerçi sīne-i sīmīn māh-ı 'ālem-ārādur
Velī mihr-i 'izār-ı dilberŷm a'lādan a'lādur

2. Ruĥuñ vaşfını tahrîr étmek-içün şafĥası mâĥuñ
Cilâ-yı mühre-i mihr-ile ey meh-rû mücellâdur
- 3 Tayanma bâlişine kîse-i sîmüñ gel ey ĥ^vâce
Yêrüñ bister-durur ĥâk olısar âĥir bu dünyâdur
4. Sen ol sulţân-ı ĥübânsun ki pâ-yı rahşuña cânâ
Felek bir âsumânî zer benek meh sîm tamğadur
5. Ĥarâbéden ‘**İzârî**’ mülk-i dînin ehl-i İslâm’uñ
Gök altında nazîri yok bu gün bir mâh-ı tersâdur

33.2

NAZİRE-İ BÂĞİ EFENDİ

Mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün

1. Nihâl-i kâmetüñ ĥâĥĥâ ‘aceb naĥl-i dil-ârâdur
Egerçi ĥaddüñ a‘lâ kâkülüñ a‘lâdan a‘lâdur
2. Çerâğ-ı ĥüsnüñüñ nûrı fûrûğ-ı şem‘-i kâfûrî
Nigâr-ı ‘anberîn-gîsü nihâl-i sîm-sîmâdur
- 3 Beyâz-ı şafĥa-i ruĥsâruñ üzre zülf-i pür-çînüñ
Mişâlin görmemişdür kimse bir tuğrâ-yı garrâdur
4. Gedâ-yı bî-ser u pâ-yı semend-i nâza çignetme
İñende ĥüsne mağrûr olma sulţânım bu dünyâdur
5. Kenâr-ı baĥr-ı nazma yine dürler dizmiş ey **Bâğî**
Sütür-ı defter-i şî‘rûñ meger emvâc-ı deryâdur

34

ĖAZEL-İ FİKRİ

Mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün

1. Şeb-i ĥamda ĥara ĥâlüñ ĥamıyla dilde dâğım var
Şeh-i ‘işĥam ĥazînem içre gūyâ şeb-çerâğım var
2. Ayağ dolayamaz zülf-i siyâĥ u hem sirişĥ baña
Benüm-çün Hindû-yı ĥâlüñ gibi bir ĥara tağım var
- 3 Ne dâs-ı mâh-ı nev sensün bu çarĥ-ile çü kârım yok
Benüm bu kişt-zâr içre ne cüftüm ne orağım var
4. Tolu içdüm sifâl-i seglerüñle pâdişâĥ oldum
Ki yarım devletinde kâse-i Cem’den ferâğım var

5. Refîkum hem-demüm yaşumla āhumdur hemān **Fikrî**
Ben ol sultān-ı ‘ışkam kim ne haylüm ne otağum var

34.1

NAZİRE-İ NİHÂNİ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Ğam-ı dünyā-y-ile şanmañ derün-ı dilde dāğum var
Şeh-i iqlīm-i istiğnāyam altundan ferāğum var
2. Ben ol sultān-ı mülk-i şevkem ey sākî ki devrānda
Şurāh-ile habāb-ı bādeden tūğum otağum var
3. Şeb-i tārîk-i miñnetden ne ğam çün hāne-i dilde
Hayāl-i hadd-i pür-ħaţtuñdan ey meh şeb-çerāğum var
4. Yağup zühd ü riyānuñ mezra‘ın kaçum tırāş édüp
Kalendarlık yolın tutdum ne cüftüm ne orağum var
5. Érişelden meşām-ı cāna ‘ıtr-ı himmet-i ‘Attar
Nihānî tutdı şi‘rüm ‘ālemi haylî dimāğum var

34.2

NAZİRE-İ RİZAYİ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Şeh-i ‘ışkam felek-veş dūd-ı dilden gök otağum var
Yanar her rüz [u] şeb mihr ile meh gibi çerāğum var
2. Bi-ħamdi’lillāh yine ‘azm eylesem sağıluk esenlikle
Yürür bād-ı şimāl-āsā şağumda bir şolağum var
3. Dü-tā olmuş bedenle hırmen-i ‘ömrüm édüp ber-bād
Uşandum kendü kendümden ne cüftüm ne orağum var
4. Cihānı tîğ-ı āhum tutdı gün gibi şihāb şanma
Aşılır tāk-ı ‘arşa her gece yalın yarağum var
5. Zamānuñ emr ü nehyin terk oldı şimdi ef‘ālüm
Huzūrum var **Rizâyî** cümleden hālā ferāğum var

34.3

NAZĪRE-İ MECDĪ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Hevā-yı zülfüñ-ile bŷy-ı 'anberden ferāgum var
'Aceb sevdāya dŷşdüm ben benüm özge dimāgum var
2. Maḥabbet ḥānķāhında ben ol nŷrānĪ abdālam
Ki mihr-āsā ŷerārımdan nice yanar çerāgum var
- 3 Ne ğam nār-ı firāķuñdan ki anuñla tutuŷmağa
Benüm bu tāze dāgum gibi çün bir ķara tağum var
4. Diyār-ı sŷuzuñ oldum ŷem' gibi bende serdārı
Nice Ferhād-ile Mecnŷn gibi yanar çerāgum var
5. Ben ol abdāl-ı 'ıŷķ oldum ki ey **MecdĪ** meh-i nevden
Aŷılmıŷ tekye-i çarḥ içre bir zerrĪn nacāgum var

34.4

NAZĪRE-İ 'AŷIK

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Cigerde āteŷ-i 'ıŷķunla yanmıŷ tāze dāgum var
Er ocağı gibi dāyım sŷŷnmez bir çerāgum var
2. Der-i meyhāne oldı na'l-i bĪ-pāyān-ile sĪnem
Bu iki çeŷm-i pŷr-ḥŷn-ābdan iki ķabāgum var
- 3 'Aceb mi ḥançerüñ māhĪlerin her dem ŷikār étsem
Mŷŷebbek sĪne-i ŷad-çāk ŷ efķārımdan ağum var
4. Hırāŷ-ı nāḥun-ı derd-ile ḥŷn-ālŷddur dāgum
Ne ğam ŷimden gerŷ bana benüm dāğ ŷzre bāgum var
5. Gŷñŷl nŷr-ı tecellĪ ile 'Aŷık Tŷr'a dŷnmiŷdŷr
Fŷrŷğ-ı āfitāb-ı 'ālem-ārādan ferāgum var

35

ĠAZEL-İ EMRĪ

Fā 'ilātŷn fā 'ilātŷn fā 'ilātŷn fā 'ilün

1. Dāne-i ḥālŷñ hevāsında dŷkilen bāl ŷ per
Murğ-ı cānuñ ŷŷyledŷr za'fi ki ŷf dērseñ uçar

2. Mey şafak eyler şabūhı şevk-i mihrüñle felek
Çarhdan çıkmış bir altun cāmdur mihr-i seher
- 3 Görmege yūzi güninde māh-ı nev ebrūsını
Āb-ı eşküm içre āyīne kōmıřdur çeşm-i ter
4. Nāvekūñ yavuz geđer ey kařı yā dil tıflına
Bir çubuk urur ki her urduğı yérden kan çıkar
5. Şanma **Emrī** māh-ı nev āhum okından sehm édüp
Murđ-ı zerrīn-bāl deşt-i āsumānda dökdi per

35.1

NAZĪRE-İ RIZĀYĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Göz yumup açınca dök dese o şeh baña güher
Merdüm-i çeşmüm güher-pāř édeyin dér göz kapar
2. Çeşm-i yāra nergis-i şehlä déñüz öykünmesün
Gözini açsun şabā yoşsa anuñ gözin açar
- 3 Cām-ı gül-gūnuñ şaşar devr içre sākī ayađı
Añladum keyfiyyetin meclisde la‘lūñden yaçar
4. Şevk-ile başın vérür dōne dōne çarh üzre raķ
Ayağı girdāb-ı ‘ışka düşenüñ yér mi başar
5. Akçasın her laşzada şu gibi harcétse dağı
Ağlamaz yolında harcından **Rızāyī** çeşm-i ter

35.2

NAZĪRE-İ MECDĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Hıvāce-i ‘ışkam yumuş oğlanıdur bu eşk-i ter
Tīr-i āhum karakulluķda atılmış oķ geçer
2. Her ne yérde ağladumsa yoluma akçe döküp
Nice yérde baña bulunmışdur eşk-i çeşm-i ter
- 3 Yazduğı şüretleri halka çatup naķķāřlar
Ey řanem tařvīrūñe beñzer déyü řüret řatar
4. Kaddūñ ucından o deñlü ellemiřdür rüzgār
Kim elinden servi anuñ alımadı kimseler

5. Baş koyup ayağına küp küp düşer meyhāneye
Leblerüñ şevkine **Mecdî** baş kıaldurmaz içer

35.3

NAZİRE-İ VĀLİHİ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Kendümi bir tîr éderdüm kıadır olaydum eger
Güşe-i çeşm-ile yār édeydi şāyed bir nazār
2. İstedükçe naqd-i cān-ile nigāruñ naqşını
Ben faķire dāyima şüret şatar naķķāşlar
3. Kıoşalar şeb-dîz-i āha gerçi kim gül-gün-ı eşk
Añlamaz pāmāl olacağın kıatı alçak kıaçar
4. İstedükçe ğonca esrār-ı lebüñ fāş étmege
Jāleler bir iki dirhemle anuñ ağzın kıutar
5. Kıāmetin sen serv-kıaddüñ Sidre’den a’lā ğörür
Vālihî gibi kıamı dünyāda bir ‘ālî-nazār

35.4

NAZİRE-İ ‘ALİ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Kim ola kim irğüre dil-dāra ħālümnden ħaber
Nār-ı āhumdan yanar çün bāl-ı murğ-ı nāme-ber
2. İki kıaşuñ bir birine baş çatmış var-ise
Fitne ile ‘ālemi kıutmak dilerler ser-be-ser
3. Miĥnet ü derd-ile ben yoluñda ħāk oldum senüñ
Sen daĥı bir laĥza ser-keşlükden étmezsün ğüzer
4. Tîğlar aşdı ħayāl-i ğamzesinden çeşmüme
K’anlar-ile māsivādan eyleyem kıať-ı nazār
5. Bāde-i ‘işķuñ ezel bezminde nüş étmiş ‘**Alî**
Yatur oldı neş’esinden daĥı mest ü bî-ĥaber

35.5

NAZĪRE-İ FAZLĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Şoragördüm zerrece yokdur dehānuñdan haber
Diğkat étdüm bulmadum kılcā miyānuñdan eşer
2. Çĭn'den sevdā-yı zülfüñle 'alāka kaṭ' édüp
Pōst-pūş olmış gezer abdāluñ olmış eşk-i ter
3. İ'tibār étdüñ seg-i kūyum dédüñ dün bendeñe
Āsitānuñda uludum yine oldum mu'teber
4. Senden ümmīd ü vefā dilde ke-'ıkdı fi'l-hevā
Lĭk ḳalbüñde cefā ḳarfi ke-naḳşı fi'l-ḳacer
5. Geldi la'lüñ yadına **Fazlĭ** vücüd iḳlĭmine
N'ola ağzuñ-çün 'adem mülkine eylerse sefer

36

ĠAZEL-İ EMRĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Meh ğam-ı ruḳsār-ı zĭbāñ ile kendin pāreler
Çarḳ aña ağlar gözinüñ yaşıdur seyyāreler
2. Tĭr-i ğamzeñle nigārā 'aşıḳ öldürdüñ gibi
Yası var ebrūlaruñuñ yine giymiş ḳareler
3. Döymeyüp feryādına taş başmadıysa bağrına
Yā nedür ey dōst dĭvāruñda seng-i ḳāreler
4. La'l-i nābuñ yadına cām-ı şarāba düşdiler
Güşe-i meyhānelerde sāḳiyā āvāreler
5. Tĭr-i cānāne gibi bir servden ayrıldılar
Sĭnem üzre **Emriyā** acımasun mı yāreler

36.1

NAZĪRE-İ RIZĀYĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Raḳm ḳılmadıñ görüp bĭ-çārelerde yāreler
Başına toprak şaçarsa yēridür bĭ-çāreler

2. Ben helāki deşt-i miḥnetde görüp mātem tutar
Zāğ-ı şahrā-yı melāmet giyse tañ mı қareler
- 3 Pīrehen çāk étme gülşende içüp zerrīn қadeḥ
Yāsemenler yāsemenle yoḥsa kendin pāreler
4. Şūfiyā şovuk şu içmez minnetine kimsenüñ
Ger ḥarāretten ḥumār-ile ola mey-ḥ^vāreler
5. Çün şifāda ölmek imiş derd-i ‘ışkuñ çāresi
Şanma ‘āşıqlar **Rızāyī** olalar bī-çāreler

36.2

NAZĪRE-İ BĀĶĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Cāmuñ eṭrāfin kaçan kim seyr éder āvāreler
Çarḥ-ı mīnā-fāmı gūyā devr éder seyyāreler
2. Sen meh-i bedrūñ ziyāsın vérmek olmaz ‘āleme
İttifāķī bir yere cem‘ olsalar meh-pāreler
- 3 Yazamaz ebrūlaruñ rāsına beñzer bir hilāl
Māh-ı tābān bunca yıllardur mişālin қaralar
4. Bir қul oğlı āfetüñ kūyında қaldı cān u dil
Қapuya çıқmaz görünmez n’eylesün bī-çāreler
5. Şāh-bāz-ı tab‘umuñ pervāzın urmaz kimseler
Çāre ey **Bāķī** hemān oldur öñince varalar

37

ĠAZEL-İ RIZĀYĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Şevķ-i gül-nār-ı ruḥuñla yaқdı eczāsın hezār
Şanma uçmışdur külin göge şavurdı rūzgār
2. Ayağı elden қoma el üzre tut ḥürmetler ét
‘Iyş u nūşuñ başa varsun dirseñ ola pāyidār
- 3 Boynu bağlu қuluñ olmışdur görüp lü’lü’ dişüñ
N’ola ey şeh saña lāle olsa dürr-i şāh-vār
4. Degmede girmez ele bir gevher-i nā-yābdur
Ḥātem-i la‘lüñ n’ola él içre bulsa i‘tibār

5. Gerçi hāk oldum **Rızāyī** eşiginde kōrkaram
Hātır-ı dil-dāra ére rūzgār-ile ğubār

37.1

NAZĪRE-İ EMRĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Kūhdan bu āh-ı pür-süz ile eylersem ğüzār
Şu olup hārā éde hārā gibi mevc āşikār
2. Saña mihr édenler étdiler 'adāvet haṭṭuña
Gördiler var āyineñde ol siyeh-rūdan ğubār
3. Bāddan sille yémiş zūlf-i nigār için meger
Bāğda gördüm yaturdı kıvrılup zūlf-i nigār
4. Mihr ü encüm şanma āhum yaqdı çarḥ evrāķını
Evvelinden şu'le peydā oldu soñında şerār
5. Şāh-ı gül dik geldi beñzer kadd-i yāra **Emriyā**
Kōluna anuñ bıcaķ şancup siyāset étdi hār

37.2

NAZĪRE-İ MECDĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Kālmadı 'aqlum perīşān étdüğine anı yār
Oldı ol şāha esīr alınmadı şabr u kārār
2. Ter düşe dérdüm aña öykündügi-çün baḥrlar
Bunda çokluk nesne yoķdur dédi çeşm-i eşk-bār
3. Yanar oda girüben şevķüñle dil bī-iḥtiyār
Yérini ey şem'-ruḥ od eyledi pervāne-vār
4. Kulle-i gerdün diyār-ı ğamda bir kühsārdur
Encüm-ile kehkeşān pür-āb-ile bir cūybār
5. Gül gibi cām-ı şarāb-ile getürmüş çeşmine
Būlbūl olmış söz degürmez kimseye **Mecdī**-i zār

37.3

NAZĪRE-İ VĀLĪHĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Ger baña mektüb-ı dūr-bāruñ gelürse ey nigār
Ġonca-i zanbağ gibi başumda anuñ yeri var
2. Şem'-i hüsnüñi söyünmez şanma bād-ı āhdan
Çok çerāğ étmiş-dürür ber-bād ey meh rüzgār
3. Ağız açmazdı dilā katline ben dil-ħastenüñ
Ağzına dil şokmayaydı zahmumuñ peykān-ı yār
4. Kendüñi cem' eyle ey dil-i şābit ol 'ummān-veş
Cūylar gibi yatar olduñ cihānda bī-ķarār
5. Öl diril nār-ı derūnuñla tenüñ ħākister ét
Tāze cān bulmağ dilerseñ **Vālihī** ķuķnūs-vār

37.4

NAZĪRE-İ 'ĀŞIK

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Şubħ-dem bād-ı seħer ile dimāğum müşğ-bār
Sünbül-i ruħsār-ı yār olmuş meger kim tāze mār
2. Gülşen-i sīne ħayāl-i sünbül-i cānān-ile
Bir gülistāndur tolu şeb-bū ile zülf-i nigār
3. Şām-ı hicrānuñda olur dūd-ı āhum pūr-şerer
Kim şeb-i rüze ķanādīl-ile zeyn olur menār
4. Ĥār-ı nā-maħremle n'eylersün déyü ķaşr-ı güli
Géce şebnem taşladı şanma şüküfe jāle-bār
5. Ĥūblar teşhīrine 'Āşik mücerreb görmedüm
Sīm ü zer gibi gerek ammā hezār-ender-hezār

37.5

NAZĪRE-İ FEVRĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Māh-ı nev çakmağı kibriti şihāb encüm şerār
Çarħ evet yine çerāğ-ı mihrini benden yaķar

2. Mescide gelmez d y  heng meyi terk eyles n
Ey m 'ezz n ehl-i meclisden ha ibe kim uyar
- 3 D r-ı z lf-i y ra diller  oy le ber-d r oldu kim
Kıldılar Man ur-ı Hall c' u n y rin d ny da dar
4.  p l p  o ma -i und r ol deh n [u] ol miy n
Ehline lu f eylesen  yok demese n c n ne-v r
5.  u'le-i  hum deg l  st mde **Fevri** g rinen
 em'-ve  derd-i ma abbetle ba umda od yanar

38

GAZEL-İ RIZ Y 

F 'il t n f 'il t n f 'il t n f 'il n

1. Burc-ı h sn  zre ruh-ı h r idi kim p r-t bdur
 e me-i mihr ile  ulanmı  g l-i s r- bdur
2. S nede yer yer olan  anma elif ey z lf[i] l m
S z-ı 'ı k   alma a her biri bir m zr bdur
- 3 K pusından ol  eh n bir p re h k al ey  ab 
K hl i un al git  if h n'a ki g yet y bdur
4. Secde-i  ukr eyled m iz n tozun buldum hem n
Ey hil l-ebr  na'al en na  [1]  an mihr bdur
5. H k-ı r hu n  zre kend mden d ner  anma beni
Na'l en na  sı **Riz yi**'yi  eker  ull bdur

38.1

NAZ RE-İ MECD 

F 'il t n f 'il t n f 'il t n f 'il n

1.  e m-i mi net-d de-i '  ık ki p r-h n- bdur
'I k g lz rında yanmı  bir g l-i s r- bdur
2. Mu rib  bezm-i bel da   met-i ham-ge temi
 eng gibi  alma a n hunlarum m zr bdur
- 3 Cism-i s m ninde n fi ol d r-i yek-d nen n
Fi'l-me el Ba r-ı Sefid i inde bir gird bdur
4. G nca i re j led r g y  deh nu da sen n
Ya d -n m olmı   adefde bir d r-i n -y bdur

5. Çeşm-i giryān u dil-i zār u ten-i şad-çāk-ile
Bāğ-ı 'ışka **Mecdi**-i ser-geşte bir dölābdur

38.2

NAZĪRE-İ FİRDEVSĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Tal'atūnden dilberā dil 'ālemi pür-tābdur
Vechi var yüzüñe dērsem mihr-i 'ālem-tābdur
2. Tāli'üm yoğ kim görem h^vāb içre bārī rūyuñı
Dīde-i baht-ı günūdum gerçi kim pür-h^vābdur
- 3 Her ne deñlü aradum hergiz nişānın buldum
Var-ise cānā dehānuñ gevher-i nā-yābdur
4. Nīme nīme eyleyüp ğamzeyle göñlüm pāreler
Çeşmüñe ey şūh n'ola dēr-isem kaşşābdur
5. İti ol vërme cihāna eşigin **Firdevsiyā**
Ol şehüñ maqbūli olmağa bu da bir bābdur

39

ĠAZEL-İ MECDĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Ter düşüp 'aşıklaruñ eşki girībānın alur
Silküp atup yaqasın kırtarsa dāmānın alur
2. Zülfüñüñ dīvānesidür dil ne borcu var kim
Tavq-ı zencīr-i cünün anuñ girībānın alur
- 3 Leblerüñ ağızumda-y-iken ayırup benden seni
Tīğüñ üstine turup ben hastenüñ cānın alur
4. Gerçi çaldı zaħmumuñ kanın yüzine hañçeri
Ol şeh-i hūnī kıomaz āħir anuñ kanın alur
5. Ağız açdılar dil-i **Mecdi**'deki peykānuña
Kim yéyüp anuñ etin her yara bir yanın alur

39.1

NAZĪRE-İ DĀNİŞĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Her kaçan hāk-i tenümde yār peykānın alur
Çoparur ben nā-tüvānuñ yüregin cānın alur
2. Zülf-i müşgīn[i] perīşān étdüg-içün şarmaşup
Geh girībānın nigāruñ gāh dāmānın alur
- 3 Ben nice teşbīh édem bu luţf-ile mihri saña
Kim mehe vérdüğini vér déyü bir yanın alur
4. Gerçi la'li қanuma girdi içerken yār līk
Aradan anı silüp ben bī-kesüñ қanın alur
5. Bir içim şuyı dirīğ eyler dil-i pür-süzdan
Dānişī қomaz tenümde yār peykānın alur

39.2

NAZĪRE-İ 'UBEYDĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Bülbülüñ қanına girüp al-ile cānın alur
Jāle anuñ-çün gül-i bāğuñ girībānın alur
2. Saña cānum déyüp ayrılmazsa yanuñdan 'adū
Ayırup andan seni 'uşşāқ anuñ cānın alur
- 3 Atduğuñ tīr қanğı giryānuñ girerse қanına
Seyl-i eşki anı ğarқ édüp anuñ қanın alur
4. Hāk éder üftādesin gerçi o mest-i cām-ı nāz
Çorқarın bir gün bulup yol üzre dāmānın alur
5. Öykünürse rüy-ı pür-envārına déyü kūsūf
Ey '**Ubeydī** āfitābuñ gökde bir yanın alur

39.3

NAZĪRE-İ NĪHĀNĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. 'Āşıқuñ her kim ki būs-ı la'l-i cānānın alur
Zulm édüp ol derd-mendüñ göz göre cānın alur

2. Ehl-i dil anın bulup dmn-1 gerdnda seer
Mihr anu tgyle ggsin k dp anın alur
- 3 Tz ol erbb-1 ‘iu baını var kes dy
Tguu ey h-1 devrn ar bir yanın alur
4. ldrp ulların alursa veblin boynına
Ol eh-i hsnun ıymetde girbnn alur
5. Ol gle rudgi gibi **Nihn**’nn eli
Hr-1 frat glen-i ‘lemde dmnn alur

39.4

NAZRE- RIZY

F ‘iltn f ‘iltn f ‘iltn f ‘iln

1. Dest-i gm vre-i ‘iu girbnn alur
Yaasuz or py-ml eyler de dmnn alur
2. urı yere dkme anın yaın alma ‘u
Yerde omaz ar mihr-ile anu anın alur
- 3 Nr-1 gm bryn dy nql-i meclis eyleyp
‘un omaz etin yer f bir yanın alur
4. Degmesin alup nicesin ırmaa meclisde yr
Snem a dy abasınn girbnn alur
5. Ey **Rizy** bdesi ‘iu ‘aceb attlm
Bezm-i gmda ienn ‘qlın degl cnn alur

39.5

NAZRE- ‘IZR

F ‘iltn f ‘iltn f ‘iltn f ‘iln

1. Ol kemn-ebri ne dem destine peyknn alur
Gnlini alup ele ‘i ehlinn cnn alur
2. fitbum av-1 smnn uurladı dy
Her gee mh-1 nevnhm girbnn alur
- 3 ‘I-1 rn’ e mu‘vin olalı ayrılmayp
Bstn’un Kh-ken destine dmnn alur
4. Gl degldr hn-1 blbldr aılan glene
Neter-i hr-ile faad-1 az anın alur

5. Böyle feryād édelüm déyü **‘İzārī** derd-ile
Bī-sütünüñ Kūh-ken tīşeyle bir yanın alur

39.6

NAZĪRE-İ VĀLĪHĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Sīneden kim yār hūn-ālūd peykānın alur
Ehl-i ‘ışķuñ ğonca-i bāğ-ı dil u cānın alur
2. Nūr uğurladuñ déyü ol mihr-i ‘ālem-tābdan
Her géce pervāneler şem‘üñ girībānın alur
3. Vaşf-ı müjgān-ı nigārı tīz taħrīr ét déyü
Tīğ tırmaz hānenüñ her laħza bir yanın alur
4. Ey meh aġyār-ile sen aħşamlasañ h^vāb-ı ecel
Ben za‘īf u nā-tüvānuñ çeşm-i giryānın alur
5. Nağd-i cānı yāra teslīm ét déyü tīğ-ı ecel
Vālihī ben ‘āşık-ı dil-ħastenüñ cānın alur

39.7

NAZĪRE-İ REF‘Ī

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Ol kemān-ebürü cigerden gerçi peykānın alur
Destini ķana şokup ben bī-dilüñ cānın alur
2. Ķanġı cānsuzdur yoluñda olmayan göster déyü
Daķılup yanına yāruñ tīğı bir yanın alur
3. Gel beni daħı ilet kūyına déyü ‘āşıküñ
Ağlayup tıfl-ı yetīm [tek] eşki dāmānın alur
4. Teşne-leb ķan ağladup öldürdüğü-çün ‘āşıkı
Şaħne-i ħaţtuñ ruħ-ı alüñ tutup ķanın alur
5. Ol gülüñ fāş eyledüñ bülbüllere rāzın déyü
Ķonca-i bāġuñ şabā **Ref‘ī** girībānın alur

NAZĪRE-İ AHDĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Öldürüp ben hasteyi ağyar cānānın alur
Haḡ budur şeytānluḡ eyler tırılmaz ĩmānın alur
2. Geldi cānum ağzuma şununca la'lin ol tabīb
Ḳorḡarum nā-geh çeküp ben hastenüñ cānın alur
3. Kūy-ı Leylā'ya çeker Mecnūn'ı tırılmaz itleri
Şanma bunda niye geldüñ déyü dāmānın alur
4. Dāmen-i gerdūnda ey meh-rū şafaḡ şanma seher
Hıñk-i çarḡuñ neşter-i mihr-i felek ḡanın alur
5. Reng u bū uğurladuñ déyü öñinden ḡoncanuñ
Bād tırılmaz yaḡalar '**Ahdī** girībānın alur

GAZEL-İ RŪḤĪ-İ ŒEYDĀ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Ruḡ-ı rengīnūñe berg-i ḡül-i ḡandān dērler
Ḳad-i mevzūnuñ için serv-i ḡırāmān dērler
2. Aḡıdur yaşını ḡözler ser-i kuyūñda seni
Serv-i nāzum buña da dīde-i giryān dērler
3. Baḡr-ı eşḡüm aña ḡālib dédigüm işidicek
ḡayli āzürde-dil olmış buña 'ummān dērler
4. Saña benümle ne dērler déyicek dédi o māh
Sevmiş ol ḡūni[yi] bu āfet-i devrān dērler
5. N'ola şayd eyler-isem āl-ile ol serv-ḡadi
Ne şanursun baña da **Rūḡi-i** fettān dērler

NAZĪRE-İ BĀḲĪ-İ BĪ-DEVĀ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Eşḡüñ ḡākine ser-çeşme-i ḡayvān dērler
Ḳapuña maḡla'-ı ḡūrşīd-i dıraḡşān dērler

2. Zülfüñüñ dest-resin tıydu meger ruħlarıña
Bāğda sünbülün aħvāli perīṣān dەرler
- 3 Hānçer-i ğamze-i bürrānuña tığ-ı Hāyder
Şafha-i ‘ārızuña muşhaf-ı ‘Oşmān dەرler
4. Kimlerün rüşen éder menzilin āyā bilsem
Géceler seyre çıkar ol meh-i tābān dەرler
5. Gözlerüm yaşı dile vέρdi fenā ey **Bākī**
‘Ālemi ğarķ éder ol baħr-ı firāvān dەرler

40.2

NAZĪRE-İ ŞĀNĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Hūblar hayline cānā seni sulţān dەرler
Melik-i Mışr-ı hüsün Yūsuf-ı Ken‘ān dەرler
2. Leb-i yāķūtuña ‘āşık iki bendeñ vardur
Birinün cevher adı birine mercān dەرler
- 3 Girmesün kıana kırup ehl-i dili ğamzelerün
Kātil olanı tutar kıanda ise kıan dەرler
4. Ey meh-i burc-ı hüsün kūyuñı her ğün tolaşur
‘Āşık olmış ruħuña mihr-i dıraħşān dەرler
5. Sīneye çekdüğ-içün hūbları **Rūhī** gibi
Laķab-ı **Şāni**’ye bu halk-ı cihān cān dەرler

40.3

NAZĪRE-İ MİŞĀLĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Söze gelse lebüñe ğonca-i ħandān dەرler
Yürüseñ kāmētüñe serv-i ħırāmān dەرler
2. Gözine sürdüğ-içün iki gözüm ehl-i nażar
Ayağün toprağına sürme-i a’yān dەرler
- 3 Üzerinde dەرilen şanma ħabāb-ı āli
Cām-ı mey bir kez öpünce lebüñi kıan dەرler
4. ‘Işķ destārını şardı baña dellāl-ı fenā
Līk ey h’āce añun şoñ ucı hicrān dەرler

5. Ey **Miṣālī** ḥaṭı eñ sonra yaḳar ḥātıruñı
Cümle ‘ālem bozanuñ soñını vīrān dەرler

40.4

NAZĪRE-İ ‘AHDĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Lāle-ḥadler ruḥuña reşk-i gülistān dەرler
Var bülbüllerüñ ey gonca hezārān dەرler
2. Yéridür nāmuñı dībāce-i nazma yazsam
Saña çün ad-ile ser-defter-i ḥübān dەرler
3. Nesh kıldı ḥaṭ-ı Yāḳūt’ı ḥaṭuñ kilik-i ḳazā
Yazmamış böyle muḥaḳḳaḳ ḥaṭ-ı reyḥān dەرler
4. Hızr olup la‘lüne gelse beni irgürse n’ola
Ḥaṭuña rāh-ber-i çeşme-i ḥayvān dەرler
5. Ḳullaruñ ḥayline ḳul olsa n’ola ‘**Ahdi** şehā
Çün ḳapuñ ḳullarını ‘āleme sulṭān dەرler

40.5

NAZĪRE-İ EMRĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Yüzüñe gül lebüñe gonca-i ḥandān dەرler
Kār bülbül gibi ‘uşşāḳuñuñ efgān dەرler
2. Dōstum Hızr déyenler ḥaṭ-ı rūḥ-efzāña
Leb-i cān-baḥşuña ser-çeşme-i ḥayvān dەرler
3. Hecr-i ḥālüñ elemin çekse n’ola merdüm-i çeşm
Ki belāya müteḥammil-durur insān dەرler
4. Mey ü maḥbūbdan i‘rāzuñı zāhid göricek
Ḥāl-i zevḳine bilür ol ḥar-ı nādān dەرler
5. Şive vü nāzına aldanma şaḳın ey Emrī
Çeşm-i şūḥı gibi ol āfeti fettān dەرler

40.6

NAZĪRE-İ ŞĀBİRĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Zülf-i hōş-būyuñ-içün gerçi ki reyḥān dەرler
Sünbül-i bāğ aña ḥayli perişān dەرler
2. Rūḥı yok şüret-i çini nice teşbīh édem
Çün o Īsā-deme başdan ayağa cān dەرler
3. Kişver-i ḥüsne berāt-ı ebedîdür rüyuñ
Ḥaṭ-ı müşgīn-ile kaşuñ aña 'unvān dەرler
4. Elde ḥālūñ kalıcağ kabzası yanında gören
Ḥūni 'āşıkdur o bir kaṭre siyeh kan dەرler
5. Zār édüp Şābiri'yi hemdem-i zāğ olma şağın
Bülbülüñ inledügi gonca-i ḥandān dەرler

40.7

NAZĪRE-İ SELMĀN

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Ruḥ-ı renginüñi berg-i gül-i ḥandān dەرler
Ayağūñ toprağına kühl-i Şıfāhān dەرler
2. 'Āşıkuñ derdine dermān leb-i cān-baḥşuñdur
Bendeyin ben anı kim çeşme-i ḥayvān dەرler
3. Āl-ile kimsede cem'iyet-i ḥāṭır komadı
Ol sebebden ruḥına zülf-i perişān dەرler
4. N'ola yanup yağılup derd-ile giryān olsam
Ḥüblar nār-ı gama göz göre giryān dەرler
5. Bu ḥayālātı düşünde daḥı görmedi Kemāl
Bendeñe pādişehüm ad-ile **Selmān** dەرler

40.8

NAZĪRE-İ RUMŪZĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Dişüñe dür lebüñe la'l-i Bedaḥşān dەرler
Cevher-i pāküñe başdan ayağa cān dەرler

2. Künc-i ğamda n'ola Ya'ķüb dénirse baňa çün
Mıřr-ı ğüsn içre saňa Yūsuf-ı Ken'an dérler
- 3 Ehl-i meclis eli altında iken sāğar-ı mey
Sāķiyā birkez öpünce lebüñi ğan dérler
4. Yarın ağyār-ile görmekten ise cānānı
Ĝam-ı hecr-ile bugün ölmegi āsān dérler
5. Zülfüñ āşüftesi olalı **Rumūzī** ğuluña
'Āşık-ı şifte-i bī-ser ü sāmān dérler

40.9

NAZĪRE-İ ĞÜSREV

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Cismüñe rūĥ-ı muşavver lebüñe cān dérler
La'l-i cān-baĥşuñ için çeşme-i ğayvān dérler
2. Ehl-i ğikmet añıcaĥ leblerüñ ey rūĥ-ı revān
Biri 'İsī-i zamān birine Loĥmān dérler
- 3 Eşĥ-i ğününüme öykündüĝ-içün deryālar
Ĝāzabından ğüzelüm dīdelerüm ğan dérler
4. Ben nice fūrĥat-ile girye vü āĥ étmeyeyin
Ğalk-ı 'ālem gözümüñ yaşına bārān dérler
5. Nazm édelden berü evşāfuñı ey ğüsn-i ğasen
Cümle vaşşāf-ı cihān **Ğüsrev**'e Ğassān dérler

40.10

NAZĪRE-İ ŞADRĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Leb-i şīrīnūñe ey rūĥ-ı revān cān dérler
Zekānuñ çāhına ser-çeşme-i ğayvān dérler
2. Mācerāsın ğam-ı la'lüñle görenler gözümüñ
Ĝöreyin çok yaşasun dīde-i giryān dérler
- 3 Leb-i ğelvāsın o şīrīn-dehenüm luţfindan
Baňa 'ahd étmiş-idi şimdi peşīmān dérler
4. Eşĥ-i ğününümüñ üstinde degül al-i ğabāb
Merdüm-i dīde görünce ruĥuñı ğan dérler

5. Dil ü cān milketine fitne bıraķdı bir beg
Nām-ile **Şadri** aña Rūhi-i fettān dەرler

40.11

NAZĪRE-İ ŐĀNĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Haķ-ı ruhsār-ı ‘araķ-rġzũñe reyĥān dەرler
Leb-i rengġnũñ iķũn ġonca-i ĥandān dەرler
2. Gördi sũz-ı dil-i bũryānumı bezmũñde kebāb
Āteş-i ġamla ĥicābından olup ķan dەرler
3. Ğamzeñũñ siĥr-ile cān alduġın inkār étme
Bilürüz nergis-i cādũña ne fettān dەرler
4. Ĥam-ı ġġsũña dolaşmış gibi bād-ı āhum
Zũlfũñũñ ĥatırını ĥayli perġşān dەرler
5. Şi‘r ü inşā démeden fāriġ olurduķ ammā
Őāniyā n’eyleyelũm ĥāşılı yārān dەرler

41

ĞAZEL-İ RIZĀYĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Nāme-i hecr-i nigāra rũy-ı zerdũm ĥal ķeker
Gözyaşından cũy-ı eşķũm sġmden cedvel ķeker
2. ‘Ārif ol insān-ı kāmil ol yũki boynuñdan ır
Bār-ı dehri ĥar faķġh ü vā‘iz-i echel ķeker
3. Rũy-ı zerrġnũm delelden eşķ-i tġz-i-āb-reviş
Sġm-keşdür merdũm-i ķeşm[ũm] dem-ā-dem tel ķeker
4. Dest-res bulan sũrũr-āmġzcām-ı miĥnete
‘Işķ ayaġını ķekũp devrān-ı ġamdan el ķeker
5. Eyledũm ben bġ-ser ü pā tġrine baġrum hedef
Ey **Rizāyġ** şanma ķaşı yāsın añun el ķeker

41.1

NAZİRE-İ 'İZĀRĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Ol mihir-gün nāme yazsa şa'ş'a zer hal çeker
Meh devātından şihāb aña gümüş cedvel çeker
2. Gülşen-i dehr içre almaz hūblar ayağını
Bār-ı kayd-ı bāğdan şimşād-veş kim el çeker
3. Şāh-ı 'ışkam Ka'be-i kūyına çeksem maḥmili
Āteş-i āhum öñümce her géce meş'al çeker
4. Olmadı cām-ı leb-i Leylā'yı çekmek çün naşīb
Ḳays-ı pür-ğam yine Mecnūnlı-durur Nevfel çeker
5. Sen çekersün yār derdi devr-i cevri dilberi
Cām-ı la'l-i sākıyi dā'im 'İZĀRĪ el çeker

42

ĠAZEL-İ EMRĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Tāb-ı mülden gerçi rüyuñ kırmızı gül taḳınur
'Aks-i ruḥsāruñ gülinden şāhid-i mül taḳınur
2. Dér müneccim mihr şimdi sünbüle burcındadır
Her kaçan ol āfitābı görse sünbül taḳınur
3. Od düşer pervānenüñ cānına çün meclisde şem'
Ṭās-ı tāqyā üstine altun ḳaranfül taḳınur
4. Bülbül-i cān dut kim öldi bāğ-ı kūyında bugün
Çeşm-i şayyādını gördüm perr-i bülbül taḳınur
5. Ol güle **Emrī** ḳulaḳdan 'āşık étmişdür beni
Güşı kim bāğ-ı cemāl içinde aḳ gül taḳınur

42.1

NAZİRE-İ MECDĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Bāğ ḥüsn-i ḥadd [ü] ḥaṭṭuñdan kızıl gül taḳınur
Her ne dem gonca dehānuñ şāhid-i mül taḳınur

2. Meh degül ʔarf-ı şafağda belki çarḥ-ı pīre-zen
Al çenber üstine bir dāne aḡ gül ʔaḡınur
- 3 Bir yalıñ yüzlü nigār-ı sāḥiridür şem‘ kim
Düddan destār-ı sürḥı üzre sünbül ʔaḡınur
4. Kirpügümden sāyil-i eşküm alup destine çüp
Dīde-i gam-dīdeden yanına keçkül ʔaḡınur
5. Gülşen-i sīnemde eṭfāl-i sirişküm **Mecdiyā**
Penbe-i pür-ḥün-ı dāğumdan ʔaranfül ʔaḡınur

43

GAZEL-İ NİŞĀNĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Dil varup üstād-ı ‘ıṣṣa ṭavr-ı hicrān öğrenür
Mübtelādur n’eylesün bī-çāre dermān öğrenür
2. ʔatlanur cān-ı belā-keş her ne cins olsa belā
Yolına cānānumuñ cān vérmek āsān öğrenür
- 3 Hıvāce-i siḥr ü füsündur gamze-i gammāz-ı yār
Her ne nāz u şīve olsa çeşm-i fettān öğrenür
4. Bāğ u gülşen seyrine ‘āşık ḥarīş olduğı bu
Bülbül-i nālānı diñler süz u efgān öğrenür
5. ʔalb-i dilberden **Nişānī** zerre mihr umma recā
Pīşe-verdür ḥüb-rūlar cevri-i devrān öğrenür

43.1

NAZĪRE-İ ‘AHDĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Dil uyup çeng-i gāma ney gibi efgān öğrenür
Bī-nevādur derdine var ise dermān öğrenür
2. Barmağın başmış ḥaṭ-ı ḥaddine zülf-i ser-keşi
Rūm’a gelmiş Hindu’dur güyā ki ʔur’ān öğrenür
- 3 Hāli ol şāhuñ gelüp dīvān-ı ḥüsne gamzeden
Bir Ḥabeş sultānidur āyīnü erkān öğrenür
4. Dil dehānuñ fikr édüp zülf-i girih-gīrūñ açar
Bir mu‘ammāyī-durur güyā şebistān öğrenür

5. Her sözüm bir gülsitān vaşf-ı ruḥında ‘**Ahdiyā**
Gül gibi şî‘rüm okur her kim Gülistān öğrenür

44

ĠAZEL-İ ‘ĀŞIK

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Şanmañuz ağlar müselmān ḥālūme kāfir güler
Kāfir ağlar böyle ḳalursam baña itler güler
2. N’ola gülssem āḥiretde dünyede çok ağladum
Düşde ağlayan kişi uyanıcaḳ dērler güler
- 3 Eyle rüsvāy eyledi ‘ışḳuñ beni ‘ālemde kim
Baña güler şanuram ‘ālemde görsem her güler
4. Diş şırtmaz ağız açmaz ḡonca gibi baña yār
Şalınur gül gibi ammā ḥār-ile oynar güler
5. Bağdan gitmez bahār u dīde mīr-i ‘āşıḳān
‘İşḳuñı ‘**Āşık** da terk étmez gehī ağlar güler

44.1

NAZĪRE-İ RIZĀYĪ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Görse giryem derd-ile aḡyār ḥazḳ eyler güler
Niçe ağlamayayın kim ḥālūme itler güler
2. Devr-i la‘lūñde kimin ḥayrān kimin ser-mest édüp
Sāḳiyā lāyık mıdur ben ağların eller güler
- 3 Ol gül-i ḥandāna bilmem nice ḥālüm ağlayam
Ser-güzeştüm ḡuş ḳılmaz şīveye başlar güler
4. Bezm-i ‘ışḳuñ ne ‘aceb sūzı ne şevḳi var kim
Şem‘-i meclis bir nefes diñlenmeyüp ağlar güler
5. Şām-ı ḡamda ḡün geçürdüm rüz-ı şādī görmedüm
Gerçi düşünde **Rızāyī** ağlayan dērler güler

ĠAZEL-İ REVĀNĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Gün gibi sāğarı niçün kıoya elden şā‘ir
HĪç anuñ altun adı vara ola mı bākır
2. Yine dil şġşesini seng-i cefā-y-ile şıduñ
Nice olurdı ara yérde gözedilse hġtır
3. Çünkü ‘uşşāķa cehennem gibidür fūrķat-i yār
Bu müselmānlaruñ od étme yérin hey kāfir
4. N’eyledüm ġamze-i dil-dūzuña ey şūġ-ı cihān
Ki beni şġşlere şancar tıruban ikide bir
5. Nice rām olmaya nazmuña perġ-peykerler
Sözleruñ sihr **Revānġ** kalemüñ bir sāġir

45.1

NAZĪRE-İ MġŞĀLĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Geçdi tġruñ gözini açup olunca nāzır
Zahm-ı sġnem añup ol demleri dahı acır
2. Şem‘-veş kāz-ı ġamuñ kesdi dil-i sūzānı
‘Arz-ı hāle n’ola olursa zebānum ķāşır
3. Şāġ-ı gül yakdı ġam-ı ġaddüñ-ile ķolına dāġ
Gül-i ġamrā degül üstinde bitüpdür nāşır
4. Çıķuban kürsiye va‘iz yine feryād eyler
Var-ise bār-ı riyā ol ġara geldi ağır
5. Söz götürmez dehen-i tengi ķatı nāzükdür
Ey **Mġşālġ** nice vaşf eyleye anı şā‘ir

45.2

NAZĪRE-İ ‘AHDĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Genc-i hüsnine o gün yüzlünüñ oldu nāzır
Akķesi olsa n’ola merdüm-i ķeşmüñ vāfir

2. Bendesin söger-iken baña mı dërsün dér-istem
Saña kim söyledi dér hışm éder ol şeh kaçır
- 3 Çekdi leşker yürüdi geldi haıuñ Rüm'a řehā
Mülk-i İslām'ı meded kapladı haylī kāfir
4. 'Ārız u kaçı degül étmege teshīr-i kulüb
Kodı na'l āteře sihr édüp o çeşm-i sāhir
5. Sözlere vaşf-ı miyānuñla ser-i zülfüñdür
Kanı 'Ahdī gibi bir ince vü nāzük řā'ir

45.3

NAZİRE-İ ĞİYĀŞİ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Fitne fenninde ser-i zülfüñ olaldan māhir
Nakd-i ĩmānumı kem kıldı benüm ol sāhir
2. Dil ü dīdemde qarār étđi hayāl-i haı-ı yār
Hızır'dur olsa n'ola qurıda yaşda hāzır
3. Leb ü haddüñle gözüm yaşına dāğ-ı dilüme
şem'üñ özi göyünür sāgaruñ içi acır
4. Elüñe alduñ-ise hançer-i hün-āřāmı
Saña kim dédi cihānı yüri uçdan uca kır
5. Ey Ğiyāřı o şanem vara müselmān ola mı
Gözleri dīni qara zülfi ise bir kāfir

46

ĞAZEL-İ 'AHDİ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Kime varursa vefā eyler aña yār şanur
Baña geldükçe cefālar éder ađyār şanur
2. şorsam ağzından añun ince miyānı haberin
Baña yoğdan gelür ol bir ğaraşum var şanur
3. řekkerīn la'li-y-ile haıı-ı ğubārın ğoricek
řen olur dil řeker-ālūd anı esrār řanur
4. Cān vérir büy-ı vefāsına gülüñ bülbül anı
Yüzine bir güle baqmağla vefā-dār şanur

5. Göñlin alup gele cevır eyleme hñbñn içre
Saña meyl eyledi ‘**Ahdî** seni dildâr şanur

46.1

NAZİRE-İ EMRİ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Dīde mir’āt-ı ‘izāruñ gül-i gülzār şanur
Anda kirpükleri ‘aksini gözine hār şanur
2. Ne bilür hñlesini merdüm-i ‘ayyārlaruñ
Nā-tüvān gördi göñül çeşmüñi bīmār şanur
3. N’ola derdine cevāb ister-ise ağzuñdan
Kelimātuñ işidür cān dehenüñ var şanur
4. Lāğaram şöyle ki dīvāra tayansam şanemā
Nazar éden yüzüme şüret-i dīvār şanur
5. Dilde şemşīr-i belā sīnede müjgānuñ oğı
Gören **Emrî**’yi şeh-i ‘ışka silahdār şanur

46.2

NAZİRE-İ REF’İ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Ol cefā-kārı göñül hayf vefā-dār şanur
Yeltenür vaşl-ı hevāsında anı yār şanur
2. Dīdeme tıfl-ı hayālün niçün ayak başmaz
Şöyle beñzer ki o nā-reste müjem hār şanur
3. Sīneme tīrūñi gönder baña sen gelmez-iseñ
Yazılır hātır-ı mecrūh anı tūmār şanur
4. Merdüm-i dīdelerüm la’lün için cān çekişür
Tıfl-ı eşkümler gören anları oynar şanur
5. Gird-i la’linde gubār-ı hağ-ı sebzın göricek
Ref’iyā küçük tıfl-ı dilüm esrār şanur

GAZEL-İ DĀNİŞĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Her ruḥuñ vaşf édeni şanma söze kâdir olur
Hep Gülistân oḡayanlar déme kim şâ'ir olur
2. Kimisi serv dédi kimisi tûbâ kadüñe
Ben elif dérin aña ey yüz[i] gül söz bir olur
3. La'1 ü yâḡût degül her birisi cāna deger
Ḥaṭ-ı müşgîn ki lebüñde güzelüm zâhir olur
4. Gelmese tañ mı kıyāsa elem-i 'ışḡ-ı nigār
Şād olmaḡ bu cihān içre kişi nâdir olur
5. **Dānişī** āyet-i ḡusnini ayaḡlar yārüñ
Zülf-i Hindü ne 'aceb dīni ḡara kāfir olur

47.1

NAZĪRE-İ RIZĀYĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Mantıḡu'ṡ-tayr-ile bülbül söze mi kâdir olur
Hep Gülistân oḡıyan şanma ki sen şâ'ir olur
2. Secde étmiş o büte ḡomış ayaḡına başın
Görüñe şüfiyi bi'llāhi nice kāfir olur
3. Vaḡf olur göñli evi 'ışḡa olur ḡālī ḡarāb
Gözleri ol şeh-i ḡusnüñ kime kim nāzır olur
4. Ḥōş geḡer ḡāl éder devlet aña istikbāl
Ġāyib olmaz şu ki yanında añun ḡāzır olur
5. Deheni sırrı nihān olmaz açarlar dérdüm
Ey **Rizāyī** göresün ḡaṡtı gelüp zâhir olur

47.2

NAZĪRE-İ 'AHDĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Şeb-i fūrḡatde ḡama her kişi kim şābır olur
Başına gün toḡar anuñ şeb-i ḡam āḡır olur

2. Geçdi eyyām-ı vişālüm déme fūrkat demidür
Böyle qalmaz güzelüm olda geçer āhir olur
- 3 Dilde āyīne nihān étdügi mihr-i ruḥuñı
Yüzine baqsañ añun gün gibi ol zāhir olur
4. Şehr-i ḥüsn içre qatı ser-keş-idi gerçi qaşuñ
Egdi siḥr-ile gözüñ anı ‘aceb sāhir olur
5. ‘**Ahdiyā** ḥayli ḥaṭı tıtdı cemāl-i şehrin
Ḥaḫ’ı setr étdi ‘aceb dīni qara kāfir olur

48

ĠAZEL-İ EMRĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Öykünürse dehenüñde dür-i dendānuña ger
Jāle ey gül göresün goncanuñ ağızına düşer
2. Alurum boynuma zencīr-i cününü ben de
O perī saçlarını boynına alursa eger
- 3 Naqd-i cānı beñi düzdine geñez vérmez idüm
Zülfini boynuma şalar beni añunla boğar
4. Bir ḥayāl ignesidür gamze-i ser-tīz-i nigār
Gözi añunla dil-i ‘aşıqa çok naqş geçer
5. Reh-i ‘ışq içre gelür dīdeme çok yollardan
Emriyā girdi ‘urūqına anuñ ḥün-ı ciger

48.1

NAZĪRE-İ NEV‘Ī

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Bād-ı şubḥ-ile déñüz oynamasun gonca-i ter
Yürek oynamasına uğramasun bülbüller
2. Her biri bağlamalu āteşi dīvāne déyü
Şem‘ pervāneleri dūd-ile zencīre çeker
- 3 Rūzgāruñ işi taḥrīk-i ğubār-ı ğamdur
Eksik olmazsa n’ola āyīne-i dilde keder
4. İderin vaşf-ı ḥaṭuñ nāl göñül nāle şarīr
Buten-i zerd ü nizār ile olup ḥāne-i zer

5. Nev‘iyā kāmēt-i dildāra el érmek olmaz
Bu elem kāküli sevdāsı gibi ‘ömre sürer

48.2

NAZĪRE-İ MECDĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Dilde peykānuñ ucından yeñ-ile baş çıkar
Yeñi başdan yine mecrūhuñ olur cānu ciger
2. Tīğdan geçse n’ola leşker-i haṭṭ-ı yāruñ
Vaḫtsüz olmış-idi tīz biten tīz yéter
3. Hātemi taşladılar ağzuña öykündüg-içün
Kendüye étدی anuñ bağrına kim taş başar
4. Beñzedüp la‘lüñe yārān mezelandi şekeri
Düşdi ağızlarına göresin añı yérler
5. Ruḫ-ı zerd oldı ‘ıyān kanlu sirişküm içre
Mecdiyā kırmızı gülde nitekim ḫurde-i zer

48.3

NAZĪRE-İ VĀLĪHĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Beñzeyelden dür-i dendānuña ey gonca-i ter
Bāğda jāleyi gözle yédiler nergisler
2. Leb-i şīrīnūñ-ile bahşē düşelden cānā
Kendüyi éllerüñ ağızına düşürdi şekker
3. Sāḫiyā la‘lüñi ḫoyup mey içenler āḫir
Bir gün olur ki günāhını bilüp tevbe éder
4. Naḫd-i cān vérmege yolında tereddüd édicek
Tīz vér déyü yanumdan beni dürter ḫançer
5. Çıka ağıyār ile adın yérine déyü o şūḫ
Vālihī dā’im o ḫavf-ile yüregüm oynar

48.4

NAZĪRE-İ FEVRĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Beñzerin kıadd-i nigāra dēyü ey gülbün-i ter
Olma mağrūr şaķın tīz biten tīz yéter
2. Dehen-i dilbere öykünmege kaçd étmiş imiş
Gelün inşāf idelüm piste daķı tar şatar
3. Göñlimi 'āşık-ı dīvāne dēyü almaz-iseñ
Eski 'ayb senüñ ey dilber-i pākīze-nażar
4. Tolanur dehri o māha éremez anuñ-içün
Bād-veş āhuma böyle yéler oñmazdérler
5. Yine ĥāk-i kıademin urdı getürdi yārüñ
Tıprağ uğrusı imiş **Fevrī** gibi bād-ı seķer

48.5

NAZĪRE-İ FĀNĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Çāk édüp gonca yaķasın saña oldu çāker
Öykünelden ruķuña jāle düşüpdür güle ter
2. Oldı nūrānī 'aşā-y-ile güneşderbānuñ
Ĥidmetüñ étmege der-ĥör degül ol bed-aķter
3. Kıılma red sayil-i eşküm kıapuña vardı şehā
Keçküli kefdede ĥabāb étmeg-içün küyuñı cer
4. Dédim az görme yaşum 'aynına almaz baķrı
Dédi kim sāyilümüzdür bilürem ol kemter
5. İtlerüñden utanur **Fānī-i** miskīn zīrā
Ekle kıābil degül anlara bu cism-i lāğar

49

ĠAZEL-İ EMRĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Olalı hem-dem-i sulţān-ı ĥayāl-i ruķ-ı yār
Çöpi çöp üzre kıomaz merdüm-i çeşm-i bīdār

2. Varma ey haṭṭı çemen gülşene kim gonca gibi
Üstüne ağız açar ağız kızıl var hezār
3. Tīḡı yanında nedendür kışa olduḡı dilün
Dér-istem hañçerine dér ki anuñ arķası var
4. Nāfe ḡāk-i kademini başda götürürken anuñ
Zülf-i yāre dér ayaḡuñ tozıyın haṭṭ-ı ḡubār
5. **Emrī** kesmez dilini ölmeyicek démişler
Dil kesilsün anı ben öldüreyin démiş yār

49.1

NAZİRE-İ ‘UBEYDİ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Mīve-i la‘l-i revān-baḡşuñ umarmış aḡyār
Olmasun bāḡ-ı cihānda göreyin ber-ḡürdār
2. Luṭf édüp kullaruñuñ defterine yazar-iseñ
Dil-i ḡamḡın yazılır ey şeh-i ‘ālī-miḡdār
3. Beñzemez zülf-i siyāhına o māhuñ dēdiler
Ḳara ḡayḡuya batup tañ mı ḡararsa şeh-i tār
4. Ruḡ-ı zerdin görüp ey şeh ḡuluña meyl étdüñ
Reşkden yüzini burtarsa ‘aceb mi dīnār
5. Şol ḡadar nāle ile oldı **‘Ubeydī** hem-dem
Cāndan olmazsa eger zār olur ey dil bī-zār

49.2

NAZİRE-İ ‘İZĀRİ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Girmede silsile-i ‘işķa çü dürr-i şehvār
Depesini delerek katdı ḡaṭāra leb-i yār
2. Sīne şadrına geçerse yéridür nāvekin
Gözini açdı añı gördi bu zaḡm-ı ten-i zār
3. Alımaz zerre-i ḡāk-i rehini çehremden
Ḳurı yére aḡıdur yaşını çeşm-i dür-bār
4. Aldanup bāde seḡer öykünür imiş ruḡına
Dēñ şovuk geçer açılmasun iñende ezḡār

5. Dür-i dendānı peyāmın şadef-i deryādan
Tatlu diller döker almağa ‘**İzārī** enhār

49.3

NAZĪRE-İ MECDĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. İstedüm kim ser-i kūyında édem geşt ü güzār
Öñümi aldı benüm yoluma geldi seg-i yār
2. Saña ‘āşıklugımı halka dérin déd[üm] aña
Be déye n’olsa gerek dédi o demde dil-dār
3. Bağrumuñ başları hecrüñle biñ oldu démege
Ey tabīb-i dil ü cān ‘āşıkuñuñ kaç başı var
4. Hayli itilügi var bulduğın it gibi talar
Hele hırlı kuduracağ degül ancağ agyār
5. Bir ramağ qaldı yétiş **Mecdī**-i bīmāra dédüm
Azacuç canlu-y-imiş dédi o ‘İsī-güftār

49.4

NAZĪRE-İ FİRDEVSĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Yılduzı düşkün olur ‘āşıkuñ ey lāle-‘izār
Dem-be-dem yaş döker-ise n’ola çeşm-i hün-bār
2. Yoğ-durur bencileyin dédi yalıñ yüzlü velī
Utanup yüzi kızardı göricek yüzüñi nār
3. Devr-i hüsñüñde figān étse n’ola ‘āşıklar
Ra’d peydā olur ey gönca-dehen olsa bahār
4. Ne kadar déreseñ olur hıç dükenmez ey dil
Mīve-i Bāğ-ıİrem’dür şanasın buse-i yār
5. Ehl-i ‘irfānı te‘accüb alup Allāh déye
Yār-ı **Firdevsī** o dem kim éde ‘arz-ı dīdār

49.5

NAZİRE-İ CİLDİ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Nağd-i cânla dile sen büseñ édelden ikrār
Cân vérüp cân alıyor āh bu cism-i bīmār
2. Vaşf-ı sīb-i zeķanın ķomam ağızdan déyicek
Dédi şaķın bu sözi ağzuña alma zinhār
- 3 Gerçi ķapduñ dil-i şeydāyı velī hōş tutduñ
Dil-rübālarda yaraşur saña déense dil-dār
4. Būse luţf étmiş-iken şundi meger bir lebini
Vérdi ol 'İsī-nefes mürdesine cân tekrār
5. **Cildī** der-bān-ı şabā hākden çeşmümden
Ķanı bu sürmeyi gözden ķapıcı bir 'ayyār

50

ĶAZEL-İ MUĶİBBİ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Her kaçan ğamze oķın sīneye cânān getürür
Ķaķ budur kim bu benüm derdüme dermān getürür
2. Görse 'ābid şaķuñuñ küfrini zünnār édine
Gebr eger baķsa yüzi nūrına ĩmān getürür
- 3 Bezm-i hūsnode kaçan zülfi gelür 'arızına
Meclise zīnet içün sünbül ü reyħān getürür
4. Hızr eger arayaraķ buldı ise āb-ı hayāt
Pīr-i meyħane keremden anı her ān getürür
5. Ey **MuĶibbī** bu gözüm merdümi ğavvāş gibi
Daluban baħr-ı ğama dürr-ile mercān getürür

50.1

NAZİRE-İ BĀĶİ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Bād şol dem ki ğubār-ı reh-i cânān getürür
Nazar-ı ehl-i dile küħl-ı Şıfāhān getürür

2. Göricek mu‘cize-i naķşını Őuret-ger-i Ćin
Götürüp hāme-sıfat barmağın Īmān getirür
- 3 Ćehresinde lebi yādıyla gelür güyā dil
Őarķdan h‘āce gelüp la‘l-i BedaħŐān getirür
4. EŞk-i ĥasret yüzümüz al éder añduķça lebin
Mey-i gül-gün iĉerüz beñzümüze ķan getirür
5. Zülfi endīŐesine varma Őaķın ey **Baķī**
Anda mecmū‘ ileten ‘aķlı perīŐān getirür

50.2

NAZĪRE-Ī REF‘Ī

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Müylar kim anı ĥāl-i ruĥ-ı cānān getirür
Bir ĤabeŐ tıflı-durur sünbül ü reyĥān getirür
2. Gördi ĥaddüñde meger nūr o kāfir ĉeŐmüñ
Müjeden barmağını ķaldurup Īmān getirür
- 3 Dér gören cepheñ añup ķan dökicek merdüm-i ĉeŐm
Őarķa bir Hindü varup la‘l-i BedaħŐān getirür
4. Mübtelā étse dil ü cān beni bālāña n’ola
Her belāyı kiŐinüñ başına yārān getirür
5. Hecr-i la‘liyle gözümde dökülen ķaĥrelerüñ
Ref‘iyā her biri bir dāne-i mercān getirür

50.3

NAZĪRE-Ī FEVRĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Cām-ı la‘lin kimüñ ağzına ki cānān getirür
Cismine cān getirür ĉehresine ķan getirür
2. Dīde vü dil ĥam-ı dil-dārı ziyāfet édicek
‘Ārifāna biri mey birisi büryān getirür
- 3 Ten ťolı derd ü elem yine ĥamuñ ťālibi dil
Pür iken tekye gör abdālı ki miĥmān getirür
4. Ķanlı yaŐdur dime kim kān-ı ciğerden gözümüñ
Biri yāķüt biri[si] la‘l-i BedaħŐān getirür

5. Diñlese şā'ir-i sâhîr kelimât-ı şâhî
Görüp i'câzını **Fevrî** aña îmân getürür

50.4

NAZĪRE-İ ŞĀBİRĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Bezmîne kim ki gezer bir meh-i tâbân getürür
Gün gibi şu'le vérür şem'-i şebistân getürür
2. Sâhil-i baħr-ı sirişkümde ten-i bî-cānum
Mürdedür şanki kenāra anı 'ummân getürür
3. Āyet-i ħüsnüñi görmiş bu cihân deyrinde
Götürüp barmağını māh-ı nev îmân getürür
4. Ķanımı dökme şafağ-veş beni öldürme kaçup
Āfitābum seni bir gün dönerek Ķan getürür
5. **Şābirî** cümle pesendîde olur 'ālemde
Silk-i nazma şu Ķazel kim anı sulţān getürür

51

ĶAZEL-İ MUĶİBBĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Çeşm-i fettānuñ senüñ her laħza al üstindedür
Zülf-i şeb-rengüñ de her dem Ķîl u Ķāl üstindedür
2. Yüzüñe cānā nice teşbîh édem kim āfitāb
Her gün aħşamlar anı gördüm zevāl üstindedür
3. Gülşen-i ħüsnüñde cānā Ķaddüñ üzre ruħlaruñ
Şanasun güldür açılmış bir nihāl üstindedür
4. Dil ṭabîbisün dédüm bilmez misin aħvālini
Dédi bildüm şimdi ol miskîn ne ħāl üstindedür
5. Ger şorarsañ dōstum ħālin **MuĶibbî** ħastenüñ
Bir nefes Ķaldı yétiş kim intiĶāl üstindedür

51.1
NAZİRE-İ BAKİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Halka halka zülf kim ol haṭṭ u hāl üstindedür
Şekl-i tuğrādur mişāl-i bī-mişāl üstindedür
2. 'Ārız-ı gül-gūnuñ üzre hāl-i fettānuñ senüñ
Fitneden hālī degül her laḥza al üstindedür
3. Naqş-ı hadd-i lāle-reng ol 'arız-ı pākīzede
Berg-i güldür gūyiyā āb-ı zülāl üstindedür
4. 'Aşık-ı bī-çāreler bār-ı belāñ altındadır
Derd-mend üftādeler görseñ ne hāl üstindedür
5. Çarḥ yüz döndürmeden 'ayş ét çemende **Bākīyā**
Sebzeler zībā hevālar i'tidāl üstindedür

51.2
NAZİRE-İ REF'İ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Dér görenler la'lüñüñ k'ol haṭṭ u hāl üstindedür
İki mışra' çeşme-i āb-ı zülāl üstindedür
2. Ehl-i bezmüñ ayağın almağa kaşd eyler müdām
Gör ḥabāb-ı bādeyi her demde al üstindedür
3. Ruḥlarıyla ḳadd-i mevzūnın gören ol nev-resüñ
Dér iki şeftālū bir tāze nihāl üstindedür
4. Mīmdür dérlér ser-i mü olduğı-çün ağzuña
Cīmdür rüyuñdaki zülfüñ celāl üstindedür
5. **Ref'iyā** turma ḥabāb-āsā yūri var cāmı gör
Kim anuñ āb u hevāsı i'tidāl üstindedür

51.3
NAZİRE-İ ŞABİRİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Hāl-i dilber kim leb-i āb-ı zülāl üstindedür
Selsebīl ırmağınuñ gūyā belāl üstindedür

2. Oda düşmiş habbetü's-sevdâda şandum düddür
Âteşin ruhsârda haţtuñ ki hâl üstindedür
- 3 Dilberâ haţ-ı lebün üzre görenler ruĥlaruñ
Dédiler şol noĥtalardur kim mişâl üstindedür
4. Dâne dâne berg-i gülde kaţre-i şebnem-dürür
Her 'araĥ kim cā-be-cā ruhsār-ı al üstindedür
5. **Şābirī** dehrüñ nuĥuşın hâl édüp aldanma kim
Beñzer ol eşkâle fānūs-ı hayâl üstindedür

51.4

NAZĪRE-İ NEV'Ī

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Haţ-ı nev-res kim o la'1-i bī-mişâl üstindedür
Zevrâĥ-ı zevĥ u şafâ āb-ı zülâl üstindedür
2. Vech-i zībâdan şifât-ı luţf u ĥahruñ gösterür
Cīm-i zülfüñ geh cemāl ü geh celâl üstindedür
3. Étmesünler ĥüb-rûlar cāme-i ĥüsni mezād
Kim bahâsın buldı ol nev-res nihâl üstindedür
4. Māh-ı nevdür ĥāmetüm ebr-i belâ altındadır
Gözlerüm şol hāya beñzer kim hilâl üstindedür
5. Haţtuña ĥul olmaĥa Nev'ī elif tek toĥrulup
Ol mişâl-i bī-mişāle imtişâl üstindedür

51.5

NAZĪRE-İ SELMĀN

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Dilberâ bir cīmdür zülfüñ cemāl üstindedür
Ĥaddüñ üzre nündür ĥaşuñ nihâl üstindedür
2. Érmeden şām-ı ecel taĥşîl-i faĥr ét ey göñül
K'āfitāb-ı devlet-i dünyâ zevâl üstindedür
3. Ĥāmet-i bālāsı üzre zülf-i 'anber-bār-ı dost
Bir menār-ı nev-dürür güyâ belâl üstindedür
4. Hâl taĥşîl eylemişdür kâse-i ťanbürdan
Çeng meclisde anuñ-çün ĥîl ü ĥâl üstindedür

5. Nice yıldur künc-i miḥnetde ferāmūş eyledüñ
Şormaduñ bî-çāre **Selmān**'ı ne ḥāl üstindedür

51.6

NAZĪRE-İ ḤÜB

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Gerdiş-i gerdün ki dāyim iḥtilāl üstindedür
Ṭālib-i dünyā-yı dūn yañlış ḥayāl üstindedür
2. Bilmeyüp sırr-ı dehānuñla miyānuñ remzini
Mū-şikāf u ḥurde-dānlar ḳīl u ḳāl üstindedür
3. 'Ārif-iseñ māzī vü müstaḳbel[i] étme şümār
Naḳd-i vaḳti 'ārifüñ zīrāki ḥāl üstindedür
4. Mārdur zülfüñ tolaşmış gülşen eṭrāfın tamām
Mūrdur ḥaṭṭ-ı siyāhuñ şanki māl üstindedür
5. Ey ḳadüñ Ṭübā-yı cennet la'l-i renginüñ senüñ
Ġoncatur açılmadıḳ şan bir nihāl üstindedür

52

ĠAZEL-İ MEYLĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Murğ-ı dil ey yüzi gül kūyuña varmağ ister
Ṭalabur bāl ü peri yoğ-iken uçmağ ister
2. Bir yüzi gül lebi mül saçları sünbül süsen
Lāle gibi yüregi üzre şu kim dāğ ister
3. Virdügi rif'ate ey dil felegüñ aldanma
Seni bir lu'b-ile ol gökden uçurmağ ister
4. Ağladuğum bu ki her dem benüm ol serv-i sehī
Rāh-ı 'ışķında gözüm yaşını ırmağ ister
5. Cān vérür leblerine öpmege yārüñ **Meylī**
Şanmañuz siz anı kim büseyi almağ ister

52.1

NAZĪRE-İ BEHİŞTĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Göricek cān yüzüñi sīneden uçmağ ister
Éricek mevsim-i gül murğ-ı kafes bāğ ister
2. Her seher çeşmine şeb-nem şu seper gülşende
H'ābdan nergis-i maħmūrı uyarmağ ister
3. Dāne-i hālūñ için zūlf-i siyāha tolaşur
Bu gönül murğı tutilmağa meger ağ ister
4. Eşkümü rāha düşürmek dilese n'ola gözüm
Çanluyı āl-ile bir cānibe ırmağ ister
5. 'Ārız u çaddüñedür meyl-i **Behiştī** gerçi
Kimi şubaşılığ ister kimi sancağ ister

52.2

NAZĪRE-İ 'İZĀRĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Tīr-i yār-ile ki dil sīnemi yarmağ ister
Bir yalıñ yüzlü güzel bağrına şarmağ ister
2. Ben nice besleyeyin yārelerüm kim yalıñuz
Bir nice aqça pamuk sīnedeki dāğ ister
3. Ögüp eflāke çıkarursa 'adū aldanma
Seni bir lu'b-ile ol gökden uçurmağ ister
4. Rişteye döndüğümü işidicek nāme-i dōst
Barmağına dolayup sırrımı açmağ ister
5. Murğ-ı dil bend-i cefā vü ğama mu'tād olmuş
Gülşen-i dehre '**İzārī** baķamaz bāğ ister

52.3

NAZĪRE-İ 'AṬĀ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Dem-be-dem gözlerümüñ yaşları aqmağ ister
Yār kūyından anuñ-çün beni ırmağ ister

2. Bükülüp şāh gibi addüm egildügi bu kim
Mīve-i cānumı ol yār oparmağ ister
3. Bir iki dāğ-ile ey lāle geinme‘āşık
O yüzi gül yalıñuz sīnede biñ dāğ ister
4. Devr-i bī-rahmuñ elinden nice an ağlamayam
Beni bir cān-ı ‘azīzümnden ayırmağ ister
5. Ey ‘Aā eşigi kelbi dirilürmiş o raīb
Kendüyi ol ar ögüp göge ıkarmağ ister

53

AZEL-İ MÜSLİMİ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Menzil olmaz ‘āşıa āk-i der-i dilber adar
Ey zihī devlet ki adri ola āk-i der adar
2. Devlet-i dünyāyı n’eyler ‘āşık-ı dīdār olan
az eder bir kez nezāre ılsa dünyālar adar
3. Derd-i ‘ışa eyleme tedbīr zinhār ey tabīb
Dāru-yı dermān mı var ‘ālemde sīm [ü] zer adar
4. ‘ış-ı cān-süz-ile yoğdur bir benüm gibi dağı
üsni bī-hemtāda olmaz sen perī-peyker adar
5. Bende oldu **Müslimī** bir şāh-ı ‘ālī-şāna kim
ulları var her biri Keyhüsrev ü Sencer adar

53.1

NAZİRE-İ NİŞANİ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün

1. Bende²⁴ olmaz saña biñ cān ile ben āker adar
Baña şāh olmaya sen adr-i bülend-ağter adar
2. Yoluña ĩşār için ey dürr-i baqr-ı bī-kerān
ıymetünde sīm-i eşküm oldu deryālar adar

²⁴ Bende : بوزده Y

- 3 Géce külbeñ rüşen étsem hazz éder miydüñ dédi
Ben dédüñ ey gözlerümüñ nürü dünyalar kadar
4. Ser-be-ser ey h^vâce-i dünyā metā‘-ı ‘ālemüñ
Kadri olmaz ‘āşıkuñ yanında hākister kadar
5. Bir shehşāha gulām oldu **Nişānī** kim anuñ
Kullarınıñ kulları var eñ kemi Sencer kadar

54

GAZEL-İ RİZÂYİ

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. Öyküñdi gonca la‘lüñe gülşende gördiler
Süsenler aña her yañadan dil üşürdiler
2. Kıymetlü bir metā‘-idi mey yérđi şüfîler
Bāzār-ı devre koydılar ayağa urdılar
- 3 Düşer yürürdi pāyına tıfl-ı sirişkümü
Eller ayaklayup komadılar düşürdiler
4. Ebkār-ı gonca bize hitāb étmesün déyü
Bülbüllerüñ çemende huzürın uçurdılar
5. Halk-ı cihān **Rızāyī** vücüdüm götürmeyüp
Yok yerden öldürüp beni hayfā göturdiler

54.1

NAZİRE-İ DĀNİŞİ

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. Dişler lebini goncalaruñ jāle gördiler
Üşüp sitāreler anı gökden uçurdılar
2. Peydā olalı hüsn-ile sen lāle-ruhlaruñ
Defterlerini gül gibi ey gonca dürdiler
- 3 Öykündüğine rüyuña ‘özr eyleyüp saña
Şular çemende yüzlerini yere sürdiler
4. Nāzüklüg-ile eyledüm ol āhüyı şikār
Düşmenler aña seg gibi gerçi kim urdılar
5. Beñzer ki sākîler yine sihr étdiler saña
Kim bezm içinde **Dānişī** başuñ çevirdiler

ĠAZEL-İ ‘ULVĪ

Mef‘ülü fā ‘ilātün mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. Kesdügi yar küh-ken eyledi gubār
Meşhürdur ki yar yıķıldıđı gün tozar
2. Dil maħzenini āteş-i ħasret yaķarsa āh
Gencīne-i maħabbet olur ħalka āşikār
3. Bir i‘tibārī ħāl-durur manşıb-ı cihān
‘Āķıl éder mi devlet-i dünyāya i‘ tibār
4. Bī-iħtiyār olup n’ola öpsem ayađuñı
Ĥālāt-ı vuşlat-ile gider elden iħtiyār
5. Sāyeñ degül görinen eyā pertev-i Ĥudā
Düşdi ayađuña ten-i ‘**Ulvī**-i ħāksār

55.1

NAZĪRE-İ [‘UBEYDĪ]

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. Zaħmuñ ki oldı sīnede bir ħüb-ı gül-‘izār
Açdı bıçađuñ anı taķıldıđda ey nigār
2. Kūyuñda seyre çıķmaz o şeh déyicek ‘adū
‘Uşşāk alayı dün bozulup oldı bī-ķarār
3. Ķopup yérinden ol gül-i bāğ-ı leţāfetüm
Baña gelürse başumuñ üstünde yéri var
4. Dédüm bu géce gitmeseñ olmaz mı sevdüğüm
Dédi senüñleyüz baña ol şüh u şīve-kār
5. Dīvānı ile çok sözi var ‘**Ubeydī**’nüñ
Zīrā ki étđi sūz-i dilin ħalka āşikār

55.2

NAZĪRE-İ NEV‘Ī

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. Édüp sirişk-i dīdemi yoluñda cūybār
Çıķma kenāra el çeküp ey serv-i gül-‘izār

2. Bennā-yı kudret ol iki tāk-ı muḳavvesi
Yapmış binā-yı ḥüsnüñi ḳılmağa üstivār
- 3 Zülfüñ yanında rüyuña dil teşne nitekim
Aḥşama ḳarşu āb-ı muşaffāya rüze-dār
4. Eglendürür birez hele dīvāne göñlümi
Gündüz ḥayāl-i rüy u gece fikr-i zülf-i yār
5. **Nev'ī** ḡam-ile mūra dönüpdür ten-i za'if
Bir gün nihān éder beni ḥāk içre rüzgār

55.3

NAZĪRE-İ MECDĪ

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Gözden gelür yaşum yérine sīm-i bī-şümār
Şimdi o merdümüñ gelüri çok ḡnāsı var
2. Künc-i belāda gel baña hem-demlük ét dédüm
N'ola senüñleyüz dédi ol dem ḥayāl-i yār
- 3 Eglenmeyüp geçer dil-i pür-süzdan oḳuñ
Od üzre oturur gibi hīç eylemez ḳarār
4. Nār-ı firāḳa yandı yaḳıldı dil-i 'adū
Ey māh-rū çü faşl-ı dey içre olur niyār
5. Ol bī-naẓīr baḳmadı mir'āta **Mecdiyā**
Hergiz görülmemişdür anuñ gibi bir nigār

55.4

NAZĪRE-İ RİZĀYĪ

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Sünbülli girihlerini çözdü çün nigār
Bir ḥüsn daḡı baḡladı yine o gül-'izār
2. Bāḡ- içre nergisi göre bir çeşm-i şūḥdur
'İbretle gel o cānibe aç 'ayn-ı i'tibār
- 3 Daḡın güzellüḡini cihānı ḳul ét déyü
Boynın ḳulaḡın öpdü nice dürr-i şāh-vār
4. Şāh-ı bahāra çün ḳonuḡ oldu feẓā-yı bāḡ
Ḡonca çemende olsa n'ola nāfe-i Tatar

5. Kūyuñda sāyil olsa **Rızāyī** yaşı ne tañ
Çün kıble semtine aqar elbette cūybār

55.5

NAZĪRE-İ ‘AŞIĞ

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. Göñlümi yıkmış idi érişdi haq-ı gubār
Meşhürdur ki yar yıkılduğı gün tozar
2. Sordum luğaz édüp dil-i dil-dārı kendüye
Déyvér ne dédi senüñ olsun Demirhişār
3. Düşdi za‘îf oldu yoluñda gubār-ı ten
Varmağa eşigüñe gerek niçe rüzgār
4. Dil zîr-i bār-ı derde ham oldu ki dāl-veş
Ol serv gitdügince yükin yuqaru yıgar
5. Sen gülşen içre ağlayıcağ ‘**Aşıkā** seher
Çağlañ geçerdı hayli seke düşdi cūy-bār

55.6

NAZĪRE-İ BĀQĪ

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. Turmaz yanumda hançerini vaşf éder nigār
Ya‘nī baña tokındurur ol şüh-ı şîve-kār
2. Gāyetde teşne idi göñül āb-ı vaşlına
Şusuzluğını kesdi o şemşîr-i ābdār
3. Zülfi elinden almağa cān-ı belā-keşi
Boynın kulağın öpdi girîbān u güşvār
4. Yāqūt u la‘li bir birine urdı lebleri
Édüp nişār sözde nice dürr-i şāhvār
5. Haylī dimāğ bağladı ‘ālemde **Bākıyā**
Hāl-i nigāra beñzeyeli nāfe-i Tatar

55.7

NAZİRE-İ ŞABİRİ

Mef'ülü fâ 'ilätü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. Emsem lebüñ dédukçe ağız açmadı nigār
Yokdan gelür ne söylesem ol şüh-ı şive-kār
2. Dilden şikāyete dehenin açdı zahm-ı ten
Dil yardımını étse gelüp hançerüñ ne var
3. Ölümlü hastesi-dürür ol māhuñ āsumān
Şebnem degül ecel derini dökdi bî-şümār
4. Dendānlarına kan bulaşursa 'aceb degül
Bezm-i çemende gönca lebin dişlemiş enār
5. Gösterdi zer meh-i felek ağzında **Şabirî**
Ol āfitāb-ı 'ālemi tā kim éde kenār

55.8

NAZİRE-İ ŞUN'İ

Mef'ülü fâ 'ilätü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. Haṭṭuñ ğamıyla ger ölem ey serv-i gül-'izār
Tā haşr olunca ola mezārum benefşe-zār
2. Sulṭān-ı 'ışk olanuñ ey şehriyār-ı hüsn
Öldükde düd-ı āhı yéter hayme-i mezār
3. Kırşunlu türbe yapanı üstine anuñ
Kandīller yaqar şanemā āh-ı pür-şerār
4. Ben ölicez mezārımı mermerle yapalar
K'ola sipāh-ı ğuşşaya ey sīm-ten hişār
5. Ger hasret-i ruḥıyla ölem nār-ı sīneden
Ey **Şun'î** ravzam üsti benüm ola lālezār

55.9

NAZİRE-İ SIRRİ

Mef'ülü fâ 'ilätü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. Ādemler öldürür gözüñ ey şüh-ı şive-kār
Dérlerse vechi var aña şeh-bāz-ı cān-şikār

2. Vaşf eylemekle addüni ey serv-i hoş-ırām
Göñline girdi baħr u berüñ ħayli cüybār
3. Gülzār-ı vaşla şalmadı ħayfā nesīm-i luţf
Ĥāküz yolında bir şanemüñ nice rüzgār
4. Sırrı gibi bir āfet-i cān mübtelāsıyuz
Ĥad yoķ belāya cevr ü cefā-y-ise bī-şümār
5. Bir zerreyüz ki sīnededür āfitābumuz
Bir atreyyüz ki eylemişüz baħri der-kenār

56

ĠAZEL-İ MECDİ

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. uşağı-y-ile tügme çözilür birer birer
Vuşlat deminde cāme-i yār aradan ıķar
2. Cān murgı olur-ise rubüde n'ola saña
Kim şāh-bāz-ı çeşmüñ anı ħōş tutar apar
3. Yārüñ muķārin olsa leb-i āb-dārına
Meclisde ħacletinden eriyüp geçer şeker
4. Ĥüniyla bağrumuz nice pür olmasun bizüm
Kim bezm içinde sākı şurāħıye yan başar
5. Peykān-ı ħün-feşānumı sen gizledüñ déyü
Mecdı'ye görseñ oķlaruñ ey şeh neler çeker

56.1

NAZİRE-İ [ECRİ]

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Ĥaţı-ı 'araķ-feşānuña ey la'l-i pür-güher
Bir ħaste yüz sürünce ecel derlerin döker
2. 'Uşşākı n'ola çigner-ise atı her zamān
Ol şeh-süvār-ı ħüsn anuñ arķasın şığar
3. Çeşmüm getürdi şürete yaşı güherlerin
Āhum hevāyi oldu urı yérlere yeler
4. Şekker-şiken lebüñle şeker anda baħş éder
Çeksek orada anı ħayādan erir geçer

5. Esb-i vişāle oldu süvār dilber **Ecriyā**
Oldı raķībe cāy-ı selāmet saķar-maķar

56.2

NAZĪRE-İ REF'Ī

Mef'ūlü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Eşķüm düşerse ayaġuña tañ mı her seher
Ey māh-pāre sen güneşi yılduzum sever
2. Ben acımazdum öldüğüme ağlamağ-ıla
Yağmurlı günde olmasa müşkil şehā sefer
3. Hāk olduġın yoluñda raķībüñ begenmeyüp
Seyl-i sirişķüm eller içinde anı yérer
4. Peyķanı rāz çekmege mecrūh-ı sīneden
Zahm-ı derūnumuñ gelüp ağızına dil şoķar
5. Bārāna bakma ra' da kulaķ tıtma **Ref'iyā**
'Ālem-durur bu kimisi ağlar kimi güler

57

ĠAZEL-İ BĀĶĪ

Mef'ūlü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Kūyuñ gedāsı oldu dil-i mübtelāyı gör
Sevdā-yı mülk [ü] salţanāt eyler gedāyı gör
2. Āyīnenüñ şafāsı nedür şüreti nedür
Mir'āt-ı hūsn-i yāre nazar kıl şafāyı gör
3. Ey mübtelā-yı şīve-i bālā-yı yār olan
Sevdā-yı zülfi başuña düşsün belāyı gör
4. Peşmīne geydi egnine zülfüñden aldı el
Göklerde uçdı āhır efendi hümāyı gör
5. Gögsin gererdi zühd-ile **Bāķī** bu 'arşada
Nā-geh toķandı tīr-i maħabbet kazāyı gör

57.1
NAZİRE-İ REF'İ

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Zülfüñ esîr[i] oldı dil-i mübtelâyı gör
Bağlandı kaldı bir kıla miskîn gedâyı gör
2. Cānā raķīb çünki görünmez belā-y-idi
Varınca yanuña çıka geldi belâyı gör
3. Zülfine şandı érişe çıkağ-ıla göge
Billāh alçaķ uçmadı mı gel hümâyı gör
4. İletdi kūyma beni düşdi öñüme eşk
Oldı delîl-i Ka'be o necm-i hüdâyı gör
5. Yaşı götürdi ağlamadan hāk-i **Ref'i**'yi
Kalkındı devletüñde efendi gedâyı gör

57.2
NAZİRE-İ SELMÂN

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Düşdi belā-yı 'ışka dil-i mübtelâyı gör
Üşdi başına guşsa-i 'ālem belâyı gör
2. Rağbet komadı zülf-i hümâyünuñ aña hîç
Ne yêrdedür ne gökde o gamdan hümâyı gör
3. Tūñilerüñ kelāmı nedür şüreti nedür
La'l-i nigāruñ étdüğü şîrîn edâyı gör
4. Yaşum ayağına düşe déyü kazā-y-ile
Eyler dirîğ tîğımı ol bî-vefâyı gör
5. **Selmân**'a ta'nı ço yüri ey şüfî rind iseñ²⁵
Nüş eyle şāf bādeyi sen de şafâyı gör

²⁵ Bu mısra mecmu'ada "Ta'n eyleme İlāhî'ye ey şüfî rind iseñ" şeklindedir. Mısra'ın üzerine "Selmân'a ta'nı ço yüri" şeklindeki bölüm yazılmıştır. Nazirenin başlığı "Nazîre-i Selmân" şeklinde olduğu için biz de mısraın üzerine yazılan şekli metne dahil ettik. Bu durumdan müstensihin mısraın başını yanlış yazdığı, sonra da yanlış yaptığı kısmın üzerini çizmeyi unuttuğu anlaşılmaktadır.

57.3

NAZİRE-İ ÜMİDİ

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Sevdā-yı 'ışk éder bu dil-i bī-nevāyı gör
Bi'llāhi kaçd-ı saltanat eyler gedāyı gör
2. Derd ü belā-yı hattıñı dil dérđi baña āh
Geldi yétişdi āhir efendi belāyı gör
3. Vêrmek dilerseñ āyine-i kalbūñe şafā
Mir'āt-ı cām al nazār eyle şafāyı gör
4. Şehbāz-ı zülf-i yāre müşābih-durur déyü
Ögüp göge çıkardılar ey dil hümāyı gör
5. Cānā **Ümīdi** hüsñüñi rengin-edā éder
Güş eyle anı gel berü hüsñ-i edāyı gör

58

ĠAZEL-İ EMRİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Tīr-i pür-tābuñ dem-ā-dem çeşm-i giryāndan geçer
Hey ne murğ olur bu kim bāl açsa 'ummāndan geçer
2. Hāçeriyle karşılaşma cān-içün ey sīne kim
Tīzlük eyler saña bir zaħm urur andan geçer
3. Zih taķıldı rişte-i cānı kemān-ı kaddüme
Nāvek-i āhum tokuz kat çarhı kalķandan geçer
4. Oldı ey kaşı kemān her çāk-i sīne cüy-ı hün
Ger gelürse dil harimine oķuñ kandan geçer
5. Cism-i zerdı **Emri**'nüñ bir sūzen-i zerrindür
Rişte-i tīrūñ senüñ ey kaşı yā andan geçer

58.1

NAZİRE-İ 'AHDİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Her kaçan kim bād ol zülf-i perişāndan geçer
Tağıdur cem'ıyyetin ehl-i dilüñ andan geçer

2. Bu şafâ-y-ıla görürse bâde-i la'lüni Hızr
Çeşme-i cāndan elin yur āb-ı hayvāndan geçer
- 3 Cān vérür yoluñda 'āşık giderek dēdüm dēdi
'Āşık-ı şādık olan evvel kadem cāndan geçer
4. Hāle şanma havf édüp meh yüzine tutdı siper
Tīr-i āhum gördi k̄at k̄at çarḥ-ı gerdāndan geçer
5. Pīrsün ey haste perhīz eyle dilberden dēme
Ölse de 'Ahdī ṭabībā şanma oğlandan geçer

59

ĠAZEL-İ EMRĪ

Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ūlün

1. Bir nāfe mi var ḥāl-i ruḥ-ı dilbere beñzer
Aķ yüzde k̄ara beñ-durur ol ḥāl-i mu'anber
2. Hāķ vére hemān 'ömr uzunluğın olupdur
Zülf-i siyehüñ boyı boyınca çü berāber
- 3 Bu dīde ḥayāl-i ḥaṭ [u] la'lüñle dönüpdür
Bir cāma ki anda yazıla Sūre-i Kevser
4. Öldürdi beni çünki ġam-ı ebrū-yı zerdüñ
Türbemde hilāl olsa yaraşur 'alem-i zer
5. Jāle degül ey **Emrī** görüp rüy-ı nigārı
K̄an derledi utandı kızardı gül-i aḥmer

59.1

NAZĪRE-İ RİZĀYĪ

Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ūlün

1. Baş oldı tenüm tīğ-ı belā-y-ile ser-ā-ser
Geydürdi şeh-i ġam baña bir cāme ser-ā-ser
2. Ağ-ıla k̄ara şanma ġam-ı zülf ü ruḥuñla
K̄atmış geceyi gündüze tırmaz gözüm ağlar
- 3 Söyler yabana beñzerini söylemez ol kim
Beñzer déye ol nārven-i nāza şanevber
4. Dil bār-ı tene daḥı taḥammül édemezdi
Pā-māl-i yaşum oldı dirīğā aña ser-ber

5. Nazmum ére gūşına d rin ol Őeh-i ĥusn n
D r ehl-i s han  unki **Riz y ** s ze gevher

60

GAZEL-İ ‘İZ Rİ

Mef‘ l  f  ‘il t n mef‘ l  f  ‘il t n

1. Cism-i niz rum  zre derd-i bel -y-iken ser
Başumdaki bel lar  stine oldu ser-ber
2. Eng şt ne meger kim be zetdi ĥ me kendin
K tibler anı Ő hum anu -i  n yonarlar
3. Sen serv- ad-i nig ru n olmasa m btel sı
Tağlara d şmez-idi Mecn n olup Şanevber
4. Ayağ n  zre-durur benden olalı s k 
Meng ş-ı la‘li meyden g şına dağdı s gar
5. La‘li fir k -y-ile b -c n olunca ĥ tem
Taş dikdi başı  zre anu  ‘**iz ri** zer-ger

60.1

NAZ RE-İ RIZ Y 

Mef‘ l  f  ‘il t n mef‘ l  f  ‘il t n

1.  yk ndi g n y z ne  n g rdi b d-ı Şarşar
Bir sille  aldı n ra  ığdı g zinden odlar
2. Sen serv- ad hev sı bağrını yaş idend r
Başın alup anu - n tağa gider Şanevber
3. Meht b-ı mihr n-ile olmasa teb-girifte
H le anu  ne i  n boynına rişte bağlar
4. Ĥurş di teb t tupdur t b-ı ‘iz ru n-ile
Be zi Şararmış ey meh end mı c mle ditrer
5. Bu  h-ı  teş n m yağsa cih nı ta n m 
Her bir Şerer **Riz y **  n oldu anda a ker

ĠAZEL-İ ‘UBEYDĪ

Mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. Ĥadeng-i ġamzesine sĭnede niřāne arar
O şaşı yā beni öldürmege bahāne arar
2. Dėdüm ġoñül řařuñ içinde ĥālũñi ġözler
Dėdi hemişe ġubār işe murġ dāne arar
3. Oķuñ ki tende gezer cān-ile dili beñzer
şu bir misāfire kim şehr içinde ĥāne arar
4. Eger ki urmaġ-içün gelmediyse cān naķdin
Derün-ı sĭnede ġamzeñ ĥadengi yā ne arar
5. ‘UbeydĪ bu ġazelũñ levĥ-i ĥāřıra yazsun
şu kim zamānede bir şi‘r-i ‘āřıķāne arar

61.1

NAZĪRE-İ RIZĀYĪ

Mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. Raķĭb evine varup o şeh bahāne arar
Ķulını řatmaġa var-ise bir baha ne arar
2. Ķılıcı çalmaġa gelmezse naķd-i ġalbümüzü
Ĥizāne-i dili yaride anda yā ne arar
3. Cihān vaşan olalı kũyına varan şurur ol
Ķarĭb řurmaġa bir şehre varsa ĥāne arar
4. Degirmi ĥabbeye ol ĥırmen-i cihān işe
Ķurup da dām-ı ĥayli murġ gibi dāne arar
5. Bahānesin bulur anuñ **RızayĪ** ĥalk tamām
řu kim řuřūr-ı cihānı ġezüp bahāne arar

62

ĠAZEL-İ UBEYDĪ

Fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. Bize yėtmez mi kākül-i dilber
Oda yansun neye yarar ‘anber

2. Zülfi ucında ğamzesin gördüm
Taķınur bir yılan dili ħançer
3. Mihrüñüñ sâyil[i] olan alsun
Şems-mânend eline kâse-i ser
4. Aldı şudan meger lebüñ ħaberin
Ĥacletinden eridi geçdi şeker
5. Naķş-ı pây-ı seg-i nigârumdur
Ey ‘**Ubeydî** felekdeki Ülker

62.1

NAZİRE-İ REF‘İ

Fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

1. ‘Afv kııl eyledümse zenb eger
Sen meleksün efendi kıul beşer
2. Baķmadı yüzüme görüp yaşımı
Gerçi gösterdüm aña sîm-ile zer
3. Yâre göz kıpma şaķın ey nergis
Yoĥsa âhum senüñ gözüñi açar
4. Ta‘n-ı a‘dâya gönüm incinmez
Seng baĥre vérür mi ĥiç keder
5. Bêlüñi vaşf éderse **Ref‘î** n’ola
Diķķat édince kıılı kırķ yarar

62.2

NAZİRE-İ MECDİ

Fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

1. Esen olsun cihânda bād-ı seĥer
Ki getürdi baña şaçından eşer
2. Mâtem-i hecr-i dilbere nisbet
Dügüne varmalu kıara günler
3. Kim ki yüzüñ kıoyup baķar güneşe
Gözine şa‘şa‘a şoķar ħançer
4. İki ebrüñüñ ortasındaki ĥâl
Şanki tāvüsdur açar şeh-per

5. Cünd-i ‘aql-ile ceng için **Mecdî**
Âhdan géydi başına miğfer

62.3

NAZÎRE-İ BEHİŞTÎ

Fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

1. Çanda görse bu lezzet-ile şeker
 La‘l-i şîrînüñe senüñ baş eger
2. Çârsü-yı derûnuma gönder
 Anda tîr-i müjeñ ziyâde geçer
3. Hum yanında şurâhî ey sâkî
 Beñzer ol tıfla kim anasın emer
4. Nice kılsun namâzı sūfî kim
 Âb-destüñ yerinde yeller eser
5. Çoñ ilâc eylemeñ **Behiştî**’ye
 Derd-i ‘ışkı anuñ mizâcı sever

62.4

NAZÎRE-İ RE’YÎ

Fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

1. Evc-i a‘lâda hep melek-rûlar
 Ol perînüñ kınadı ile uçar
2. Ezilürse lebüñe karşı n’ola
 Başını ortaya kıdı şekker
3. Çaşr-ı dilde nişân-ı zaħm-ı hadeng
 Câyı mismâr-ı ğam-durur ekşer
4. Çâķ-ı gerdün ne deñlü seng-ise
 Bâd-ı âhum yine anı şarşar
5. Bulunur mıydı böyle ey **Re’yî**
 Uyuz olmasa it raķîbüñ ger

62.5

NAZĪRE-İ ‘AHDĪ

Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1. Göreli bāğda benefşe-i ter
Sünbül-i haţţına anuñ baş eger
2. Cānı tīz vér o қаşı yāya déyü
Tīri her dem gelüp beni dūrter
3. Aldı bir reng-ile dili gitdi
Görmedüm böyle bir dağı dilber
4. Ağzuma vérdi la‘lin ol dédi tīz
Dédim ivme şuya mı düşdi şeker
5. Қаtlüme va‘de eyleyüp gitdi
‘**Ahdi-i** haste va‘desin gözler

63

ĠAZEL-İ EMRĪ

Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1. Yüzüme karşı sögse n’ola nigār
Ger tabancayla urşa da eli var
2. Tīg-i tīzüñ senüñ elüñle baña
Bir nice yara urdı ey dil-dār
3. Beñzemezsün dehān-ı yāre déyü
Çatladur goncayı nesīm-i bahār
4. Halka dām içre saçmış erzen gül
Kılmağa ‘andelīb-i bāğı şikār
5. **Emriyā** öldi şanma Mecnün’ı
Ġam-ı Leyli’yle kıldı terk-i diyār

63.1

NAZĪRE-İ NĪHĀNĪ

Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1. Hālūñ oldıysa ğuşşadan düşvār
Mey-i nābuñ ayağına düş var

2. Dem-be-dem gönline girer gamzeñ
Aña cân virmesün mi ‘aşık-ı zār
3. Beñzemez dişlerüñe bir dāne
Şanmasun kendüyi dür-i şehvār
4. Dilleri bağlamağa yüz tıtdı
Ruħı üstinde zülf-i ‘anber-i yār
5. Bu **Nihānī** harāretin halka
Süz-ı eş‘arıdur éden iş‘ār

63.2

NAZĪRE-İ ‘UBEYDĪ

Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1. Ğama vér gönlüñi diyelden yār
Kendüyi vérdi bu dil-i bīmār
2. Cānına geçdi hañçer-i hecrüñ
N’ola gögsin geçürse ‘aşık-ı zār
3. Gördi sīm-i sirişküme nazaruñ
Bozulursa ‘aceb degül dīnār
4. Öykünürse ğubār-ı hañtuña ger
Güldürür ehl-i dilleri esrār
5. Hüsrev-i nazmsun‘**Ubeydī** saña
Érse āhı olurdu sancağ-dār

63.3

NAZĪRE-İ MECDĪ

Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1. Dūd-ı āhum götürmedi ağyār
Yük olur bilmeze bulut her bār
2. Kendümi bilmezem gamuñla dedüm
Bildüreyin saña seni dédi yār
3. Ne тұrur devr-i gülde sūfī kim
İçmege gül gibi bahānesi var
4. Bilmege eşk-i çeşmümüñ hālın
Dökdi deryāya tatlu dil enhār

5. **Mecdî** kendin yitürdi démişler
Bulurın ben anı démiş dil-dār

64

ĠAZEL-İ NEV'Î

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. Zenaḥdānuñ mu'allak āba beñzer
Dehānuñ gonca-i sīrāba beñzer
2. Ġam-ı zülfüñle cān geh var gehī yok
Ķarañu gécede şeb-tāba beñzer
3. Şoyup mestāna çoçmağ ol miyānı
Mücerred bir ḥayāl ü ḥ'āba beñzer
4. Olaldan şu gibi hercāyī dil-dār
Dil-i ser-geşteler dōlāba beñzer
5. Dédiler kıanda şorsam Nev'iyā yok
Leb-i dilber kıatı nā-yāba beñzer

64.1

NAZĪRE-İ BĀĶĪ

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. Ruḥuñ berg-i gül-i sīr-āba beñzer
Leb-i la'lüñ şarāb-ı nāba beñzer
2. Fūrüg-ı dāğ-ı 'ışkuñ sīnem üzre
Şu'ā'-ı mihr-i 'ālem-tāba beñzer
3. Éşigüñ Mescid-i Aķşā'ya mānend
Yüzüñ kıble kıaşuñ miḥrāba beñzer
4. Ser-i zülf-i siyehkāruñ şeb-i tār
'İzāruñ pertev-i meh-tāba beñzer
5. Cihān efsānedür aldanma **Bāķī**
Ġam u şādī ḥayāl ü ḥ'āba beñzer

ĠAZEL-İ RUMŪZĪ

Mef'ūlü fā 'ilātün mef'ūlü fā 'ilātün

1. La'li yanında ey dil gözün şarāb gözler
Çanuñ döker bil āhir ol pür-'itāb gözler
2. Künc-i ğam-ı maħabbet bir gūşedür ki anda
Diller ne rāhat özler gözler ne h'vāb gözler
3. Bezm-i belāda sākī lā'lüñ taħassüriyle
Pür-hün piyāledür ser anda ħabāb gözler
4. Hākisterī tenüm kim dāğ-ıla göz göz oldu
Yağar cihānı küli dökmezse āb gözler
5. Bağruñ pişür **Rumūzī** ħan ét yaşuñ ki yāruñ
Göñli kebāb özler gözi şarāb gözler

65.1

NAZĪRE-İ 'AHDĪ

Mef'ūlü fā 'ilātün mef'ūlü fā 'ilātün

1. Mest étdi ehl-i 'ışkı ol mest-i h'vāb gözler
Mey-gün gözün görenler şanma şarāb gözler
2. Mest-i ħarāb olsam 'ıřkuñ meyiyle tañ mı
Ol nīm-mest çeşmüñ mest-i ħarāb gözler
3. Meclisde 'aks-i la'lüñ görmek ümīdi ile
Cām-ı neşāţ-baħşa dökmiş ħabāb gözler
4. Eşküñ sürerse yüzün ħāk-i derüñe şāhum
Alçağ geçinür ammā 'ālī-cenāb gözler
5. Tīġuñ görüp elüñde özlerse n'ola '**Ahdī**
Teşne olan cihānda elbette āb gözler

65.2

NAZĪRE-İ FĀNĪ

Mef'ūlü fā 'ilātün mef'ūlü fā 'ilātün

1. Giryeme oldu māyil ol mest-i h'vāb gözler
Beñzer ħumārı vardur serde şarāb gözler

2. Ka'be'ye mi varalum yā mey-kedeye ey pîr
Gel toğrusın dé kim dil rāh-ı şavāb gözler
- 3 Vādī-i gamda yārūñ özleyen āb-ı vaşlın
Bir teşnedür ki gūyā durmaz serāb gözler
4. Gün yüzüñi görelden dil bakmaz oldı aya
Yıldıza tañı yokdur 'ālī-cenāb gözler
5. Genc-i beķāya érmez olmazsa kim ki fāñi
Fāñi kuluñ anuñ-çün genc-i harāb gözler

66

ĠAZEL-İ BĀĶĬ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Berg-i gülden ruħı ol lāle-'izāruñ terdür
Nükte fehm eyle begüm haylice rengin yérdür
2. Murğ-ı dil nağmeleri şevķine gül ruħlarınıñ
Ne şafā-baħş edālar ne güzel yerlerdür
- 3 'Aynına şanma ğubānı ala erbāb-ı nazar
Bizi hayrān éden esrār-ı leb-i dilberdür
4. Mīve-i vaşlına bir ķāmeti Tübā güzelüñ
Zāhidā her kim érişdiyse yétişmiş erdür
5. Cüy-ı hüsn ābı taşup çıkmış o servüñ béline
Bāķiyā şanma miyānında tıran hançerdür

66.1

VE LEHÜ EYŻAN NAZĬRE

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Lebüñe dérler-ise ğonca-i gülden terdür
Şaķın incinme begüm haylice nāzük yérdür
2. Dehenüñ tūñi-i şekker-şiken olsa ne 'aceb
Leb-i şırin ü haķ-ı sebz aña bāl ü perdür
- 3 Zülfine gerçi hemān süñbül-i ter hem-serdür
İkisinden de siyeh kākül[i] bālā-terdür
4. Halka-i zülfi hayāli gözümüzden gitmez
Gūyiyā çeşm-i 'alil üzre siyeh çenberdür

5. Dökülen kanlara bak dīde-i giryānında
Dōstum **Bāki**'ye rahm eyleyicek demlerdür

66.2

NAZĪRE-İ 'ULVĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Dilberüñ pertev-i hüsni şu kadar enverdür
Mihr-ile mäh aña nisbet iki ahterdür
2. Ebruvānıyla gören gözlerin ol fettānuñ
Bāğ-ı hüsni içre dédi kāmetine 'ar'ardur
3. Mā'ī cāmeñ üzerinde görinen şemşīrūñ
Ey melek-çehre semāya çekilür ejderdür
4. Sākıyā bezm-i belā olalı sīnem dāyim
Na'l-i pür-hūnum aña cām-ı mey-i aḥmerdür
5. Aḳmaduñ şu gibi pāyına o boyı servüñ
Cūy-ı eşküm o sebebden saña '**Ulvī** terdür

67

GAZEL-İ HĀTEMĪ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Şafā-yı rūḥ cānā la'l-i ḥandānuñda ḳalmıḣdur
Mesīḥā şīvesi nuḥ u leb ü şānuñda ḳalmıḣdur
2. Devātuñ eyleseñ dīvāne-āsā n'ola der-zencīr
Yazup yañılmayup hep étdüğüñ yanuñda ḳalmıḣdur
3. Degül şāhī benekler cāme-i zerrīnūñ üstinde
Eli her dād-h'āhuñ belki dāmānuñda ḳalmıḣdur
4. Girihler şanma gīsū-yı dil-āvīzüñde pīçīde
Göñüller bağlanup zülf-i perīşānuñda ḳalmıḣdur
5. Degül na'l ü elifler **Hātemī** sīneñdeki yér yér
Belā ser-pençesi çāk-i girībānuñda ḳalmıḣdur

67.1

NAZİRE-İ [ECRİ]

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1. Göñül Hārūt-veş çāh-ı zenaḥdānuñda qalmıřdur
Şehā raḥm eyle kim bī-çāre zindānuñda qalmışdur
2. Degüldür 'arızuñda ḥāller nezzāre vaḳtinde
Gözüm merdümleri ruḥsār-ı tābānuñda qalmışdur
3. Yanuñda ḥançer-i ḥün-rīz-ile biñ 'aşıḳı her dem
Helāk étmiřsün ey ḥünī dili yanuñda qalmışdur
4. İgen açılma kim bed-nām olursun ey gül-i ra'nā
Niřān-ı ḥün-ı bülbülden ki dāmānuñda qalmışdur
5. Dem-ā-dem rüz u şeb ey **Ecriyā** bezm-i melāmetde
Göñül Yūsuf gibi çāh-ı zenaḥdānuñda qalmıřdur

67.2

NAZİRE-İ 'ULVİ

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1. Göñül zülfünde ey şeh çāh zenaḥdānuñda qalmışdur
Biri aşıldı amma biri zindānuñda qalmışdur
2. Degül sāyeñ yanuñda ey yüzi gün kāmetsi servüm
Benüm cism-i za'ifümdür düşüp yanuñda qalmışdur
3. Sehī-ḳad lāle-ḥad gonca-dehen gül-çehre dilbersün
Güzellük tāzelük cümlesenüñ şānuñda qalmışdur
4. Dehānuñda degül teb-ḥāle yér yér mün'akis olup
Ağarmış gözlerümdür la'l-i ḥandānuñda qalmışdur
5. Yapıřmıř ḥār u ḥasdur şanma cānā rāh-ı kūyuñda
Ten-i bīmār-ı '**Ulvī**'dür ki dāmānuñda qalmışdur

67.3

NAZİRE-İ SÜRÜRİ

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1. Benüm göñlüm senüñ zülf-i periřānuñda qalmışdur
Gözüm āyīne-sān ruḥsār-ı tābānuñda qalmışdur

2. Libās-ı hüsne mağrūr olmagil kim haṭları anuñ
Kamu dest-i tazallümdür ki dāmānuñda qalmışdur
- 3 ‘Aceb cellād imiř hūnī gözüñ ey meh ki devrinde
Ne cānlar aşılı çāh-ı zenāhdānuñda qalmışdur
4. Dil-i güm-geşte hālin şormagil benden ki ‘ālemde
Eger qalmışdur ol miskīn senüñ yanuñda qalmışdur
5. Şafağdan ‘ıkd-ı Pervīn görmege evc-i melāḥatde
Sürürī gözleri la‘lūñle dendānuñda qalmıřdur

67.4

NAZĪRE-İ ‘AHDĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Gözüm ḥayrān ğubār-ı haṭṭ-ı reyḥānuñda qalmışdur
Dilüm bir zerredür kim mihr-i raḥşānuñda qalmışdur
2. Perīřān étse ḥalkı n’ola dūd-ı āhumuz her řeb
Perīřān ğöñlümüz zülf-i perīřānuñda qalmışdur
- 3 Degül yağañda tügme ğabğabuñ būs étmege ğöñlüm
Bu ümmīd-ile yıllardur ğirībānuñda qalmışdur
4. ‘Azīzüm ḥüsnüñi ğörüp hezārān Yūsuf-ı Mıřrī
Esīr olup senüñ çāh-ı zenāhdānuñda qalmışdur
5. Senüñ hicrānuñuñ ḥāşıyyeti қаṭ‘-ı ḥayāt imiş
‘Acebdür bu ki ‘**Ahdī** zinde hicrānuñda qalmışdur

67.5

NAZĪRE-İ ŞĀBİRĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Hemān zevķ ü şafā yāķūt-ı raḥşānuñda qalmıřdur
Şurāḥī anuñ-içün sākıyā yanuñda qalmışdur
2. Görinen zer-benek şanma sürüp yüz ğöz etek öpmiş
Niřān-ı çehre-i ḥürşīd dāmānuñda qalmışdur
- 3 İlik tügme degüldür na‘l ü dāğum ‘aksidür zīrā
Leṭāfetden düşüp çāk-i ğirībānuñda qalmışdur
4. Ne ğam sīnemde tīğuñ yarasından ey kemān-ebür
Yüzüñde ķorķum ancaķ zaḥm-ı peykānuñda qalmışdur

5. Nebāt-ile görinen şīşe çeşm-i **Şābiri**'dür kim
İki gözüm lebūñ 'aksiyle dehānuñda qalmışdur

68

ĠAZEL-İ BĀĶĪ

Fa 'ilātün fa 'ilātün fa 'ilātün fa 'ilün

1. Her kaçan göñlüme fikr-i 'ārız-ı dilber düşer
Gūyiyā mir'āta 'aks-i pertev-i hāver düşer
2. Ger ölürsem ḥasret-i qaddiyle ol servūñ beni
Bir yere defn eyleñüz kim sāye-i 'ar'ar düşer
3. Tañ mı ğam öldürse meydān-ı melāmetde beni
Bu mezād-ı 'ışqdur anca dilāverler düşer
4. Anuñ için varmazam ben kūyuña giryān olup
Hāk-i rahuñ korqaram cānā gözümnden ter düşer
5. 'Ārız u ruḥsāruñı vaşf étse **Bāķī** her kaçan
Şi'ri ey gül-çehre anuñ böyle rengin-ter düşer

68.1

NAZĪRE-İ ECRĪ

Fa 'ilātün fa 'ilātün fa 'ilātün fa 'ilün

1. Niçe Dārā'lar başından Hüsrevā efser düşer
Bir qazā-yı āsumānī kim érişse ser düşer
2. 'Aşq yolları mehālikdür şorulmaz anda qan
Vaqt olur nāmerd elinden çok dilāverler düşer
3. Hāra yüz vérmez fiğanın bülbülüñ gūş eylemez
Ġoncaya jāle ne yüzden gülşen içre ter düşer
4. Hōr bakma kullaruñ içre dil-i üftādeye
Pādişāhum cān u baş oynar yoluñda yér düşer
5. **Ecriyā** ol dilberuñ fikr-i miyānı 'āşıqa
Şöyle yér eyler ki qaddi gūyiyā çenber düşer

68.2

NAZİRE-İ ĞARİBİ

Fa 'ilātün fa 'ilātün fa 'ilātün fa 'ilün

1. Gönlüme çün kim hayāl-i 'arız-ı dilber düşer
Hāneme şan pertev-i mihr-i cihān-güster düşer
2. Necm-i bahtum şāhid-i maqşūdı der-ber étmege
Tārem-i atlasdan erbāb-ı felek pister döşer
3. Şāh-ı 'ālemdür hümā-yı kākül-i dil-dārdan
Bir kuluñ kim üstine zıll-i hümāyün-fer düşer
4. Sen gerek luţf u kerem eyle gerek cevri ü sitem
Bendeñe her ne éderseñ baña ey server düşer
5. Miñnet ü gamdan **Ğarībī** olmağ isterken halāş
Bir tarafından nāgehān başına hayl-i derd üşer

69

Fİ HARFİ'Z-ZĀ' ĞAZEL-İ 'ĀŞIK

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Dilümde dāğ-ı ğam dāğumda sūzumdan duhān gitmez
Ki er başınd' olur buñ tağ başından hiç tuman gitmez
2. Hayālün gitdi dilden dāğ-ı hasretlik bākīdür
Ki āteş yansa bir yerde nice müddet nişān gitmez
3. Kulağum çıñlamaz baş oldu peykāndan Dımışķı tās
Felek her sille urduğça şadāsı bir zamān gitmez
4. Açaldan Ğin-i zülfün misk dükkānını Rüm içre
Hoţen yolları bağlandı Hıtā'ya kārban gitmez
5. Değiş dünyāñı nağd-ı vaşl-ı yāre öl diril '**Āşık**
Metā'-ı cān hele bārī giderse rāygān gitmez

69.1

NAZİRE-İ MECDİ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Nefesden cām-ı tāsūñ çün şadāsı bir zamān gitmez
Anuñ-çün yārdan dem ursalar dilden figān gitmez

2. Degüldür ra‘d öter āh étdüğümce kulle-i gerdün
Ki feryād olsa kühsāruñ şadāsı bir zamān gitmez
- 3 Dile geldükde şevk-i haddüñ eksük olmadı āhum
Belī ‘ādet budur āteş yanan yérden duhān gitmez
4. Kırıldı leşker-i haţtuñ yüzüñde tîğdan geçdi
Muğarrer oldu bu kim şark şemtinden kırān gitmez
5. Ağardı giryeden çeşmüm gam-ı hāliyle cānānuñ
Bu zāhirdür ki **Mecdī** dāğ olan yérden nişān gitmez

69.2

NAZĪRE-İ EMRĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Dil ehlinden tarīk-ı ‘ışkda āh u figān gitmez
Ki rāh-ı pür-mehālikde ceressüz kārban gitmez
2. Çalar ehl-i dili durmaz keser ‘aşıkları bir bir
Yanuñdan tā ki ey hūnī o tîğ-ı cān-sitān gitmez
- 3 Şafağ şanma sipihre dest-i āhum sille çalar kim
Yüzinüñ humreti ey āfitābum bir zamān gitmez
4. Ayağına gelür hūn-ı ciger ‘ayş-i müdām eyler
Elinden çeşmümüñ cām-ı şarāb-ı erguvān gitmez
5. Kāpuñda cennete ‘azm eylese gam-gīn gider **Emrī**
Vaţandan ğurbete giden kimesne şādmān gitmez

69.3

NAZĪRE-RIZĀYĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Beni koyup şeb-i fūrkatde böyle nā-tüvān gitmez
Hayālūñ ey meh anuñ-çün gönülde her zamān gitmez
2. Urupdur ey kaşı yā tīr-i āhum çarha çok yara
Degül encüm nişānı her birinüñ bir zamān gitmez
- 3 Tūtalum o gelüp gide tenümde zāhiren dāğum
Tabībā n’eyleyem gönümdeki dāğ-ı nihān gitmez
4. Siyāset-gāh-ı ‘ālemde ‘aceb cellād-imiş gerdün
Yanında kehkeşān mānend-i tîğ-ı zer-nişān gitmez

5. Ne ğam mesrūr olmayup giderse ‘ışk-ı yār-ile
Cihāndur bu gelen bundan **Rızāyī** şādmān gitmez

69.4

NAZĪRE-DĀNİŞĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Nişān olmayıcağ tīr-i belā-yı yāra cān gitmez
Ne var nāçiz ise ‘āşık cihāndan bī-nişān gitmez
2. Hūsūf érmiş degül öykündügi-çün rūyuña āhum
Mehe bir sille urdı kim қarası bir zamān gitmez
3. Eli degmez ki başın қаşıya ‘ışkıyla Leylā’nuñ
Anuñ-çün Қays-ı şeydānuñ başından āşiyān gitmez
4. Keser қолında na‘l-ile elif ol dilber-i hūn-rīz
Elinden ol dilāverdür ki tīr-ile kemān gitmez
5. Hāyāl-i zūlf-i dilber cāy édüpdür var-ise anda
Anuñ-çün **Dānişī** çeşm-i ‘alīlümnden tuman gitmez

69.5

NAZĪRE-İ ‘UBEYDĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Bedenden cān giderse dāğuñ ey ğonca-dehān gitmez
Uçar bülbül gider şāh-ı gül üzre āşiyān gitmez
2. Meh ü mihr ü şafaқ şanma hazān olmış varaқlardur
Cihān bir köhne gülşendür ki hīç andan hazān gitmez
3. Degüldür şeb cihāna bir tapanca urdı āhum kim
Yüzinüñ қarası ey māh-ı enver bir zamān gitmez
4. Görüp қan dökdüğini şaқladı peykān-ı hūn-rīzūñ
Anuñ-çün zaһm-ı tīrūñ dilden ey қаşı kemān gitmez
5. Degül merdüm hāyāl-i nār-ı haddiyle ezel yandı
‘**Ubeydī** daһı ol demden berü gözden nişān gitmez

69.6

NAZİRE-İ NİHÂNİ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Bedenden zaḥm-ı tîr-i hecrüñ ey qaşı kemân gitmez
Hişâr-ı derd ü ğamdur her-dem andan dîde-bân gitmez
2. Degüldür sürme bu çeşm-i 'alîlümde ğam-ı zülfüñ
Aña bir sille urdı kim qarası bir zamân gitmez
3. Şu'â'-ı mihr-i enver şanma ḥalkuñ çekmege cânın
Felek cellâdınuñ her gün elinden rîsmân gitmez
4. Şafağ kim nâr-ı âhumdur yağar şâm u seḥer dehri
Görinen şanmañuz gerdündür üstinden duḥân gitmez
5. **Nihânî** nice cân kırtarsun ey şâh-ı sitem-kârum
Elinden ğamzeñüñ bir laḫza tîğ-ı cân-sitân gitmez

69.7

NAZİRE-İ 'İZÂRİ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Baña 'aşık déyü ta'n étsele dilden fiğân gitmez
Toğundukça ceresden nâle zîrâ bir zamân gitmez
2. Qomışdur Bî-sütün'da bir eşer feryâdı Ferhâd'uñ
Eger kim ḥaşre dek söyletseñ ey şîrîn-dehân gitmez
3. Şu deñlü ni'metin yemiş seg-i küyü ten-i zâruñ
Zebânında olup tesbîḫi zıkr-i üstüh'ân gitmez
4. Belâdur başa boynuñdan yüki ır déyicek nâşıḫ
Dédi Qays anlara baş gitmeyince âşiyân gitmez
5. Eli altında oldu sille-i âhum yéyüp gerdün
'**İzârî**' gökleri yér yéryüzinden her zamân gitmez

69.8

NAZİRE-İ SİHRİ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Biter ten yarası dilde qalur dâğ-ı nihân gitmez
Meşeldür élde dilde söylenür zaḥm-ı lisân gitmez

2. Gider zülfüñ 'izāruñdan temāşā édelüm dédüñ
Dédi ol meh seher vaqtinde deryādan tuman gitmez
3. Yoluñda cān vérüp yatur ölümlüñ dirilenler hep
'Adem iklīmine kim dér ki her gün kārvañ gitmez
4. Düşüp vādilere sevdā-yı 'ışkuñla figān étsem
Baña āheng éder tağlar egildi bir zamān gitmez
5. Murāduñ tīrini érgür nişāna nāmuñı añdur
Gider ādem cihānda **Sihriyā** nām u nişān gitmez

70

GAZEL-İ MECDİ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Bizümle şubha dek bir şeb o tıfl-ı meh-liķā qalmaz
Hilāl-iken meh-i 'ālem-fürüz ey dil taña qalmaz
2. Sen ey dil gizledüñ ol qaşı yānuñ gerçi peykānın
Velikin uç vérüp fāş olur āhir bu saña qalmaz
3. Nişān-veş 'arşa-i 'ışkuñda ben şābit-ķadem oldum
Anuñ-çün başuma tókunmaduķ tīr-i belā qalmaz
4. Tolanduķda o meh çeşmüm öñinden qalmadı şevķüm
Tolansa māh-ı 'ālem-tāb 'ālemde ziyā qalmaz
5. Éderse meyl eger ol serv eşk-i çeşm-i **Mecdī'**ye
Aķar şu gibi aña dénmedük bir mācerā qalmaz

70.1

NAZİRE-İ RİZAYİ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Gelüp gam-hāneme bir gün géce ol meh-liķā qalmaz
Görüñ sūzum firāķında démeñ şem'i taña qalmaz
2. Ele cām-ı meyi tolu vérüp āvāreñ añmazsun
Şaķın sākī 'adālet kıl bu devrāndur saña qalmaz
3. Benüm yanumda qal aķşamla bir géce dése yāre
Qalır yanında aģyāruñ dirīg ol meh aña qalmaz
4. Şafāsı var ruķ-ı mir'āt-ı kalbi kıлмаģa şāfī
Gelürse haķ meded āyīne-i dilde şafā qalmaz

5. Görüp nūr-ı cemālin tañ mı ol māhuñ fenā bulsam
Rızāyī kim bakup yüzine ardınca baķa ķalmaz

70.2

NAZĪRE-İ ‘UBEYDĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Cihān-ı bī-beķādan çekmedüñ dil bir belā ķalmaz
Anuñ-çün göz yumup ayrılrsa ardınca baķaķalmaz
2. Kerem ķıl sākıyā hürmetlü tut cām-ı muşaffāyı
Ķazā-y-ıla Őikest olursa meclisde şafā ķalmaz
3. Tazarru‘lar édüp ol ‘arız-ı mihr-i cihān-tāba
Benümle bir gece ķal dērseñ ey düşmen saña ķalmaz
4. Gece gelse ezān-ı şubħa dek ķal déyü yalvarsam
Cefā eyler gider ol meh dirīgā kim baña ķalmaz
5. Ruħın zerd étdügin görüp o Şeh aģyāra raħm étmiş
Yüzin anuñ ‘**Ubeydī** ķana yur bu reng aña ķalmaz

70.3

NAZĪRE-İ NĪHĀNĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Ħayāl-i ĥaddüñ olan dilde naķş-ı māsivā ķalmaz
Senüñ mihrüñle āh aydında bir ĝayrı hevā ķalmaz
2. Kimüñ kim üstine tıģuñ atup başdan aşı yaşı
O miskīnüñ başına gelmedük bir mācerā ķalmaz
3. Alup ol devr-i ĥüsnüñ āfitābın ĥalka-i zikre
Döne döne édersün Őevķi ey şūfī saña ķalmaz
4. Ŧaķar zencīr-i zülfüñ boynına dīvāneñem déyü
Raķībi uşladurlar ey perī-rū bu aña ķalmaz
5. **Nihānī** bir ķuluñdur kim yaķup nār-ı cefā-y-ile
Dilin maħv eyleseñ ĝöñli anuñ ey bī-vefā ķalmaz

70.4

NAZİRE-İ EMRİ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Kimüñ geçseñ öñinden şanma ardınca bağa qalmaz
Bağa qalur gözi ammā vücūdından beķā qalmaz
2. Şafādur 'aks-i rüy-yı meh-veşüñ āyīne-i dilde
Gelüp qarşu görünmezseñ gider anda şafā qalmaz
3. Şabā ben hasteyi hāk-i rehiyle örte ķo luţf ét
Eger ölmezse altında anuñ bu mübtelā qalmaz
4. Géceyle bende büy-yı sünbülü yāruñ qalur dērsün
Çıķarsañ şubħa şihħatle bu ey şeb-bū saña qalmaz
5. Oķına **Emri** gögsin gerdüğinde ol ķaşı yānuñ
Eger tiri qalur dērse geçer andan aña qalmaz

70.5

NAZİRE-İ REF'İ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Saña ey pür-cefā çünkü bu hüsn-i bī-behā qalmaz
Vefā ķıl 'āşıķa ölür yoluñda ol aña qalmaz
2. Ser-i kūyum sirişküñ seyle vērde dēyü ol servüm
Baña incinmiş ammā kim geçer bu mācerā qalmaz
3. Alursañ göz yaşıdur sīm-i eşküm gel hāzer eyle
Bu dünyādur o şāhum ne saña vü ne baña qalmaz
4. Şu kim şöhret bula Mecnün-şıfat şehr içre 'ışķuñla
Belālu başına doķunmaduķ seng-i belā qalmaz
5. Egerçi **Ref'i**'yi hāk eyledüñ sen rüzgār-ile
Bu dünyādur gelür bir gün yoluña ol saña qalmaz

71

ĠAZEL-İ 'UBEYDİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Dil döküp diller alur bir dil-sitāndur kāse-bāz
Naķd-i cānlar cerr éder āşüb-ı cāndur kāse-bāz

2. Saña yārüm déyü bir şüretle aldar ‘āşıkın
İki yüzlü fitne-i devr-i zamāndur kāse-bāz
- 3 ‘Āşıkı vaşluñ ümīdi pīrehensüz qor désem
Ben faķiri tondur[ur] şūh-ı cihāndur kāse-bāz
4. Şanma kāse döndürür elde ħabābdur dönen
Keffi baħr-ı nūr-ı mihr-i āsumāndur kāse-bāz
5. Ey ‘**Ubeydī** yaraşur güller tutarsa dāyire
Nağme-perdāz-ı gülistān-ı cināndur kāse-bāz

71.1

NAZĪRE-İ MECDĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Şahlar şalmış nihāl-i bāğ-ı cāndur kāse-bāz
Kāselerdür gülleri bir gülsitāndur kāse-bāz
2. Kāselerle raqş urup hengāmda cevlan éder
Güyyā tāvus-ı gülzār-ı cināndur kāse-bāz
3. Mevlevī-veş kāseye şevkiyle étdürdi semā‘
Hey ne lu‘bet-bāz-ı seħħār-ı zamāndur kāse-bāz
4. Döndürür niçe hilāl üstinde bir bedr-i münīr
Seyr édün niçe meh-i nā-mihribāndur kāse-bāz
5. Kāse-i Çinīleriyle çarħ éderken **Mecdiyā**
Āfitāb-ile feleklerden nişāndur kāse-bāz

71.2

NAZĪRE-İ RİZĀYĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Şūr-ı dil-āşüb-ı cān şūh-ı cihāndur kāse-bāz
Ĥağ budur cānlar deger rūh-ı revāndur kāse-bāz
2. Ol kıyāmet kāmētün gören tabağ-bāz olduğın
Dér kamer devrinde āşüb-ı cihāndur kāse-bāz
3. Ĥaṭṭı evvel nice pīr-i ‘ışkı meftün eylemiş
Fitne-i āħir-zamān bir nev-civāndur kāse-bāz
4. Mīr-i zenbīli kuşanmış dér gören anı tamām
Tāli‘ olmuş nişfi māh-ı āsumāndur kāse-bāz

5. Éşiginde nice şāh-ı hüsni itı hem-kāsesi
Ey **Rızāyī** şol şeh-i devr-i zamāndur kāse-bāz

71.3

NAZĪRE-İ DĀNİŞĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Gerçi kim bir nūş-ı leb rūḥ-revāndur kāse-bāz
Kāsesi zehīr-ile pūr āşüb-ı cāndur kāse-bāz
2. Kelle-i 'uşşāk olaldan desti üzre kāsesi
Étdi ser-gerdān beni bir bī-emāndur kāse-bāz
3. Kāseler devr eylemiş eṭrāfını eflāk-veş
Arasında şanki hūrşīd-i cihāndur kāse-bāz
4. Ol bu şüretle baña yār olmadan cāndur ğaraż
Bir 'aceb rūḥ-ı muşavver yār-ı cāndur kāse-bāz
5. Şāḥlar tende elifler kāselerdür dāğlar
Dānişī meydān-ı 'ışka şimdi hāndur kāse-bāz

71.4

NAZĪRE-İ 'İZĀRĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Başa almış kāsесin āşüb-ı cāndur kāse-bāz
Gūyiyā bir nergis-i bāğ-ı cināndur kāse-bāz
2. Kāseler pervāne gibi üstine dönse n'ola
Şem'-i cem'-ārā-yı bezm-i 'āşīkāndur kāse-bāz
3. Birbiri içine koymış nüh sipihrüñ kāsесin
Bir eliyle döndürür bir pehlevāndur kāse-bāz
4. Kāselerle çarḥa girse āsumān-ı 'işrete
Encüm içre bir meh-i nā-mihribāndur kāse-bāz
5. Ey '**izārī** şa'sa'a çüb olsa kāse āfitāb
Döndürür bir fitne-i āḥir-zamāndur kāse-bāz

GAZEL-İ RAHMÎ

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. Mehter-i 'ışkuz diyâr-ı gamda nevbet beklerüz
Sînemüz tahtın döğüp burc-ı melâmet beklerüz
2. Cüb-ı âhum gümledür güm güm sipihrüñ tahtını
Şâh-râh-ı gamda derbend-i maḥabbet beklerüz
3. Sûre-i Ve'l-Leyl'dür evrâdumuz şâm u seḥer
Türbet-i Mecnûn'da şimdi biz ziyâret beklerüz
4. Pençemüz zürından eyler ejder-i gerdün gürîz
Bîşe-zâr-ışavlet-i şîr-i şecâ'at beklerüz
5. Şâh-ı Tübâ **Rahmiyâ** elde 'aşâ-yı himmetüm
Âsitân-ı Hazret-i Şâh-ı Velâyet beklerüz

72.1

NAZÎRE-İ FİRDEVSÎ

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. Mâsivâyı terk édüp künc-i ferâgat beklerüz
Pâdişâh-ı mülk-i 'ışk olduk velâyet beklerüz
2. Âsitân-ı yârı biz çarḥ-ı berîne vérmezüz
Pâdişâh derbânıyuz bâb-ı sa'âdet beklerüz
3. Âsiyâb-ı 'âlem içre ögünür nevbetçe halk
Biz dahı bir dâneyüz 'âlemde nevbet beklerüz
4. 'Aqlumuz almış-durur zülfini bir Leyl[î]-veşüñ
Şimdi Mecnûn gibi biz de deşt-i ḥayret beklerüz
5. Şoḥbete bir gün gelür déyü o meh **Firdevsiyâ**
Nice yıllardur ki yârân-ile şoḥbet beklerüz

72.3

NAZÎRE-İ 'AHDÎ

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. Dâr-ı taḫvâdan geçüp kûy-ı melâmet beklerüz
Bende-i ehl-i ḥarâbâtuz velâyet beklerüz

2. Halk-ı ‘âlem keşretinden geçmişüz ‘Ankâ-şıfat
Ehl-i Haq dervîşlerüz Kâf-ı kanâ‘at beklerüz
- 3 Devr elinden kim ki bir peymâne içdi esrudi
Bezm-i vahdet içre sâkî biz de nevbet beklerüz
4. Olalıdan sâkin-i vîrâne hâlûñ yâdına
Sîne-i şad-çâkde künc-i maḥabbet beklerüz
5. Mest olup Ferhâd u Mecnûn gitdi ‘**Ahdî** yâd édüp
Bir lebi Şîrîn saçı Leylâ’yı şöḥbet beklerüz

72.4

NAZİRE-İ FUZÜLİ

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. Nice yıllardur ser-i kûy-ı melâmet beklerüz
Leşger-i sultân-ı ‘irfânuz velâyet beklerüz
2. Sâkin-i hâk-i der-i meyhâne yüz şâm u seḥer
İrtifâ‘-ı kâdr-içün bâb-ı sa‘âdet beklerüz
- 3 Hÿ‘âb görmez çeşmümüz endîşe-i âgyârdan
Pâsbânuz genc-i esrâr-ı maḥabbet beklerüz
4. Kârbân-ı râh-ı tecrîdüz ḥaṭar ḥavfın çeküp
Gâh Mecnûn gâh men devr içre nevbet beklerüz
5. Yatdılar Ferhâd u Mecnûn mest-i câm-ı ‘ışık olup
Ey **Fuzûlî** biz olar yatduqça şöḥbet beklerüz

73

GAZEL-İ MECDİ

Fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilün

1. Ḥaylî âlûde-y-idi hâk-i rehûñle yüzümüz
Ağlamağ-ile anı yudı arıtdı gözümüz
2. Nâr-ı ‘ışkuñ bizi başdan ayağa yakmışdur
Yok-durur sen yüzi gül-nâr yanında yüzümüz
- 3 Bizi lâl eyleme dem-beste koyup tûñî-vâr
Göster âyîne-i ruḥsârûñı diñle sözümüz
4. Gelmedüñ yérümüze kendümüzi bulımaduq
Za‘fdan hecrüñ-ile yitürelî kendüzümüz

5. Şöyle gitdüñ ki diyār-ı ‘ademe ey **Mecdī**
Görmedi bād-ı şabā dahı biriyle tozumuz

73.1

NAZĪRE-İ RİZĀYĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Ol bütüñ kaşları mihrābın[1] görđi gözümüz
Secdeye varduğ öñinde yere düşđi yüzümüz
2. Ağlamaz derdini dérmış baña çeşm-i ter için
Görmeye ol gözi bīmārı meger ki gözümüz
3. Girmede kulağına gevher-i nazmum o şehüñ
Bağıdup n’eyleyeyin geçmedi aña sözümüz
4. Hať-ı rüyından ırāđ ağ u kara fark édemem
Fark olunmazsa ne tañ géce-y-ile gündüzümüz
5. Çün mükeħħal gözi hecr-ile yolında éde ħāk
Kühl-ı a’yān-ı cihān ola **Rizāyī** gözümüz

73.2

NAZĪRE-İ ‘UBEYDĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Kaşdı bu āh-ile ber-bād éde bir gün tozumuz
Dehrden göz yumalum görmesün anı gözümüz
2. Ĥāk olup seyl-i sirişk-ile der-i dil-dāra
Şöyle gitdük géce kim görmedi kimse tozumuz
3. Yār şorduğça bizi düşmene bilmem dér-imiş
Lāzım oldu ki aña bildürevüz kendüzümüz
4. Aşınupdur yüzümüz eşigine sürmekden
Ol şehüñ kalmadı yanında dīrīgā yüzümüz
5. Söze mālîk olayın dérsa ‘**Ubeydī** her kim
Varať-ı nazmumuz alsun ele tutsun sözümüz

73.3

NAZİRE-İ DĀNİŞİ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Çehreye yaş akıdup yollar édelden gözümüz
Hälümüz ağlamağa duymadı yäre yüzümüz
2. Hāk-i pāyuñ göricek ey şeh-i ferhunde-ka-dem
Tutmadı kühl-işafā hani igen de gözümüz
3. Kāmeti halka teni zerd olanı unutma
Kulağunda küpe olsun senüñ ey gül sözümüz
4. Görüp ey sīm-beden zülfüñi boyunca senüñ
Ĝam-ile oldı berāber gécemüz gündüzümüz
5. **Dānişī** bir nazār étse ten-i hākīye o şāh
Kühl éder gözlerine ehl-i nazarlar tozumuz

74

ĜAZEL-İ RİZĀYİ

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Fersüde étدی ĝam çü ten-i nā-tüvānumuz
Küt-ı hü mā-yı 'ışkuñ olur üstühvānumuz
2. Kaddüñ hevāsı-y-ile yanup şöyle étdüñ āh
Şandı kıyāmet oldı görenler duhānumuz
3. Bir naqş geçdi tās-ı felekde cihān bize
Yerle gök oldı aña zemīn ü zamānumuz
4. Pīr olduñ ol civāna dirīĝ érmedüñ déyü
Hayfā ki geçdi hasret ü ĝamla zamānumuz
5. Āmāc édelden ol qaşı yā tīrine bizi
Toldı **Rizāyī** 'āleme nām u nişānumuz

74.1

NAZİRE-İ EMRİ

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Şevk odı yaqdı şem' -şifat üstühvānumuz
Ten zülmetinde anuñ-ile çıqdı cānumuz

2. Ta'n étme dūd-ı şem'e dilā başumuzdadur
Yağduqça gam çıkar depemüzden duhānumuz
3. Hālūñ gamıyla şöyle za'îfem k'olup-durur
Ġam günlerinde perr-i meges sāye-bānumuz
4. Biz tās-bāz-ı şehr-i gam-ı tās-ı āteşin
Zāhir derūn-ı sīnede dāğ-ı nihānumuz
5. Bīmār iken fütādesi oldı güzellerūñ
Emrī za'îf düşdi ten-i nā-tüvānumuz

75

ĠAZEL-İ BĀĶĪ

Müfte 'ilün mefā 'ilün müfte 'ilün mefā 'ilün

1. Gūş senūñ haberlerūñ almağa olsa çāremüz
Kāş kulağumuz kadar eyleyelerdi pāremüz
2. Çeşm-i sitāre gibi biz alçağa nāzır olmazuz
Himmetümüz bülenddür kıddüñedür nezāremüz
3. Nevbet-i iştiḥārumuz bām-ı felekde çalınur
Ġulgüle şaldı 'āleme velvele-i neķāremüz
4. Dilde hırāş-ı hār-ı gam dīdede eşk dem-be-dem
'Arz olunur ḥuzūruña gizlümüz aşikāremüz
5. Dāğ-ı siyāh-ı sīnemüz örtüle mevc-i eşk-ile
Bir gün ola ki **Bāķıyā** görmeye kimse kıaramuz

75.1

NAZĪRE-İ 'ULVĪ

Müfte 'ilün mefā 'ilün müfte 'ilün mefā 'ilün

1. Şubḥa dek ağladuğ bu şeb toğmadı māh-pāremüz
Ṭālī'ümüz açılmadı düşkün imiş sitāremüz
2. Ḥaņcer-i gam cerāḥatin bāde yuyup arıtmadı
Merhem ile oñulmadı kıaldı yürekde yāremüz
3. Dīdede āb u başda ḥāk elde hevā gönülde nār
Derdümüzūñ devāsı yoğ bilmedi kimse çāremüz
4. Gözlerümüz ḥabāb-veş ol boyı servi gözedür
Şu gibi gerçi alçağuz yüksegedür nazāremüz

5. Ğarķa-i mevc-i eşk olup göz yumalum zamāneden
Çeřm-i ĥasūd ‘Ulvıyā görmeye tā ki ķāremüz

76

ĞAZEL-İ HELĀKİ

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. Ğaldum diyār-ı derd ü belāda nigārsuz
Āh eylesem ‘aceb mi göñül ihtiyārsuz
2. Bir dilde k’olmaya eşer-i dāğ-ı gül-ruĥān
Beñzer o řaĥn-ı bāğa k’ola lālezārsuz
- 3 Dil pāre pāre ĝonca gibi ĥār-ı ĝuřşadan
Ĥātır şikeste gül gibi ol gül-‘izārsuz
4. Dilden ķarār u şabrı alup kākül-i nigār
Ben bī-ķarārı eyledi şabr u ķarārsuz
5. Kūyında nāle kılsa n’ola řad hezār dil
Olmaz **Helākī** ĝülřen-i cennet hezārsuz

76.1

NAZİRE-İ şUN‘İ

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. Ey vaşl-ile olar ki bu ĝün baĥtiyārsuz
Añmañ beni ki ĥiç ola mı baĥt yārsuz
2. Pīr-i muĝānı mey-kedede görmedüm bu ĝün
Étmeñ ta‘accüb aĝladuĝum ihtiyārsuz
- 3 řūret véren baña o perī-peykerüm-durur
Yüz mi tütardı yoĝsa bu devlet nigārsuz
4. Ol serv-i māĥ-çehre hevāsı yoĝ-ise ger
Ey eşk ü āĥ böyle neden bī-ķarārsuz
5. Biñ olsa **şun‘İ** gibi n’ola vařfuñ eyleyen
Olmaz ĝül-i cinān çü bilürsün hezārsuz

ĠAZEL-İ ‘UBEYDİ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Biz ki bu devr içre cām-ı dil-güşāya māliksüz
Mülk-i şevķüñ şāhıyuz şırça sarāya māliksüz
2. Cāmda seyr eylerüz dāyım şafā devrānını
Şūfiyüz āyīne-i ‘ālem-nümāya māliksüz
3. On sekiz biñ ‘ālemi āşüfte étmiş kendüye
‘Işķ derler adına bir dil-rübāya māliksüz
4. Pādişāh-ı dehre istiġnā édersek yéridür
Ĥāk-i pāy-ı yara érdük kīmyāya mālİKÜZ
5. Ey ‘**Ubeydī** vaşf édüp yāruñ miyānıyla lebin
Biz ĥayāle ķādirüz rengīn edāya mālİKÜZ

77.1

NAZİRE-İ BĀĶİ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Biz ki ṭab‘-ı pāk ü ķalb-i pür-şafāya mālİKÜZ
Cām-ı Cem āyīne-i ‘ālem-nümāya mālİKÜZ
2. Ĥānümānı n’eylerüz bu günbed-i mīnāda biz
‘Ālemüñ sultānıyuz şırça sarāya mālİKÜZ
3. Yaşumuz deryālara döndürdi cevri-rüzgār
Ĥāliyā ey māh-rū baħr-ı belāya mālİKÜZ
4. Tīre-dildür lāle-i Nu‘mānı ‘arz étmeñ bize
Gül gibi cām-ı şarāb-ı dil-güşāya mālİKÜZ
5. Ser-firāz olsañ bu devr içre ‘aceb mi **Bāķıyā**
Biz şurāĥı-veş bu gün rengīn edāya mālİKÜZ

78

ĠAZEL-İ FĀNİ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Ger olursa itleri ‘ār étmeyüp miħmānumuz
Mā-ħazardur uş faķīrāne dil-i büryānumuz

2. Miḥnet ü derd ü belā endūhu ğamla hecr-i yār
Şeş cihetden bağlamışdur āh kim her yanumuz
- 3 Olmuşuz fikr-i miyānuñla senüñ eyle za‘īf
Hağ bilür kim çıkmaga kılca kalıpdur cānumuz
4. Dergeh-i dilberde biz şöyle riyāzet-keşlerüz
Kim melekler reşk éder ‘arşda görüp cevlānumuz
5. Bundan özge **Fāniyā** nice kerāmāt ola kim
Hindī sūzen yurdusından seyr éder cīrānumuz

78.1

NAZĪRE-İ AHDĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Her zamān bir şān-ile olsa n’ola cānānumuz
Külle yevmin Hüve fī şe’n²⁶ hüccet ü bürhānumuz
2. ‘Ālem-i ervāh-ı kudse meyl édelden göñlümüz
Dār-ı dünyāya nüzül étmez ‘ulüvv-i şānumuz
- 3 Dil kebāb oldı ciger büryān gözüm yaşı şarāb
Hayl-i ‘işkuñ pādişāhı oldı çün mihmānumuz
4. Zāhid-i pejmürde-veş şanma ziyāde sen bizi
Yağdı çoğdan sübhā-i zühdi dil-i sūzānumuz
5. Sāğarı devr étdür ey ‘**Ahdī** ki devrān dem-be-dem
Ber-ķarār üzre degül gerdiş éder devrānumuz

78.2

NAZĪRE-İ ŞUN‘Ī

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘lātün fā ‘ilün

1. Dün gece içdi bizümle ol büt-i fettānumuz
Gelemez kızduğca sākī gevredi imānumuz
2. Mübtelāyuz ğuşşa dürdine bize şun cāmı kim
Sākıyā çün şīşe çekmedür bizüm dermānumuz

²⁶ “O her gün yeni bir iştedir.” 55 Rahmān 29

- 3 Şānenüñ beñzer dili degmişdi ey bād-ı şabā
Kim şikeste-ḥāl olupdur turre-i cānānumuz
4. Ayı gördük yıldıza yoḡdur bizüm hıç tañumuz
Mihr ü māha baḡmazuz var-iken ol fettānumuz
5. Āsumān üzre melekler incinür feryāddan
Āsitānında işitmez **Şun‘iyā** efgānumuz

79

GAZEL-İ RİZĀYĪ

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. Ğam pisterinde ḡalmadı derdā mecālümüz
Bīmār-ı ‘ışḡ olalı ḡöñül şorma ḡālümüz
2. Ḳolın raḡīb boynına şalmaḡ vebāl-iken
Düşdi o şāh boynına ḡayfā vebālümüz
- 3 Baḡt-ı siyāh aḡarmadı fikr-i daḡıḡ-ile
Çarḡ āsiyābı içre aḡardı şaḡalumuz
4. Vā‘iz levend ḡorinürüz gerçi şüretā
Ma‘nāda fenn-i ‘ışḡa-durur iştiḡālümüz
5. Fenn-i belāda ‘ışḡ ziyāde kemāl-imiş
Eksük degül **Rızāyī** biraz var kemālümüz

79.1

NAZĪRE-İ NEV‘Ī

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. Ḳaşuñ hilālیدür gözümüzde ḡayālümüz
Zülf ü ruḡuñ ḡamıyla geḡer māh u sālümüz
2. Çıḡmaz beyāza defter-i a‘mālümüz daḡı
Her sīm-ten ḡamıyla aḡardı şaḡalumuz
- 3 Kem pīšemüz ḡayāl-i miyān u dehān-ı yār
Evşāf-ı zülf ü ḡāmet-i dilber kemālümüz
4. Olduḡ egerçi za‘f-ile ḡāyetde bī-mecāl
Kūy-ı nigāra varma[ma]ḡa yoḡ mecālümüz
5. Şol deñlü étدی **Nev‘ī**’yi ḡaşuñ ḡamı nizār
Gözlerde ḡaldı za‘f-ile ancaḡ ḡayālümüz

79.2

NAZİRE-İ NİHÂNİ

Mef'ülü fâ 'ilätü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. Dehr içre yoğ-ise n'ola māl ü menālümüz
Vardur diyār-ı 'ışkda cāh ü celālümüz
2. Cām-ı Cem-ile kāse-i fağfūrı tıtdı şan
Bezm-i melāmet içre içenler sifālümüz
3. Şevk-ile döndügin n'edelüm mihr-i 'ālemüñ
Ser-geşte zerreñüz görelüm kendühālümüz
4. Ābdāluñ-iken olurısağ 'āzim-i cinān
Gīsularından eyleyeler devr-i şālümüz
5. Vaşf-ı miyān ü kākül ü ebrü-yı yārda
Vardur **Nihānī** bir nice ince hayālümüz

79.3

NAZİRE-İ FEVRİ

Mef'ülü fâ 'ilätü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. Derd-i lebünle bir yere erişdi hālümüz
Kim varmağa 'adem iline yok mecālümüz
2. Biz āfitāb-ı burc-ı sipihr-i maḥabbetüz
Mihr-i felek gibi bizüm olmaz zevālümüz
3. Biz 'ışk-ı la'l-i yār-ile rüḥ-ı mücerredüz
Bu 'ālem-i şehādete gelmez mişālümüz
4. Bir nice fende māhir ü mümtāz 'āşıqüz
Cān vérmedür ğam-ile eñ ednā kemālümüz
5. Olsa 'aceb mi yüzümüzağ alnumuz açuğ
Fevri maḥabbet içre ağardı saçalumuz

80

Fİ ḤARFİ'S-SİN

GAZEL-İ BĀĶİ

Mef'ülü fâ 'ilätü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. Zülf-i nigāra şāne-veş olursa dest-res
Miqrāz gibi rişte-i peyvend-i ğayrı kes

2. Güftāra kâdir olsa dili çalmasa eger
Takrîr éderdi nâlelerümden saña ceres
- 3 Kim gūş ururdu kavline meclisde def gibi
Nây olmasaydı nâle-i ‘uşşâka hem-nefes
4. Bâzâr-ı dehr içinde gözüme tokunmadı
Hâl-i ‘izâr-ı yâr gibi dahı bir meges
5. **Bâkî** hevâ-yı ‘ışk ne müşkil belâ-y-imiş
Benden naşîhat ister iseñ eyleme heves

80.1

NAZİRE-İ FUZÜLİ

Mef‘ülü fâ ‘ilâtü mefâ ‘ilün fâ ‘ilün

1. Hâk-i reh étdi ‘âşık-ı miskîn[i] ol heves
Kim pây-büs-ı yâra kaçan bula dest-res
2. Râz-ı derünü daşraya şalmağ revâ degül
Budur günâhı kim aşılır muttaşıl ceres
- 3 Sînem hevâ-yı ‘ışkuñ-ile tıldı ney gibi
Dem urduğumca âh u figândur çıkan nefes
4. Ol gamzeden gönül eger isterseñiltifât
Tîğ-ı tecerrüd-ile cihândan ‘alâka kes
5. Olmaz vücüd-ı ‘âşıkâ ‘ışk içre i‘tibâr
Döymez **Fuzülî** âteş-i süzâna hâr u has

81

GAZEL-İ ‘UBEYDİ

Mef‘ülü fâ ‘ilâtü mefâ ‘ilün fâ ‘ilün

1. Âbdâl-ı mihrüñ olmasa bî-ihtiyâr şems
Gezmezdi dehri başı kaba âşikâr şems
2. Başı dönüp yanar mı idi od gibi teni
Bîmâr-ı ‘ışkuñ olmasa ger tâb-dâr şems
- 3 Her géce kavuşur eşigüñde seher yine
Yüzün ele alup gelür ey şehriyâr şems
4. Ceyş-i şerâr-ı âteş-i dilden mi havf éder
Eflâki kıldı kendüye kat kat hisâr şems

5. Kaṭ' édemez menāzil-i 'ışkı 'Ubeydiyā
Tā ḥaŝr ḥink-i çarḥa olursa süvār ŧems

81.1

NAZĪRE-İ MECDĪ

Mef'ūlü fā 'ilātü mefā 'ilün fā 'ilün

1. Ecder gibi felekde olup āŝikār ŧems
Zerrāt ŧanma ŧaçdı deminden ŧerār ŧems
2. Tūbā ađup göge gün[i] tođdı feleklerüñ
Kim étدی feth-i memleket-i zeng-bār ŧems
3. Yére geçerdі [bir] delik olsa ḥicābdan
Sen āfitāba çarŝu olup ŧerm-sār ŧems
4. Başın alup eline feleklerde çarḥ urur
Kim oldı mihr-i ḥaddüñ ile bī-çarār ŧems
5. **MecdĪ** gibi figende-i kūy-ı belā olup
Yüz yére çodı miḥnet-ile saye-vār ŧems

81.2

NAZĪRE-İ FİRDEVSĪ

Mef'ūlü fā 'ilātü mefā 'ilün fā 'ilün

1. Ser-geŝtüñ oldı bencileyin ey nigār ŧems
Bir yerde n'ola étmese bir gün çarār ŧems
2. Çarḥın baturduñ ey yüzi māhum güzellerüñ
Étdi kevākibi ŧanasın tārümār ŧems
3. Görse yoluñda yaŝumı ol demde maḥv éder
Bildüm hevādan ey yüzi gün nem çapar ŧems
4. Zülfin giderse 'āŝıça 'arz eylese cemāl
Olur seḥābdan ŧanuram āŝikār ŧems
5. **Firdevsiyā** görem déyü ol māh yüzini
Çağ çār ṭāğ-ı çarḥa çıķarsa ne var ŧems

81.3

NAZİRE-İ FEVRİ

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilün fā 'ilün

1. Hāyder gibi seherde çeküp Zü'l-fiķār şems
Bir günde tutdı dehri zihî şehir-i yār şems
2. Eşrāt-ı sâ'at érdi ruḥ u zülfi şanmañuz
Mağribden étdi bu géce 'arz-ı 'izār şems
3. Secde édince geçme ki 'ömrüm namāz içün
Étmiş zamān-ı māzīde bir kez qarār şems
4. Étdi gurüb şanma ki rüyuñdan utanup
Aldı başını eyledi terk-i diyār şems
5. **Fevrî** gibi görem déyü ol meh cemālini
Küyına geldi gitdi nice rüzgār şems

82

ĠAZEL-İ FUZÜLİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Ey gönül ol ḥançer-i müjgāna eylersün heves
Kaşd-ı cān étdüñ beķā-yı 'ömrden ümmīdi kes
2. Çekme ğurbet 'azmine ey sār-bān maḥmil şaķın
Kim bu yolda bīm-i ğurbetdendür efgān-i ceres
3. Ta'ñ[e]-i ehl-i melāmetden ne noķşān 'āşıķa
Berķ-i lāmi' def'in eyler mi hücum-ı ḥār ü ḥas
4. Hāl-i zārumdan seni feryādum āgāh eyledi
Şükrü li'llāh oldı feryādum baña feryād-res
5. Ey **Fuzüli** ben kanā'at mülkinüñ sulṭāniyam
Saltanat esbābı egnümde pelās-i faķr bes

82.1

NAZİRE-İ ŞABİRİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Bir büte vérdi gönül düşmez dilinden bir nefes
Şanma beyhüde şadā büt-ḥānede bāng-i ceres

2. Ben uluñ giderken ey sen Őahdan rüşen delil
Şem‘den pervaneyi a‘ā ayırmaz hi kes
- 3 La‘l-i yāra niun öykündüñ déyü bāzārda
Sükkerüñ cānā vızırdıyla yedi başın meges
4. İster-iseñ kim ériŐsün gevher-i maŐud ele
Dāyimā gavvāŐ-ı baħr-ı ‘ış ol ey dil tıt nefes
5. Pehlivānı sen bugün meydān-ı Ői‘rūñ **Őabirī**
KüŐti-gir-i nazm-ile tıtuŐduėuñda dédi bes

83

Fİ ĖARFI‘Ő-ŞİN

AZEL-İ MECDİ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Lebüñ yād eyleyüp mey sāėaruñ ağzın ŐulandurmıŐ
Bu zev ire anuñ sākī eküp varın tılandurmıŐ
2. Dehān-ı dilberüñ vaŐfin o deñlü āb-dār étmiŐ
Ki Şebnem ėonca-i bāėuñ Őeħer ağzın ŐulandurmıŐ
- 3 Gönül her serv-i reftāra aar bir āb-ı Őāf-iken
Bahār-ı ‘ıŐda seyl-i belā anı bulandurmıŐ
4. ıup bām-ı sipiħr üstine ėee āħ-ı Şeb-girüm
Ėurüs-ı ‘arŐuñ uyusun uurmıŐ uŐkulandurmıŐ
5. DémiŐ ol Őāħ gelsün itlerimle hem-sifāl olsun
Bu söz **Mecdī**‘yi yārān ortasında ululandurmıŐ

83.1

NAZİRE-İ ‘İZĀRİ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. İürmüŐ ėayra tığın yaramuñ ağzın ŐulandurmıŐ
Yine hicrānını yād eylemiş gönlin bulandurmıŐ
2. Ruħuñ yādına dil ėülŐende ey ėül eyleyüp feryād
UurmıŐ bülbul zāruñ Ėuzürin uŐkulandurmıŐ

- 3 Müşābihdür démekle sāyesine ol adi ŐimŐād
GötürmiŐ hakden servini bađuñ ululandurmiŐ
4. Kenār étmek murādı görmiş ol serv-i hırāmānı
Turup āb-ı revānı gūlsitān ire olandurmiŐ
5. İraqdan tūtiyā-yı hak-i pāyın gösterüp dil-dār
İzārī dīde-i giryānumuñ ağzın ŐulandurmiŐ

83.2

NAZĪRE-İ ‘UBEYDĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Miyānuñ bend édüp ey Şeh kılı bāđın olandurmiŐ
Müjeñ yād eyleyüp tıđuñ ğılāf ağzın ŐulandurmiŐ
2. Benüm boynuma irgürmeñ o sīmīn-sīneye déyü
Alup miskī umaŐın gerdeni zūlfın olandurmiŐ
- 3 Yaşum seyli ‘aceb baħruñ ne oymuŐdur ulağına
K’idüp ol Őūr-baħtı muđtarib göñlin bulandurmiŐ
4. Huzūra varmiŐ-iken āŐiyān-ı dīde-i terde
Őadā-yı seyl-i eşküm murđ-i hābı uŐkulandurmiŐ
5. ÉŐiginde nie ulu varup teslīm édüp kendin
O Őāhuñ itlerini ey ‘**Ubeydī** ululandurmiŐ

83.3

NAZĪRE-İ DĀNİŐĪ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Ruħuñ Şem‘ine cān nağdin dil-i dīvāne yandurmiŐ
erāđ-ı hānāh-ı ‘ışkı bir abdāl uyandurmiŐ
2. Leb-i deryāda ılmıŐ ebr-i nīsān dūr diŐuñ vaŐfın
Şadef bī-ārenüñ bī-iħtiyār ağzın ŐulandurmiŐ
- 3 Őarıлма va‘de étmiŐ geri bir destāra ađyāra
Alup nāzūklük-ile anı mestāne dolandurmiŐ
4. Raīb-i bed-likānuñ ‘aksi dūŐmiŐ derdi üzre derd
Őurāhīnūñ anuñ-ün bezmde göñlin bulandurmiŐ
5. Démeñ kim **DāniŐī**’nūñ meyli gitmiŐ la‘l-i dil-dāra
Raībūñ güft ü gūsı anı cānından uŐandurmiŐ

83.4

NAZĪRE-İ BĀKĪ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Göñül dāğ-ı ğamuñla sīnede bir şem' uyandırmış
Çerāğ-ı 'ışka bir ğarrā kıvıl altun[ı] yandırmış
2. Göñüller nağdin almış yār girmiş halka-i zikre
Bir iki derd-mend āvāreyi varmış tılandurmuş
3. Démeñ Mecnūn'a gelmiş 'aķıbet Leylā'dan istiğnā
Belā-yı 'ışk o ser-gerdānı cānından uşandırmış
4. Bulup saķķā-yı hicrān teşne-dil şahrāda Mecnūn'ı
Ecel peymānesin şunmuş hayāt ābına kındurmuş
5. Bu ğün **Bāki**'ye ol āfet vişāl-i va'deler kılmış
Yalanlar söylemiş miskīni gerçekden inandırmış

84

ĠAZEL-İ FUZŪLĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Cismümi yandırma raħm ét yaşuma ey bağı daş
İhtiyāt ét yanmasun tā ki kuru yanında yaş
2. Tavf-i kūyuñda ayağdan başa érmiş bir meded
N'ola ger kaddüm büküp her dem ayağum öpse baş
3. Fitne yayın kurmağa āteş mi olmuş ihtiyāc
Kim urursun 'āleme āteş çatup peyveste kaş
4. Pāre pāre göñlümüñ sūz-ı derūna tābı yok
Göz yolından kaatre kaatre kan olup çıksaydı kās
5. Ey **Fuzūlī** ğarķ-ı hūn-āb étđi göz merdümlemin
Göreyim kullāb-i müjgāna urulsun kanlu yaş

84.1

NAZĪRE-İ 'UBEYDĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Var-ise yüz döndürür 'āşıkla olsa başa baş
Anuñ-içün taşa çalar tığın[ı] ol ser-tırāş

2. Tîz édüp her gâh tîğın başuma kaçd étdürür
Kañkı bed-hûnuñ dil-i sengînidür yâ Rab o taş
3. Başuma şu koydı şanmañ tîğ-ı bürrânın görüp
Eyledüm şol deflü girye kim başumdan aşdı yaş
4. Aşsa dükkâni öñinde yéridür âyîneyi
Yüzine karşı turup her gün éder mihrini fâş
5. Bir hilâlî tîğ-ile başum tırâş édüp o mâh
Ey ‘**Ubeydî** tîğını sildi degül alnumda kaç

84.2

NAZİRE-İ FEVRİ

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. Tîğın alsa ehl-i ‘ışk içre eger ol ser-tırâş
Kıldan ince boynumuz déyü kim egmez aña baş
2. Taşın anuñ-çün béline almaz ol berber güzel
Kalbi fâriğdür cihân içre komaz taş üzre taş
3. Gördiler gâlib saña zerrîn legençe olmağa
Şarulğa mübtelâ olmuş bu çeşm-i eşk-pâş
4. Ol hilâlî tîğ şevkine eyâ mihr-i münîr
Mâh-ı bedr abdâl-ı ‘ışk olmuş kılup kaçın tırâş
5. ‘Aksin anuñ bağruma başardum ey **Fevrî** hele
Göñlümi Hâk étse dükkânında bir âyîne kâş

84.3

NAZİRE-İ ŞUN‘İ

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. Döndi benden âsiyâb-ı çarh ey meh n’ola kâş
Dikseler kabrûme kendüm dögmek için iki taş
2. Kaç başuñ ile olursun sen muqâbil ey göñül
Ejdehâ-yı zülf-i dil-dâra ki ol kaldurdı baş
3. N’ola götürseñ ayağı ehl-i bezm-i ‘âleme
Sâkî-i devrân ecel cāmına dérmiş kim tolaş
4. Şâm ezânına Bilâl-i zülf barmağ gösterür
Ka‘be-i hüsnüñ diyârında kaçan karara kaç

5. Haṭṭ-ı ruḥsārına ne söz kim yazarlar ehl-i Rûm
Şun‘i-i abdâluñ eş‘ârından eylerler tırâş

85

ĠAZEL-İ EMRÎ

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. Cevher-i ‘ışkuñ dilümde var-iken şemşîr-veş
Ey kemân-ebrû neden yabana atmaḫ tîr-veş
2. ‘Arşa-i ‘ışkuñda tîr-endâz-ı âhum oynadur
Barmağında ḫalka-i gerdünü bir zih-gîr-veş
3. Ḫalka ḫalka oldu ‘âşıklar saçuñ baḫşinde dün
‘Âkıbet biri birine girdiler zencîr-veş
4. Ġisû-yı miskînüñe alındı âhû gözlerüñ
N’eylesün dâm-ı kazâ bend eylemiş naḫcîr-veş
5. ‘Aql u cân u dil belâ ġârında şan aşḫâb-ı Kehf
Nefs-i **Emrî** anlaruñ ardıncadur Kıtmîr-veş

85.1

NAZÎRE-İ RİZÂYÎ

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. Şâf-dil âyîne-ṭab‘-iken gönül şemşîr-veş
Ey kaşu yâ aña niçün egri baḫduñ tîr-veş
2. Şeh-süvârum atuñ ayağın öperdüm bendeñi
Öldürüp fitrâke aşsañ ser-nigün naḫcîr-veş
3. Bend-i ġamda görse şeydâñı perîşân-ḫâl olup
Kâkülüñ pür-çîn olurdu ey perî zencîr-veş
4. Sen kemân-ebrû ġamıyla ḫalka olduğum gören
Ḫayretinden ağızına barmaḫ ḫodu zih-gîr-veş
5. Ḫavf u ḫışmından **Rizâyî** berg-âsâ ditrerin
Ol nihâl-i tâze étدی ben civânı pîr-veş

85.2

NAZİRE-İ FEVRİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Ser-firāz ol nīze-āsā keskin ol şemşīr-veş
Yā gibi baş egme halka rāst-rev ol tīr-veş
2. Duhter-i rez ayagında cevherī halhāldur
Sāgar-ı meyde habāb-ı muntaẓam zencīr-veş
3. Halka halka oldu çeşmüm zaḥm-ı hūn-bārum gibi
Ey kaşı yā gözlemekden tīrūni zih-gīr-veş
4. Anlara vérdüm tenüm yolında cān vérince ben
Şeh-süvārum terkiye aşmaz velī naḥcīr-veş
5. Kehf-i dehrūñ hūblar aşḥābıdur **Fevrī** ne tañ
Anlara uyup dése aḥvālını **Qıtmīr**-veş

86

ĠAZEL-İ EMRİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Çarḥ cellād olmağa beñzer ki tedbīr eylemiş
Dūd-ı āh-ı 'āşıkı bir Şāmī şemşīr eylemiş
2. Alnına tamğa urupdur ḥākim-i kudret gülūñ
Rūy-ı yār-ile meger da'vā-yı tezvīr eylemiş
3. Ey şanem la'lūñ ḥayālin dilde naqş étmiş raḳīb
Vāy bu kāfir deyrde 'İsā'yı taşvīr eylemiş
4. Her neye degse qarardur dūd-ı āhuñ ey gönül
Yār zülfinden aña sevdā mı te'sīr eylemiş
5. Dāyire çizmiş du'ā-yı Hızır-ile tā ḥaṭṭ-ı yār
Emriyā mihr ü meh-i tābānı teshīr eylemiş

86.1

NAZİRE-İ MECDİ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Sākıyā dilber piyāleyle ağız bir eylemiş
Şevḳden bezm ehlinūñ ḳatline tedbīr eylemiş

2. Ğabġabuñ kim cāmi‘-i ħüsnüñde sīmīn tōbdur
Aşmaġa zülf-i girih-ġır aña zencīr eylemiş
- 3 Ben ġara yazulınuñ ħālin sirişk-i ħün-feşān
Levġa-i zerd üstine sürġ-ile taġrīr eylemiş
4. Tōġrulup kendü evi gibi varup ġonmaġ-ıla
Nāvekūñ murgı dil-i ‘uşşāġda yēr eylemiş
5. Naġş édüp naġġāş-ı ġudret la‘lin ol ‘İsī-demüñ
Mecdiyā bu şüret-ile cānı taşvīr eylemiş

86.2

NAZĪRE-İ RIZĀYĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Kūhken Şīrīn’i şanma senġe taşvīr eylemiş
Acımuş sengīn-dil olduġını taġrīr eylemiş
2. Devr-i ‘ālem ġalkı lā-ya‘ġıl düşerse tañmıdur
Sāġī-i bezm-i belā ayaġla el bir eylemiş
- 3 Baġrumı delsün déyü çekmişdi dilden nice kez
Ey ġaşı yāyına göñlümde oġuñ yēr eylemiş
4. Ol ġaşı yānuñ gözi cādūsı ġoş bīmārmış
Ğamzesin bir laġzada geh nīze geh tīr eylemiş
5. Nāme-i luġfiydi ardından oġundi ġaġġ-ı yār
ġazıdup yüzden **Rızāyī** gerġi tezvīr eylemiş

87

ĞAZEL-İ FUZŪLĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Bilmez idüm bilmek aġzuñ sırrını düşvār imiş
Aġzuñı dérlerdi yoġ déduklerince var imiş
2. ‘Āciz olmuş yıġmaġa āhıyla kūhı Kūh-ken
N’eylesün miskīn anuñ ‘ışġı hem ol miġdār imiş
- 3 Taşa çekmiş ġalk-ıçün Ferġād Şīrīn şüretin
‘Arz ġılmış ġalka mecnūnı ‘aceb bī-‘ār imiş
4. Ka‘be iġrāmına zāhid dédiler bél baġladı
Eyledüm taġġıġ anuñ baġlanduġı zünnār imiş

5. Dün **Fuzûlî** ‘arızuñ gördi revân tapşurdi cân
Lâf édip dérđi ki cānum var emānet var imiş

87.1

NAZĪRE-İ HAYRETĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Ayru düşmek yārdan yoldaşlar düşvār imiş
Güşe-i fūrkatde tenhāluğ ne müşkil kār imiş
2. Dōstlar bu gülsitān-ı ‘āleme şūret véren
Ol lebi ğonca yüzi gül serv-i hōş-reftār imiş
3. Fūrkatı vādīsine tayandı vardı rāh-ı ‘ışğ
Çāre ne çekmek gerek ey dil yoluñda var imiş
4. Gelmege ‘ahd eyledi gitdi dirġġā ol şanem
Aldadı ben nā-tüvānı bilmedüm ‘ayyār imiş
5. Mülk-i dilde āteşüm üstine āteşler yağan
Oda yansun **Hayretî** eş‘ār-ı āteş-bār imiş

87.2

NAZĪRE-İ SA‘YĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Cismümi hākister éden nār-ı hecr-i yār imiş
Yéle véren hākümi bu āh-ı āteş-bār imiş
2. Bağrumı her-dem şurāhi-veş tolu kan eyleyen
Beñzer ey dil ārzü-yı şöhet-i dil-dār imiş
3. Düşüren dām-ı belāya āh kim dil-murğını
Dāne-i hāl-i siyāh u zülf-i ‘anber-bār imiş
4. ‘Andelīb-i dil n’ola āh étse bāğ-ı dehrde
Kim bu gülşenden naşīb aña belā-yı hār imiş
5. Bezm-i ‘uşşākı nevā-yı āhı tıtdı **Sa‘yi**’nüñ
Rişte-i cānı belāsāzına gūyā tār imiş

ĠAZEL-İ EMRİ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Kāngı dervîş ki 'ışk iline sultān olmuş
Hāzret-i Veys-i Kāren aña şütür-bān olmuş
2. Şerer-i āteş-i dil bahre düşerse göreler
Tābe-i arzda māhîleri büryān olmuş
3. Tūresi cīm-dürür kaddi elif kaşları nūn
Ne dēyem anı ki başdan ayağa cān olmuş
4. Halka halka görinen zülf-i girih-gīri degül
Dīdelerdür ki anuñ hūsnine hayrān olmuş
5. 'Anberīn kākūline sūnbūli beñzetdügüme
Emriyā ol şanemūñ zülfi perīşān olmuş

88.1

NAZİRE-İ RİZĀYĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Tağıdup hūr-veşüm zülf-i perīşān olmuş
Cümle āşüftelerüñ hāli perīşān olmuş
2. Ġaraż[1] kendüyi hāk-i rehūñe şatmağ-imiş
Yūsuf ol gün ki şehā misk-ile mīzān olmuş
3. Gördi şevk-ile güler giryeme yanup yaqılup
Şem'-i meclis güler-iken baña giryān olmuş
4. Şarınup k̄ara taparken güne rüyuñ görelī
Aq şarınmış başına māh müselmān olmuş
5. Genc-i mihrūñle **Rızāyī** keremūñ berķın umar
Göñlüni yaqmış anuñ çün teni vīrān olmuş

88.2

NAZİRE-İ NİHĀNĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. 'Āşıkuñ göñline 'ışkuñ odı mihmān olmuş
Anuñ-içün güzelüm yüregi büryān olmuş

2. ‘Aks-i zülf ü lebûñ ey şeh ne yere düşdi-y-ise
Toprağı misk ü taşı la‘l-i Bedahşân olmuş
- 3 Dil şeh-i miñnet olaldan aña bu meydānda
Dūd-ı āh-ile şerer gūy-ile çevgān olmuş
4. Görinen encüm-i tābende nedür dērseñ eger
Dīdelerdür ki ruñun māhına hayrān olmuş
5. Ol perī zülf ü kad ü ebrū-yı ğarrāsı-y-ile
Ey **Nihānī** göre başdan ayağa cān olmuş

88.3

NAZĪRE-İ FUZŪLĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Dil ki ser-menzili ol zülf-i perīşān olmuş
N’ola cürmi ki aşılmasına fermān olmuş
2. Şāhsın mülk-i melāhatde saña kullar çok
Biri oldur ki varup Mışr’da sulţān olmuş
- 3 Rañm édüp ‘āşıkuñı haşr günü yakmayalar
Ki bu dünyāda esīr-i ğam-ı hicrān olmuş
4. Ādem evvel ser-i kūyuñ vérüp almış cennet
İşidüp ta‘n-ı melek soñra peşimān olmuş
5. Ey **Fuzūlī** benüm añvālūme bir vāqıf yok
Böyle kim ‘ālem anuñ hūsnine hayrān olmuş

88.4

NAZĪRE-İ ‘AHDĪ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Yüzi ol serv-ğadūñ mihr-i dıraşşān olmuş
‘Āşıkı sāye gibi ħāk-ile yeksān olmuş
2. Āteş-i mey ile gül gül ruñuñ ey gül olalı
Bezmümüz hūsnūñ-ile reşk-i gülistān olmuş
- 3 Nār-ı rüyuña taparken gözūñ ey kāfir-i Çīn
Müjeden oğ götürür şanki müselmān olmuş
4. Zülfi altında ‘arağ kevkeb-i seyyāre-dürür
İzţırāb-ile yürür ebrde pinhān olmuş

5. Dişleme la'lüni epsem déme 'Ahdî'ye begüm
Näleme çün ki sebeb ol leb ü dendân olmış

88.5

NAZİRE-İ REF'İ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Başka ol hāl ki zeyn-i ruḥ-ı cānān olmış
Mālik-i Mısr olup başına sulṭān olmış
2. Çekmege pīr-i felek kuḥl-ile ḥāk-i ḳademüñ
Mihr-ile māh iki keffe-i mīzān olmış
3. Aḳıdup seyl gibi ḳanuma girmek mi diler
Şoyunup tīḡı o şāhuñ yine 'uryān olmış
4. Būs-ı la'l-i leb-i cān-baḡşı hevāsıyla ḡabāb
Başını oynamaḡa cām aña meydān olmış
5. Tīr-i tūmār-ı kelāmum getürür elde 'adū
Ref'iyā beñzer o bī-dīn müselmān olmış

89

GAZEL-İ 'UBEYDİ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Saña ey dil démezin sünbül-i gülzāra yapış
Beni zülfeyni helāk étدی sen anlara yapış
2. El uzatduñ ruḡına yanduguña acımazın
Ey gönül tıflı saña kim dédi var nāra yapış
3. Kāha döndüm ḡam-ile bendeye vaşl ol déyicek
Dédi dilber beni ḳo var yūri dīvāra yapış
4. Beni ol yaḳdı oda ḡayrıyı aḡlatma şaḳın
Yūri var dūd-ı dilüm çarḡ-ı sitem-kāra yapış
5. Ey 'U**beydī** ser-i kūyına érem déreseñ anuñ
Yolına ḡāki olup dāmen-i dil-dāra yapış

89.1

NAZĪRE-İ REF'Ī

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Ey gönül ço beni ol hāl-i siyeh-kāra yapış
Seni başdan çıkarın fitne vü 'ayyāra yapış
2. Ölür-iseñ acımam zehr-i ğam-ı zülfi-y-ile
Saña ey tıfl-ı dilüm kim dédi var māra yapış
3. Cānı yok şürete döndüm baña vaşl ol déyecek
Hışm-ile bağıdı dédi ço beni dīvāra yapış
4. Çāh-ı tenden çıkayın dērseñ eger ey ğam-ı dil
Resen-i āha yağūd silsile-i zāra yapış
5. Düşme ayağına nef'i saña yok **Ref'ī**'nüñ
Yüri ey eşk-i revān dāmen-i dil-dāra yapış

89.2

NAZĪRE-İ FEVRĪ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Der-i yār ile der-i silsile-i zāra yapış
Göge çık ey beden āh-ı dil-i bīmāra yapış
2. Yanarın şem' gibi vaşluña érsem déyicek
Hışm-ile bağıdı dédi ço beni dīvāra yapış
3. Ne suçum var ki yüzüme yapışursın ey eşk
Seni hāke düşüren serv-i dil-āzāra yapış
4. Kūyına bir gün érem dirseñ eger yaşuñ ile
Cism-i hākī ile gel pāy-ı seg-i yāra yapış
5. Şi'rüñ oğursa meded **Fevrī** tağalluş édicek
Öpmege şarı sağız ol leb-i dil-dāra yapış

90

ĠAZEL-İ 'İZĀRĪ

Mef'ülü mefā'ülü mefā'ülü fe 'ülün

1. Giryeyle o dem mihr-i nihānı édeli fāş
Süd dökdi öñinde o mehüñ dīde-i dūr-pāş

2. Ter düşdi çeküp dāmenini serv-i çemenden
Ėarķ-āb édicek gülşeni çesmümden akan yaş
- 3 El vérmedi bir büseye yaķdum dile biñ dāĖ
Ayağını öpmek hele haķķum gibi biñ baş
4. Hātem elin öpdi ki éde būs dehānın
La‘l-i lebi vérmez ķatı pekdür dişine taş
5. Dil hānesini dāĖ-ı belā tutdı ‘**İzārī**
Baş ķaldurup ev başdı şanasın niçe evbāř

90.1

NAZĖRE-İ FEVRĖ

Mef‘ülü meřā‘ilü meřā‘ilü fe‘ülün

1. Olmaķ dileseñ faķr u fenā zümresine baş
Zinhār ayak başma şama‘ iline yoldaş
2. Olmasa dem-i girye dem-i hādeye hem-dem
Güldükçe neřāt-ile şolar mıydı gözüñ yaş
- 3 BaĖrumdaki biñ başı tamām eyledi bir dāĖ
Der-bend-i maħabbetdür olur bir pula biñ baş
4. Çün sāye sebük-bār degülseñ olamazsun
Erbāb-ı vefāya reh-i ‘iřķ içre ayakdaş
5. **Fevrī** ben o tevħīd yolu sālikiyem kim
Haķ’dan bilürin ayağuma ger řoķına taş

91

FĖ-ĖARFĖ’Ş-ŞĀD

ĖAZEL-İ FUZÜLĖ

Mefā‘ilün fe‘ilātün meřā‘ilün fe‘ilün

1. Zihī cevāhir-i iħsān-ı ‘āma ma‘den-i hāř
Dür-i řefā‘at-içün baħr-ı raħmete Ėavvāř
2. Yetüp huzūruña mi‘rāc vaķtı ķılmıřlar
Ėamer huşül-i me’āřir Süheyl kesb-i havāř
- 3 Felek hem ol Ėeçe bulmış řafā ki řüfĖ-veş
Ėarār şutmayup olmış bu bezmde raķķāř
4. Reh-i mütābe‘atüñdur řarīķ-i fevz ü necāt
Hevā-yı merħametüñdür ümīd-i Ėayr u Ėalāř

5. Tefâhür eyle **Fuzûlî** kim andan özge degül
Saña zamānede naqş-ı şahîfe-i ihlâş

91.1

NAZĪRE-İ BEHİŞTĪ

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. Şafâ-yı cevher-i 'ışk-ile eyle qalbüni hâş
'Avâm-ı bed-güheri 'ışk éder cihānda havâş
2. Yaşum degül görinen kim gözüm gümüşlerini
Hayâl-i âteş-i haddüñ eritdi şanki raşâş
3. Yaqarsa şevküñ odı zerre zerre eczâmı
Hevâ-yı mihr-i ruhuñdan külüm olur raqqâş
4. Olur mı tendeki peykânlaruñ qoyup gide cân
Demür kafesinde olan kuş görür mi rüy-ı halâş
5. **Behiştî**'nüñ yine güyâ ki muşhaf-ı 'ışka
Beş âyet-ile bu beş beyti sûre-i ihlâş

92

FĪ HARFİ'D-ÐĀD

ĠAZEL-İ FUZŪLĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Kıl şabâ gönüm perîşân olduğın cânāna 'arz
Şüret-i hâlin bu vîrân mülküñ ét sulţāna 'arz
2. Derhem étmiş sünbülün güyâ ki kılmışdur aña
Mû-be-mû hâl-i dilüm diller uzadup şāne 'arz
3. Tende cânım bir perînüñdür emānet şaqlarım
Ol zamāndan kim emānet kıldılar insāna 'arz
4. Mün'imün 'arz-ı tecemmüldür işi faqr ehline
N'ola ger dil kılsa her dem derd-i 'ışkuñ cânā 'arz
5. Ey **Fuzûlî** beyle pinhān tutma eşk-i ālüñi
Eyle her reng-ile kim var ol gül-i handāna 'arz

Fİ HÂRFİ'Ṭ-ṬĀ

ĠAZEL-İ SA'YĪ

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Menzil-i havf u haṭardur çünki bu köhne ribāt
Naḳd-i 'ömründen şaḳın ey h^vāce eyle ihtiyāt
2. Teng-nāy-ı ğam-durur қаşr-ı vücūd olmaz dilā
Bister-i h^vāb-ı 'adem gibi bisāt-ı inbisāt
3. Mest olup bezm-i selāmet ehline yā Hū dēdüm
Şol zamān érdi dile cām-ı melāmetden neşāt
4. Cür'a-keş bir rind idüm meyhāne-i 'ışḳ içre ben
Nuḳl-i encümle pür olmadan bu dūn-perver simāt
5. Pister-i ğamda yaturdum Sa'yiyā bīmār-dil
'Arşa-i dehre ḥakīm-i çarḥ ḳurmadan bisāt

93.1

NAZĪRE-İ FUZŪLĪ

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Ḳılmağıl muḥkem göñül dünyāya aḳd-i irtibāt
Sen bir āvāre misāfirsün bu bir vīrān ribāt
2. Bu çemende ğoncalar güller gören 'ārif bilür
Kim şebāt üstinde ḳalmaz hīç ḳabz ü inbisāt
3. Ehl-i 'irfāndur cihān keyfiyyetin taḥḳīḳ éden
Kim neşātından bulur yüz ğam ğamından yüz neşāt
4. 'İşḳ devrānı baña tapşurdu Mecnūn nevbetin
Ḥālī olmaz naḳş-ı erbāb-ı vefādan bu bisāt
5. Her gören meh-rūya şarf étme **Fuzulī** ömrüni
Bī-vefālardan ḥazer ḳıl tut ṭarīḳ-ı ihtiyāt

ĠAZEL-İ 'ALĪ

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Çıḳdı āhumdan şerer çün yazdum ol dil-dāra ḥaṭ
Yandı kāğıd cā-be-cā şanmañ görinenler nuḳaṭ

2. Ol miyān nāzūklüğinde mūntehādur mūntehā
Añılur gerçi ki nāzūkler arasında vasat
- 3 Dem-be-dem Mısr-ı ruhuñ şevkinden ey Bağdād-ı hüsn
Çeşmümün yaşıyla biri Nıl olupdur biri Şat
4. Haṭṭ-ı naḫşın naḫş-ı haṭṭuñdan bulur göñlüm dédüm
Nāz-ile geldi dédi tecnīs-i haṭṭdur haṭṭ u haṭ
5. Hāmeñüñ kaṭ‘ eyle başın ey ‘**Alī** dil çıḫmasun
Fāş éden esrār-ı ‘ıḫşı çünki hāmeñdür faḫaṭ

94.1

NAZĪRE-İ FİRDEVSĪ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Hāller mi görinen rüyuñda yā müşķin haṭ
Yoḫsa ‘aks-i merdüm-i çeşmüm midür ey sebz-haṭ
2. Haṭṭı gelmiş déyü la‘lün söylenür efvāhda
Haḫ budur yāḫūta şöret vérmedi illā kiḫaṭ
3. Érse ger Bağdād’dan peygāmuñ ey maḫmil-nişin
Göz yaşı karşı çıḫup ola revān mānend-i Şat
4. Ayağın öpmek bēlin çoçmaḫ lebin emmek mi yeg
Yāra şordum dédi kim ḫayru’l-umūr olur vasat
5. Dün ser-i kūyında **Firdevsī**’ye düşnām étdi dōst
Aña ol bu luṭfi étmezdi meger étmiş ğalaṭ

95

FĪ ḤARFĪ’Z-ZĀ

ĠAZEL

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Dürcdür la‘l-i revān-baḫşuñdür-i şehvār lafz
Dürcden dürler dökerin eyleseñ ızhār lafz
2. Şöyle ağzuñ tengdür kim söyleşür sâ‘at saña
Gerçi nāzūkdür vérür elbette bir āzār lafz

- 3 Yétmek olmaz lafz-ı cān-bahşuñla ağzuñ sırrına
Vaḥydür güyā bu kim mutlak ağız yok var lafz
4. Yine la'lüñ geç gelür güftāra güyā kim bilür
Ben gibi ol la'lden ayrılmağı düşvār lafz
5. Ğonca la'lüñle leḫāfetden dem urmuş bilmezem
N'eyley ızḫār eylese ol la'l-i gevher-bār lafz

HAŞİYEDE YER ALAN ŞİİRLER

1²⁷

ĞAZEL-İ FUZŪLİ

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1. Beni cāndan uşandurdı cefādan yār uşanmaz mı
Felekler yandı āhumdan murādum şem'i yanmaz mı
2. Kāmu bīmārına cānān devā-yı derd éder iḫsān
Niçün kılmaz baña dermān beni bīmār şanmaz mı
3. Ğamum pinhān dutardum ben dediler yāre kııl rüşen
Désem ol bī-vefā bilmem inanur mı inanmaz mı
4. Gül-i ruḫsāruña karşı gözümdeñ kanlu aķar şu
Ḥabībüm faşl-ı güldür bu aķar şular bulanmaz mı
5. Şeb-i hicrān yanar cānum döker kan çeşm-i giryānum
Uyarur ḫalkı efgānum kara baḫtum uyanmaz mı
6. Degüldüm ben saña māyil sen étdüñ 'aķlumı zāyil
Baña ta'n eyleyen cāhil seni görüp utanmaz mı
7. **FuzŪlī** rind ü şeydādur hemişe ḫalka rüsvādur
Şorun kim bu ne sevdādur bu sevdādan uşanmaz mı

2²⁸

ĞAZEL-İ NEV'İ

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Ey leb-i dilber gibi yokdan beni var eyleyen
Ḥatt-ı la'linden dil-i dānāyı isrār eyleyen
2. Ey sehī-kāmetleri ḫüb u ser-efrāz eyleyen
Rāst-rev 'aşıkları ḫör u dil-efgār eyleyen

²⁷ Vr. 6a

²⁸ Vr. 20a

3. Ğonce-veş yāri koyup kat kat hicāb-ı nāzda
‘Āşığı ‘uryān édüp ser-mest ü bî-‘ār eyleyen
4. Zāhidi sengīn édüp ‘uşşākı ser-gerdān éden
Yérleri sākin gögi luţfiyla devvār eyleyen
5. Her vefāsuz dil-rübāyı maḥrem-i esrār édüp
Her belālu ‘āşığı maḥrūm-ı dīdār eyleyen
6. Geh cemāl ü geh celālinden tecellā eyleyüp
Yūsuf’ı şādān édüp Ya‘ķūb’ı gam-ḥvār eyleyen
7. Nev‘ī’yi āzād kııl ‘izzūñ celālūñ ḥaķķı-çün
Ey ‘alāyıķ bendine ḥalkı giriftār eyleyen

3²⁹

ĞAZEL-İ NEV‘İ

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Tūtī-i mu‘cize-güyem ne désem lāf degül
Çarḥ ile söyleşemem āyīnesi şāf degül
2. Ehl-i dildür déyemem sīnesi şāf olmayana
Ehl-i dil birbirini bilmemek inşāf degül
3. Yine endīşe bilür ḳadr-i dür-i güftārum
Rūzgār ise denī dehr ise şarrāf degül
4. Girdi miftāḥ-ı der-i genc-i ma‘ānī elüme
‘Āleme bezl-i güher eyleyem itlāf degül
5. Levḥ-i maḥfūz-ı sūḥandur dil-i pāk-i Nev‘ī
Ṭab‘-ı yārān gibi dükkānçe-i şaḥḥāf degül

4³⁰

ĞAZEL-İ RŪḤİ-İ BAĞDĀDİ

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Yā beni maḳtül-i tīg-ı ğamze-i ḥün-ḥvāruñ ét
Yā temāşā-ĝāhumı āyīne-i ruḥsāruñ ét
2. Ben senūñ bir baĝrı yanmış cevr-keş bīmāruñam
Ey ṭabīb-i cān kerem kııl çāre-i bīmāruñ ét

²⁹ Vr. 20b

³⁰ Vr. 23b

3. Ğonca eylerse dehānuñla leṭāfet baḥşini
Anı bir sözle esīr-i şīve-i güftāruñ ét
4. Serv bālāluḡda ursa ḡāmetüñ yanında lāf
Bir hırām eyle anı şermende-i reftāruñ ét
5. **Rūḡī**'yi yā zehr-i ḡahr-ı fürḡatüñle ḡıl helāk
Yā devā-yı derdüñ ey meh şerbet-i dīdāruñ ét

5³¹

ĞAZEL-İ ĀHĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Devlet-i dünyā için renc ü 'anā çekmek neden
Bir iki gün 'ömr için bunca belā çekmek neden
2. Nice İskenderleri ber-bād édüpdür rüzgār
'Ālem içre minnet-i şāh u gedā çekmek neden
3. Ol perī-sīmā ile 'ıyş-ı müdām eyle bugün
Ğam yéyüp ḡardal için cevr ü cefā çekmek neden
4. Hāke şaldüñ ey felek yétmez mi āhen-dilleri
Bir alay bī-çāreye tīġ-ı cefā çekmek neden
5. 'Ömrüñi zevḡ ü şafā ile geḡür kim zīnhār
'Ālemüñ derd ü belāsın **Āhiyā** çekmek neden

6³²

ĞAZEL-İ FEVRĪ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Hudāyā démezem ḡamdan dil-i ḡam-ḡīnüm āzād ét
Esīr-i bend-i hicrānam belā-yı 'aşḡa mu'tād ét
2. Eger érmek dilerseñ Ka'be-i maḡşūduña ey dil
Ceres gibi beyābān-ı fenāda durma feryād ét
3. Mürīd-i 'aşḡuñ ey mürşid vücūdında beḡā olmaz
Hemān luṭf ét beni kūy-ı fenā ehline irşād ét
4. Süleymān gibi taḡtum yél götürsün dér iseñ ey dil
Ğubāruñ bād-ı āhuñla fenā deştinde ber-bād ét

³¹ Vr. 24a

³² Vr. 24b

5. Hayāl-i rüy-ı zülfinde dénen eş‘arum ey **Fevrî**
Mücerred yérine şâm u seherde yazup evrâd ét

7³³

ĠAZEL-İ FUZÛLÎ

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. Bülbül-i dil gülşen-i ruhsāruñ eyler ārzū
Tūfî-i cān la‘l-i şekker-bāruñ eyler ārzū
2. Nāme-i kâşıd kelāmıyla hoş olmaz tab‘umuz
Öz lebüñden lehçe-i güftāruñ eyler ārzū
3. Serv ü gül nezzāresin n’eyler saña hayrān olan
‘Ārızuñla kadd-i hoş-reftāruñ eyler ārzū
4. Ārzū eyler ki men tek muttaşıl bīmār ola
Kim ki vaşl-ı nergis-i bīmāruñ eyler ārzū
5. Heçr bīmārı tenüm bād-ı şabādan dem-be-dem
Şihhat için şihhat-ı aḥbāruñ eyler ārzū
6. Zülmet-i hecrüñde baḥmaz şem‘e çeşmüm merdümi
Pertev-i ruhsār-ı pür-envāruñ eyler ārzū
7. Ārzū-mend-i vişālüñdür **Fuzûlî** haste-dil
Vaşluñ ister devlet-i dīdāruñ eyler ārzū

8³⁴

ĠAZEL-İ FEVRÎ

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Şorarsañ raḥm édüp cānā ğam-ı rāz-ı nihānumdan
Uşandum ḥak budur heçr-i lebüñle tatlu cānumdan
2. Nişān étدی dili cevı ü cefā oḫlarına gerçi
Bu işler gelmeye dérdüm ben kaşı kemānumdan
3. Degüldür çehre-i dildārda ḥāl-i siyeh bil ki
Beni kurbān éderken şıçradı bir kaṭre kanumdan
4. Sirişk-i çeşm ise nām u nişān-ı nām-dār-ı ‘ışk
Cihān töldi bi-ḥamdi’llāh benüm nām u nişānumdan

³³ Vr. 25a

³⁴ Vr. 25b

5. Beden kabrinde **Fevrî** defn edüp bu mürde-i cânı
Dola yine [?] çaldı üstüh^vānumdan

9³⁵

ĠAZEL-İ FEVRÎ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Kūy-ı hasretde hayāl-i yārdur eglencemüz
Ĥamdü li'llāh devletünde vardur eglencemüz
2. Añlayaldan bādede cām-ı lebüñ keyfiyyetin
Āsitān-ı gūşe-i ĥammārdur eglencemüz
- 3 Muṭribā nāy u rebābuñ [sen] yēre çal kim bizüm
Meclis-i miñnetde āh u zārdur eglencemüz
- 4 Vādî-i 'ışk içre şāfî-diller olduĥ şu gibi
Ġayrdan geçdük ġam-ı dildārdur eglencemüz
5. Düşeli sevdā-yı zülf-i rüy-ı yāre cān u dil
Rüz u şeb tül u dirāz efkārdur eglencemüz
6. Şā'irüz **Fevrî** biz efsün u fesāne bilmezüz
Vaşf-ı yār için dénen eş'ārdur eglencemüz

10³⁶

ĠAZEL-İ VAĤDETÎ

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Saña kimdür déye kim nev'-i beşerdensün sen
Ĥāşa li'llāh güzelüm nūr-ı başardansun sen
2. Cinsüñ ādem mi perî misün eyā serv-i ĥirām
Ṭoġrısın söyle Ĥudā ĥaĥķı ne yérdensün sen
- 3 Çehre-i zerdüme baĥ derd-i derünüm fehm ét
Ey ṭabîb-i dil ü cān ehl-i ĥaberdensün den
4. Ķana ġarķ olduġumı hecr-i lebüñle gel gör
Hey gözüm nūrı hele 'ayn-ı zārardansun sen
5. Ĥānemi terk éderin yoluña dédüm dédi yār
Bilürin **Vaĥdetiyā** ehl-i hünerdensün sen

³⁵ Vr. 26a

³⁶ Vr. 26b

11³⁷

ĠAZEL-İ NEV'İ

Mef'ülü mefā'īlü mefā'īlü fe'ülün

1. Çāk eyle libās-ı teni rüsvā-yı cihān ol
Tut şıdķ ile bir pīr etegin 'ārif-i cān ol
2. Tağlarda ķomıř 'ıřķ ile Mecnūn niřāne
Sen 'ārif iseñ 'ıřķ ile bī-nām u niřān ol
3. Gel ğonca-şıfat ħande-zenān olma zamāna
Būlbūl gibi derd ile dilā na'ra-zenān ol
4. Ey dil niçe bir řūret-i zāhirde tevaķķuf
Gel vāķıf-ı gencīne-i esrār-ı nihān ol
5. Ālāyiř-i şan'atda ķoma řab'uñı **Nev'ī**
Pāk eyle sözüñ gevherini āb-ı revān ol

12³⁸

ĠAZEL-İ FUZŪLİ

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Ķağı ğülřen ğūlbūni serv-i ħırāmānınca var
Ķağı ğūlbūn üzre ğonca la'l-i ħandānuñca var
2. Ķağı ğūlzār içre bir ğül açılır ħüsnūñ gibi
Ķağı ğül bergi leb-i la'l-i dūr-efřānuñca var
3. Ķağı bāğuñ var bir naħli lebūñ tek bār-ver
Ķağı naħlūñ ħāřılı zīb-i zenaħdānuñca var
4. Ķağı ħūnī sen gibi cellāda olmuřdur esīr
Ķağı cellāduñ ķılıcı nevk-i müjġānuñca var
5. Ķağı bezm olmuř münevver bir ķadūñ tek řem'den
Ķağı řem'ūñ řu'lesi ruřsār-ı tābānuñca var
6. Ķağı yerde şapılır nisbet saña bir genc-i ħüsn
Ķağı gencūñ ejderi zūlf-i periřānuñca var
7. Ķağı ğülřen būlbūli dērler **Fuzūlī** sen gibi
Ķağı būlbūlūñ sūrūdı āh u efgānuñca var

³⁷ Vr. 27a

³⁸ Vr.28a

GAZEL-İ ŞĀFĪ TAḤMĪS-İ BEYĀNĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

I

1. Kış kıyāmet oldu 'ālem döndi rüz-ı maḥşere
Vérdi şan cāy-ı cehennemden nişāne her dere
3 Bād ise ḥalk-ı cihānı daş çalar yérden yére
Şiddet-i deyden gezend érdi o nāzük leblere
5 Hürmet étmez ey gül-i ra'nā şovuk peygambere

II

- 1 Yine eyyām-ı şitāda şāni'-i şun'-ı kader
Yapdı bir şırça sarāy dīvārı billür u güher
3 Sakfı anuñ çarḥ-ı mīnā-fāmdan étmiş güzer
Yaḥ degüldür güşe-i bāmındaki āvīzeler
5 Bir büyük üftādeler kūyında düşmiş ḥançere

III

1. Hālet-i berd ile geh lertzān olur geh pīç ü tāb
Teb tutar var ise zerd étmiş yüzini āfitāb
3 Bağlamış güyā kaṭār-ı maḥmilin eyler şitāb
Üştür-i ner gibi keş saçar dehānından seḥāb
5 Hāşılı muḥkem kış oldu nūr-iseñ düşmiş fere

IV

- 1 Kāğıd-ı Hindūya döndi güyiyā bir kıble-ber
Mühre mihr ile şan қаplandı buldı zīb ü fer
3 Yā yed-i beyzā-yı qudsīden bu mu'cizdür meger
Berk-i esfīd ile Tefsīr-i Beyzāvī'ye zer
5 Naқş-ı engüşt-i tuyūr olmuş müşābih miştara

V

- 1 Қаpladı mir'at-ı dehri yine jengār-ı şitā
Farқ olmazsa **Beyānī** n'ola arz ile semā
3 Ber-ṭaraf oldu küdüret birle 'ālemden şafā
Berge kaç gündür ne ḥikmetdür ki 'ālem Şāfiyā
5 Gök [?] bir bakır oldu döndi cūlar mermere

³⁹ Vr. 28b

ĠAZEL-İ VĀLİHĪ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Gözüm pür-nem dil-i şad pāre miḥnet pāymālidür
Beni fūrkat deminde acımalı ağlamalıdır
2. Tōkunmaz dōstum öz oñmaduḵ başına dermānı
Ne çāre zaḥm-ı dil bir aḡzı açuḵ baḡlamalıdır
3. Şerār-ı nār-ı āha tāk-ı 'arşı yaḡduran yér yér
O māhuñ gerden-i sīmīni üzre şaçma ḥālidür
4. Saña dil kışsa-i Mecnūn'ı taḡrīr eyledi şanma
Nezāketle begüm 'arz étdügi kendi ḥasb-ı ḥālidür
5. Tolaşursa eger kim **Vālihī** zencīr-i zūlfūñe
Sen aña ḡalma bir dīvāne-meşreb lā'übālīdür

ĠAZEL-İ BĀĶĪ

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Cilā vér çeşme ey sākī mey-i şāf-ı muravvaḡdan
Ḳamaşdı gözlerüm cām-ı hilāl-i 'iyde baḡmakdan
2. Ne zībādur ol engüşt-i muḡannā pāy-ı sāḡarda
Şaḡın dūr étme ey sākī o zer ḥālḥālī ayaḡdan
3. Çıḡarsun lücce-i ḡamdan kenāre keştī-i bāde
Necāt ümmīdin eylerseñ bir iki çek bu zevraḡdan
4. Güzeller tıfl iken eyler ḡoçulmaḡa heves şimdi
Şarıлмаḡ resm ü āyīnin bilürler daḡı ḡundaḡdan
5. Muḡayyed olma ey **Bāḡī** kemend-i keyd-i a'dāya
'İnāyet Ḥazret-i Ḥaḡ'dan kerem Feyyāz-ı Muḡlaḡ'dan

⁴⁰ Vr. 48a

⁴¹ Vr. 50 b

ĠAZEL-İ BEHİŞTĪ

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Yār bī-pervā dirīgā guşşadan hālüm harāb
Sevmesün 'ālemde kimse dilber-i 'ālī-cenāb
2. Hışm édüp [?] nāz éder étsem niyāz
İltifāt étmez sözüme diñlemez vérmez cevāb
- 3 Biz de inşāf édelüm yār olduğıyçün n'eylesün
Zerre-i nā-çizden 'ār étmesün mi āfitāb
4. Ġamzeñ oqlarıyla oldı cism-i evkārüm kafes
Her tarafından murg-ı cānum çıkmağa eyler şitāb
5. Şem'dür ol şāh-ı hūbān kim yaçar pervānesin
Ey **Behiştī** beglere cāyız degüldür intisāb

NAZĪRE

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Şāne gibi olmaya ger zülf-i yāre dest-res
Ġayrıdan şimden gerü mıkrāz tek ümmīd kes
2. Nāz-ile kılsañ tekellüm bil hayāt-ı nev bulur
Cān bağışlar mürdeye güftāruñ ey 'İsī-nefes
3. Étme [?] şikār ey dil hümā-yı tab'uñı
Evc-i istiğnāda ol her zāğa olma hem-nefes
4. Tūt tarīķ-ı müstaķīmi mā-sivādan fāriğ ol
Cīfe-i dünyāya meylüñ klma mānend-i meges
5. Bu 'acebdür 'Aşķıyā kim zāğlar gülzārda
Bülbül-i bī-çāreler olmış giriftār-ı kafes

⁴² Vr. 51a

SONUÇ

Çalışmamız, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY 9940 numarada kayıtlı nazire mecmuasıdır. 362 şiir, 63 şaire yer verilen mecmua çeviriyazı yöntemi kullanılarak günümüz alfabesine aktarılmıştır.

Eserde müstensih hakkında bir kayda rastlanılmamakla beraber mecmuada 16. yüzyıl şairlerinin ele alındığı görülmektedir.

Tezimizin giriş kısmında mecmuanın kelime manası, Türk edebiyatındaki yeri verilmektedir. Mecmuanın içeriğiyle ilgili bilgiler, mecmuanın önemi, mecmuada yer alan şair isimleri ve mecmuanın şekil özellikleri dile getirilen ikinci bölümün ardından son bölümde şiirlerin transkripsiyonlu şekilleri ile Latin alfabesine aktarımı gösterilmektedir.

Mecmuada 16.yüzyılda yaşamış olan 63 şaire ait gazele yer verilmektedir. Eserin muhteviyatında incelendiği gibi bu gazellerin kimisi divanlarda ve kaynaklarda yer almamaktadır.

Dönemin şiir zevki ve beğenilen şiirleri de zaman zaman çalışmamıza ev sahipliği yapmıştır. Ele alınan mecmuada Nev'i, Fuzûlî, Bakî gibi tanınmış şairlerin yanı sıra Ecrî gibi pek duyulmayan şairlere de yer verilmiştir.

Eser bir tertip ve düzen içerisinde neşredilmiştir. Kısmen de olsa varak kenarlarında şiirlere yer verilmiştir. Müstensih tarafından ele alınan şiirler okunaklı düzeydedir.

İçerisinde boş varak barındırmayan mecmua, dili ve üslubu gereği dönemin edebi zevkini en iyi şekilde yansıtmaktadır.

Şiirlerin muhtevasını incelediğimizde nazire geleneğinin devam ettiği görülmektedir.

Bahsi geçen mecmua tahribata pek fazla uğramamıştır. Bu çalışma ile bahsi geçen şiirler ve divanlarda yer alan şiirler arasındaki temel farklar ve benzerlikler incelenmiştir fakat dipnotlarla belirtilmeye gerek duyulmamıştır.

Bu çalışmayla dönemin edebi zevki, kültürel birikimleri, nazirecilik geleneği nezdinde az duyulan şair isimleri yahut şairlerin divanlarda yer almayan şiirleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu çehrede sonraki çalışmalara katkı sağlayacağını umuyoruz.

KAYNAKÇA

AKSOY, Ömer Asım. *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1976.

AKSOYAK, İ.Hakkı. *Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı*. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr> (Erişim: 01.06.2019)

ARSLAN, Ömer. *Ubeydî Dîvânı* (Metin ve İnceleme). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 2013.

ARSLAN, Mustafa. “Ömer Bin Mezid’in Mecmûatü’n-Nezâir Adlı Eserinin Nazirecilik Geleneği Açısından Değerlendirilmesi”, *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C.16. S.28 (2019), ss.1-4.

CANPOLAT, Mustafa. *Mecmû‘atü’-n-Nezâ‘ir*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1982.

ÇETİN, İsmail. *Derzi-zâde Ulvî* (Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkitli Metni). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Elazığ, 1993.

DEVELLİOĞLU, Ferit. *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.

DİLÇİN, Cem. *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2013.

DİLÇİN, Cem. *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.

ESKİMEN, Ayşe Derya. *Mecdî Mehmed Efendi’nin Gazelleri* (Metin-İnceleme).Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara, 2008.

GIYNAŞ, Kamil Ali. *Pervâne Bey Mecmuası*.<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr> (Erişim: 10.04.2019).

İPEKTEN, Haluk ve öte. *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Ankara: KB Yayınları, 1988.

KANAR, Mehmet. *Farsça-Türkçe Sözlük*, İstanbul: Say Yayınları, 2013.

KAPLAN, Yunus. “Nihânî (İbrahim Çelebi) ve Gazelleri”, *Turkish Studies*, S. 33 (2010), ss. 1-33.

KÖKSAL, Mehmet Fatih. *Mecma‘u‘n-Nezâ‘ir*.
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr> (Erişim: 01.03.2019).

KÖKSAL, Mehmet Fatih. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2012.

KÖKSAL, Mehmet Fatih. *Sana Benzer Güzel Olmaz*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2006.

KURNAZ, Cemal. *Osmanlı Şair Okulu*, Ankara: Birleşik Yayınevi, 2007.

KURNAZ, Cemal ve AYDEMİR, Yaşar. “Mecmualara Sorulması Gereken Sorular”, *Turkish Studies*, S.14 (2013), ss. 1-14.

KÜÇÜK, Sabahattin. *Bâkî Dîvânı* (Tenkitli Basım), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2015.

LEVEND, Agah Sırrı. *Divan Edebiyatı*, İstanbul: Enderun Yayınları, 1984.

LEVEND, Agah Sırrı. *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1973.

MENGİ, Mine. *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2011.

PALA, İskender. *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, İstanbul: Kapı Yayınları, 2010.

REDHOUSE, James W. “*An English And Turkish Dictionary*” Beirut: Librairie Du Liban, 1987.

SAMİ, Şemsettin. *Kâmus-ı Türkî*, İstanbul: Sahhaflar Kitap Sarayı, 2011.

SARAÇ, M.A. Yekta. *Emrî Dîvânı*, İstanbul: Eren Yayınları, 2002.

SOLMAZ, Süleyman. *Ahdî ve Gülşen-i Şu‘arâsı*, Ankara: Atatürk Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, 2005.

TANYERİ, M. Ali ve TULUM, Mertol. *Nev‘î Dîvânı* (Tenkitli Basım), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1977.

TANYILDIZ, Ahmet. “Şiir Mecmûalarının Neşri Hakkında”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 5, S. 21 (2012), ss.1-16.

TARLAN, Ali Nihat. *Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Divan Şiiri (Ubeydî, Aşkî, Şem’î, İşretî)*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1948.

TARLAN, Ali Nihat. *Şiir Mecmualarında XVI. Ve XVII. Asır Divan Şiiri (Revânî, Hayretî, Hâverî, Âhî, Peyâmî, Sâni)*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1949.

TAŞTAN, Erdoğan. *Pervane Beg Nazire Mecmuası*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 2001.

TÜRK DİL KURUMU, *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2010.

ÜNVER, İsmail. “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, *Turkish Studies/International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 3/6 Fall, S.40. (2008), ss. 1-46.

YAKAR, Halil İbrahim. *Gelibolulu Sun’î Dîvânı*. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr> (01.05.2019).

YAŞAR, Aydemir. “Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler”, *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S. 25 (2011), ss. 122-137.

YAVUZ, Kemal. “Türk Şiirinde Nazire”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, C.10, S.66 (2013), ss.1-5.

YAZAR, İlyas. *Kânî Dîvânı (İnceleme-Metin)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir, 2006.

<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/> (Erişim: 01.03.2019)

<http://lugatim.com/> (Erişim: 10.06.2019)

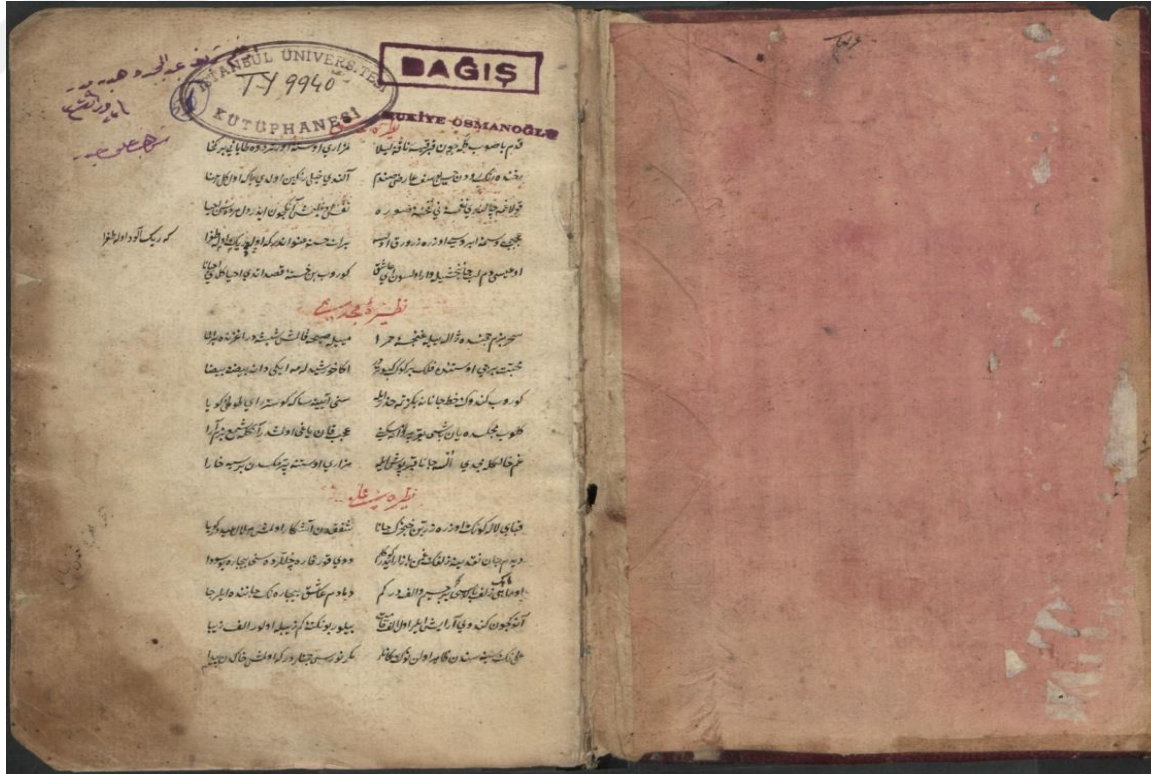
<https://sozluk.tdk.gov.tr/> (Erişim: 01.06.2019)

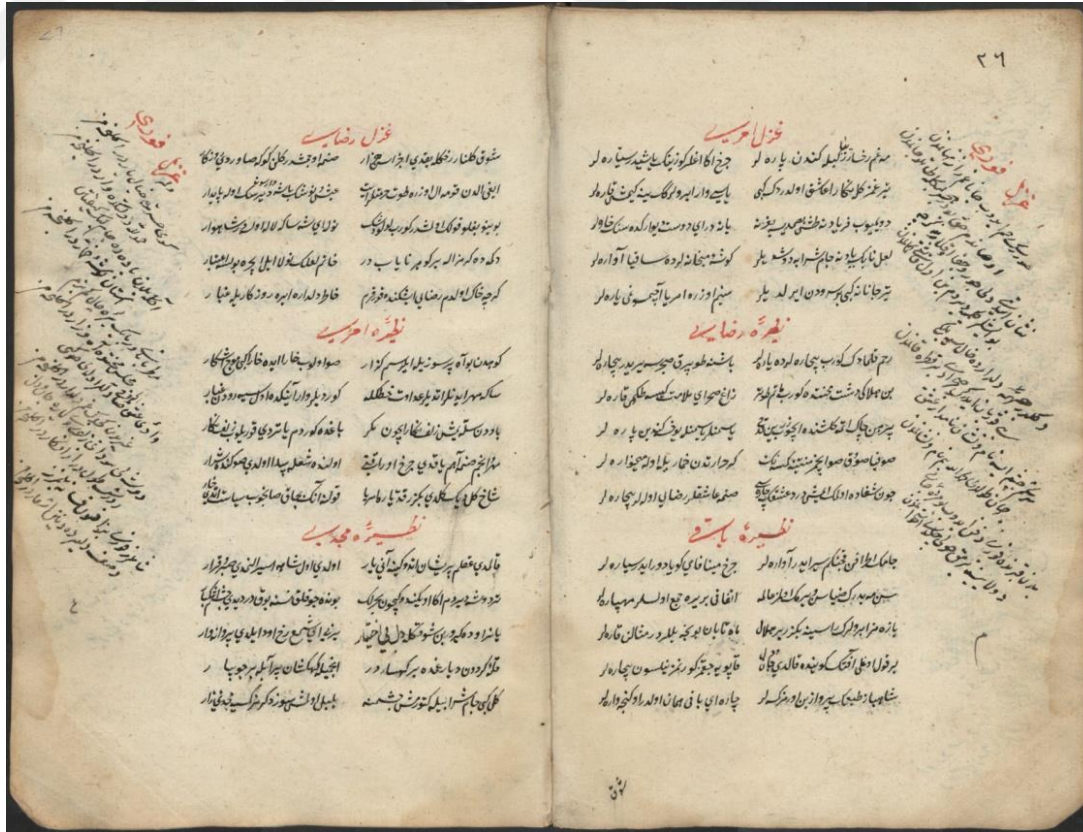
EKLER

EK 1: MECMUANIN CİLDİ

EK 2: MECMUANIN İÇ KAPAĞI VE 2A SAYFASI

EK 4: 29A VE 29B SAYFALARI

